

bONUM PUBLICUM

06

„TÚLÉLNI AZZAL, AMI
A ZSEBÜNKBEN VAN”
Interjú Boldizsár Gáborral,
a HHK dékánjával

31

150-EN TETTEK
TISZTI ESKÜT A VÁRBAN

51

A FÜGGETLENSÉG
ÚTJÁN
24 éve hagyták el a szovjet
katonák Magyarországot

LUDOVIKA

SZABADEGYETEM

2015 ELSŐ FÉLÉVÉNEK ELŐADÁSAI
MÁR MEGTEKINTHETŐK YOUTUBE CSATORNÁNKKON.

WWW.YOUTUBE.COM/NKEUNI

31
A Rendészettudományi Kar és jogelődje, a Rendőrtiszti Főiskola a 42. tisztavató ünnepséget rendezte meg idén, tizenhetedszer a Várban. A végzett hallgatók a Szent Korona másolata és a történelmi zászlók előtt, Pintér Sándor belügyminiszter és a tábormoki kar jelenlétében tették le a tiszti esküt.

06
Boldizsár Gábor:
„Túlélni azzal,
ami a zsebünkben van”

36
Bereményi Géza:
„Mindig készen kell
állni a rendezésre”

46
**Egy igazán
„súlyos” egyéniség**

39
**Senkit sem
hagyhat hidegen
a klímaváltozás**

TARTALOM 2015. JÚNIUS

02	MOZAIK	22	BUDA OSTROMA JELKÉPPÉ VÁLT - HONVÉDELEM NAPI MEGEMLEKEZÉSEK	42	MAGYAR RUHA - MAGYAR UNIFORMIS
06	„TÚLÉLNI AZZAL, AMI A ZSEBÜNKBEN VAN” - INTERJÚ BOLDIZSÁR GÁBORRAL, A HHK DÉKÁNJÁVAL	25	BOJKOTT HELYETT EGYÜTTMŰKÖDÉS	44	EGY SZENT HELY A LUDOVIKÁN - A LUDOVIKA-KÁPOLNA TÖRTÉNETE
10	SZÁZHUSZONHÉT - MAGYARY ZOLTÁNRA, A MAGYAR KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNY LEGNAGYOBB ALAKJÁRA EMLÉKEZTEK	28	ÁLLAM ÉS DIPLOMÁCIA, A MAGYAR KÜLPOLITIKA IRÁNYVÁLTÁSAI	46	EGY IGAZÁN „SÚLYOS” EGYÉNISÉG - MUHORAY ÁRPÁD
11	ÚJRAALKULT AZ NKE SZENÁTUSA	31	ISO-EN TETTEK TISZTI ESKÜT A VÁRBAN	48	NEMZETI KATASZTRÓFÁNK: TRIANON, ÉS AMI MÖGÖTTE VAN...
12	FŐSZEREPBEN AZ UNIÓS BIZTOSOK	34	A KORMÁNYZATI KÉPESSÉG MÉRHETŐ, ÚT A JÓ ÁLLAM JELENTÉSHEZ	51	A FÜGGETLENSÉG ÚTJÁN - A SZOVJET KATONÁK 24 ÉVE HAGYTÁK EL MAGYARORSZÁGOT
15	AZ ANTALLI ÖRÖKSÉG	36	BEREMÉNYI GÉZA: „MINDIG KÉSZEN KELL ÁLLNI A RENDEZÉSRE”	54	BUDAPEST, 1989. JÚNIUS 16.
18	ÚJ DÉKÁN AZ RTK ÉLÉN	39	SENKIT SEM HAGYHAT HIDEGEN A KLÍMAVÁLTOZÁS	56	AJÁNLÓ
19	KIÚT A HALLGATÓKNAK A HÁLÓZAT CSAPDÁJÁBÓL				

Befejezéséhez közeledik a Ludovika Campus Kollégium

Hamarosan országosan is kiemelkedő színvonalú kollégiumban lakhatnak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatói. A szeptemberi épületátadóg látványos belsőépítészeti és homlokzati munkálatok zajlanak. A szobák burkolása megkezdődött, hamarosan a szerelvényezés, a lámpák beszerelése, a dugaljok és bútorok beépítése következik. Elkészült a kollégium mintaszobája is, amely a leendő szobák véglegeshez közeli kialakítását mutatja be. A helyiségeket a kollégisták elvárásait előtérbe helyezve, tapasztalataikat figyelembe véve rendezik be időtálló anyagokat és

eszközöket használva, amelyek lehetővé teszik a hosszú távú használatot. A lakóegységek zuhanyzós vizesblokkal ellátott 2x2 ágyas szobákból állnak majd. A kollégium belső fiatalos színvilága összhangban lesz a külső homlokzat elegáns megjelenésű színezett szálccement burkolatával. A kivitelezés megfelelő ütemben halad. A hibaellenőrzés augusztus közepén kezdődik, ezután pedig az egyetem elindítja az épület átadás-átvételét. A cél, hogy szeptemberre lakhatóvá váljon a létesítmény. Ha elkészül, az ország egyik legmagasabb színvonalú kollégiumi szállásává válik.

Együttessen a lovassportért

Az NKE és a Magyar Lovassport Szövetség együttműködési keretmegállapodást kötött májusban. A megállapodás célja a lovassport

fejlesztése, szervezése és koordinálása az egyetemen. Közös céljuk az NKE-n tervezett lovassport-hagyományokat kialakítani, magas szintre emelni és közvetve hozzájárulni a lovassportok, a lótenyésztés, lovas turizmus, valamint a lovas hagyományok egységes hazai és nemzetközi megjelenéséhez. A szövetség vállalja, hogy lehetőségeihez képest szakmai támogatást nyújt a lovassport fejlesztéséhez és népszerűsítéséhez, a szakemberek felkészítéséhez, a lovas stratégia kialakításához az NKE-n.

Együttműködési megállapodás az Országos Polgárőr Szövetséggel

Az NKE és az Országos Polgárőr Szövetség (OPSZ) együttműködési megállapodást kötött. A Patyi András rektor és Túros András elnök által jegyzett dokumentum szerint a közös munka célja elsősorban a polgárőrök szakmai felkészültségének növelése és a polgárőri tevékenység tudományos vonatkozásainak kutatása. Patyi András a megállapodás kapcsán elmondta, hogy az állampolgárok rend fenntartásához való viszonyulása nem egyenruha kérdése. Az önkéntesek sokat tesznek a szubjektív biztonságérzet növeléséért, és szervezik a saját tevékenységüket. Túros András hangsúlyozta, hogy számos stratégiai partnerük van, de kiemelt céljuk volt az NKE-vel való együttműködés, a tudományos-szakmai ismeretek, naprakész ismeretanyag elsajátítása. A Rendészettudományi Karral közösen már elindították a Polgárőr Akadémiát, ezzel közel száz fő továbbképzése valósult meg,

A megállapodás rögzíti, hogy a polgárőrség mintegy negyed évszázados működése alatt a rendőrség első számú stratégiai partnereként a közrend és közbiztonság biztosításának legjelentősebb civil tényezőjévé vált, ezért szükség van a polgárőrök elméleti, jogi és szakmai felkészültségének folyamatos növelésére. A megállapodás értelmében az NKE Rendészettudományi Karán az alapképzésben hamarosan bevezetik a Polgárőrség tantárgy oktatását.

Emlékezés a hősökre

Katonai tiszteletadás mellett koszorúzással, díszlövesséssel és harangszóval is tisztelegtek a magyar hősök emléke előtt május utolsó hétvégéjén, Budapesten. Az Új köztemetőben Patyi András mondott ünnepi beszédet a Nemzeti Örökség Intézete által szervezett megemlékezésen. Az NKE rektora arról beszélt, a hősök azok, akik bátorságukkal és helytállással példát mutattak, ezt a példát őrizni és tanítani kell. Szavai szerint a hősök a csaták kimenetelétől függetlenül győztesek. „Győztesek az utókor és a nemzet megmaradásának

tekintetében is, mert legyőzték önmagukat. Hősökké azáltal váltak, hogy a minden ember számára legfontosabb érték: a saját életük elé más értékeket helyeztek” – emelte ki a rektor. Az NKE Ludovika-kápolnáját a hősök napja alkalmából ökumenikus szentmise keretében áldották meg. Az egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának vezetői a Békefenntartó Emlékműnél a Hungaria körüli campuson és az Orczy-kertben található tiszti hősi emlékműnél helyezték el az emlékezés koszorúit.

NKE, a sportos egyetem

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Zánkán megrendezett Terepfutó Bajnokságán az RTK női csapata – Lengyel Mariann, Malesevic Lili, Hornyák Viktória – a 4 km-es távon első helyezést ért el. Az RTK-n rendezték meg az NKE Freestyle Championship elnevezésű országos versenyt, amelyen jelen volt a 2012-es magyar bajnok, illetve több külföldön is elismert versenyző. A játékosoknak három perc állt a rendelkezésükre, hogy

bemutassák kreatív és rendkívül látványos trükkjeiket. Szabados Ádám, a kar végzős hallgatója lett az új országos bajnok, így ő képviselheti hazánkat Liberecben, a világbajnokságon. Az NKE evezős csapata a Wienerachter nevű nemzetközi evezős versenyen vett részt Bécsben, ahol a nyolcas hajó az egyetemek közötti versenyben a bronzérmes szereztte meg, az összes induló között pedig az ötödik helyezést.

Az egyiptomi elnök az NKE tiszteletbeli doktora lett

A hadtudományok területén végzett munkája elismeréseként tiszteletbeli doktori címet adományozott az NKE Szenátusa Abdel Fattah Al Sisi

egyiptomi elnöknek június 5-én. Az NKE Ludovika Főépületének dísztermében rendezett ünnepi szenátusi ülésen Patyi András, az intézmény

rektora Kossuth-kardot ajándékozott az államfőnek, majd a díszdoktorra fogadást tartalmazó szenátusi határozat ismertetését követően a címet igazoló oklevelet is átadta. Az egyiptomi elnök elmondta: nagy öröme szolgál az a szívélyes fogadtatás, amely első magyarországi látogatását kíséri, az NKE-n is. Az államfő kitért arra, hogy a két ország között tapasztalható tisztelet és megbecsülés érzése hosszú évszázadokra tekint vissza. Abdel Fattah Al Sisi szerint az utóbbi években tovább erősödött a két állam közötti együttműködés, amelynek részeként Egyiptom folyamatosan fogadja a különböző magyar szakértőket, és egyiptomi hallgatók tanulhatnak ösztöndíjjal Magyarországon. Az egyiptomi elnök kifejezte szándékát, hogy a jövőben tovább erősítsék a tudományos, a kulturális és az oktatási együttműködések. *„Magyarországnak ezen a téren különösen nagy tapasztalatai vannak, ebben is számítunk a közreműködésükre”* – tette hozzá.

Hende Csaba: a honvédelmi életpálya újjáépíti a honvédség erejét

Az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága meghallgatta Hende Csaba minisztert. A tárcavezető szerint az új illetményrendszer ösztönöz a szakmai tapasztalat megszerzésére, a ranglétrán való előbbre jutásra. A korábbinál igazságosabb, differenciált illetményrendszer átlagosan 30 százalékos keresetnövekedést eredményez júliustól, jövőre pedig további 5 százalékot jelent. Hende Csaba szerint 2019-ig az évenként 5 százalékos illetményemelés 2002 óta a legjelentősebb növekedést biztosítja a honvédségi állomány keresetében. A jövő évi költségvetési törvényjavaslat szerint a Honvédelmi Minisztérium támogatási főösszege 266,6 milliárd, kiadási főösszege pedig 298,6 milliárd forint, amely az idei előirányzatokhoz képest 22 százalékkal több. A Honvédelmi Minisztérium 2014-2015-ben átalakította a honvédség missziós szerepvállalását – szögezte le. Hangsúlyozta: a missziók

10 százaléka ENSZ-, 30 százaléka EU-, 60 százaléka NATO-vezetésű. Ismertette: több mint 700 katona teljesít szolgálatot három földrészen, 11 országban. Beszámolt arról is, hogy az Afganisztánban felszabaduló erőket Koszovóba csoportosították át, itt van jelenleg a legnagyobb létszámú magyar szerepvállalás. A honvédelem területén elért eredmények közé sorolta a vezetési rendszer megújítását, a honvédség katasztrófavédelmi tevékenységét, valamint az önkéntes tartalékos rendszert.

Nemzetközi kiberbiztonsági képzés

Az NKE – a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával – nemzetközi kiberbiztonsági képzést tartott az Európai Biztonsági és Védelmi Akadémia (ESDC) keretein belül 2015. május 27-29-én. A kurzus az Európai Unió tagállamainak minisztériumai, ügynökségei és releváns intézményei által delegált szakemberek számára biztosított átfogó és naprakész ismereteket az információs társadalom természetéről, valamint a kibertérből érkező kihívásokról és a védelemre való felkészülés elméleti és gyakorlati hátteréről. A kurzus felelőse, Dr. Molnár Anna egyetemi docens vezetésével a képzés szervezői egyszemélyes előadói kört állítottak össze, amely az uniós tagállamok nemzeti kiberbiztonsági szakértőitől kezdve az Európai Külügyi Szolgálat, az Európai Parlament és az Európai Védelmi Ügynökség munkatársain át a privát szektor képviselőiig terjedt. A háromnapos képzést a kurzus elvégzéséről szóló oklevelek ünnepélyes átadása zárta, amely dokumentumok Federica Mogherini, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének aláírását tartalmazták.

Konzultáció a közigazgatási rezsicsökkentésről

Jövőre tízmilliárd forinttal kevesebbet kell fizetniük az állampolgároknak és a vállalkozásoknak a közigazgatási eljárásokért. A lakosság augusztus 6-ig kérdőíveken mondhat véleményt arról, hogy pontosan mely területeken legyen díjcsökkentés. A közigazgatási díjak évente mintegy 400 ezer embert érintenek. A kormány kilenc területet adott meg a kérdőíveken, ahol lehetséges díjcsökkentés, továbbá felajánl egy

szabadon választott opciót is. Ezek közül az anonim kitöltők öt lehetőséget jelölhetnek meg. A kérdőíveket elektronikus úton a kormányhivatalok honlapján, személyesen pedig országszerte mintegy 1100 helyen, kormányhivataloknál, kormányablakoknál lehet kitölteni. Ezután kerülhet sor a szükséges jogszabály-módosításokra, a tízmilliárdos közigazgatási rezsicsökkentés pedig 2016. január 1-jén léphet életbe.

Második hely az országos véradó versenyen

Az NKE az ezer és tízezer fő közötti nappali tagozatos hallgatói létszámú kategóriában második helyezést ért el az Országos Felsőoktatási Véradóversenyen. A Magyar Vöröskereszt meghirdetett akciójára 12 ezren nyújtották segítő karjukat véradásra, közülük háromezren most először. A nemes megmérettetés nem titkolt célja, hogy minél több fiatal ismerje fel a véradás ügyének fontosságát és váljon véradóvá. A szegedi eredményhirdetésen Simon Balázs, az NKE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat (EHÖK) elnöke vette át a második helyért járó díjat.

„Túlélni azzal, ami a zsebünkben van”

Interjú Boldizsár Gáborral, a HHK dékánjával

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Dr. Boldizsár Gábor ezredes több mint 20 éve szolgálja a hazát, részt vett számos külföldi békefenntartó misszióban, az ENSZ regisztrált oktatója, jelenleg a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja. Arról beszélgettünk vele, hogy mit gondol a honvédtisztképzés jövőjéről, a honvédelem napjáról, de azt is megtudtuk, mit csinál egy mélységi felderítő.

○ Hivatásos szolgálati jogviszonya 1986 augusztusában kezdődött. Meséljen, kérem a kezdetekről!
Boldizsár Gábor: 1985 áprilisában Miskolcon kezdtem el ejtőernyőzni, idén volt a harmincéves jubileumunk. A repülőtér mellett laktunk, édesapámmal mentünk ki először, majd 16 évesen elkezdtem a négy hónapos MHSZ ejtőernyős tanfolyamot. A miskolci klub ejtőernyőseit általában Szolnokra hívták be sorkatonai szolgálatuk letöltésére, a Mélységi Felderítő Zászlóaljhoz. Amikor katonai pályára léptem, csak egy képzési ág jöhetett számításba, így mélységi felderítő lettem. Bevonultam, felszereltem és véget ért számomra a gyermeki lét. Egy hónapos alapképzés után tettünk esküt, és elkezdtük tanulmányainkat. A második év végén Szolnokra,

az áhított alakulathoz mehettünk egy hónap gyakorlatra. A mélységi felderítők emblematikus alakjaitól tanultuk a hivatást. Meghatározó élmény volt számomra 1991, amikor a Pilisben voltunk túlélési gyakorlaton. Az egyik este a vészhelyzeti találkozópontra kellett mennünk. Ekkor már tudtuk, hogy ez nem a gyakorlat része. Szlovénia akkor jelentette be a függetlenségét, és kezdődött a négyéves délszláv testvérháború.
○ Mit tudhatunk a mélységi felderítésről?

B. G. A háborúban mindig fontos, hogy az ellenségről, a terepről, az időjárásról és a helyi lakosságról információkkal rendelkezünk. Ezen információk megszerzésének letéteményesei a felderítők. Jelenleg ne beszéljünk a technikai alapú felderítésről, csak

az emberek által végzett információgyűjtésekről. A mélységi felderítők az ellenséges vonalak mögött, a honi területekről nagy távolságra, stratégiai és hadműveleti célok érdekében hajtják végre feladatukat. Alkalmazásuk kis csoportokban történik, alapvetően légi úton történő kijuttatással, és hatékonyságukat az biztosítja, hogy rejtve, titokban, észrevétlenül tevékenykednek. Természetesen feladataik között szerepelnek aktív harccselekmények is, amennyiben nincs más mód a létfontosságú információk megszerzésére. Az alkalmazás során előfordul az is, hogy a felderítés más szereplőivel, a hírszerzőkkel kell feladatokat megoldaniuk. A mélységi felderítők mentális és fizikai alkalmassága, felszerelése, fegyverzete, kommunikációs- és megfigyelő

»

Dr. Boldizsár Gábor

Könyv • Kennel Roberts: Északnyugati átjáró.

Tarján Gábor: Mindennapi bagyomány

Film • Gyűrűk Ura, Kapitány és katona.

Katonák voltunk

Zene • Európa Kiadó, Sziámi, Tankcsapda, Quimby

eszközei, valamint speciális kiképzésük biztosítja azt, hogy az ellenséges vonalak mögött akár több száz kilométeres mélységben tartósan rejtve és életben maradjanak, végezzék a felderítést, és juttassák el az információkat a megfelelő szintű katonai vezetőkhoz.

○ **Még mindig szükség van mélységi felderítőkre?**

B. G. Mélységi felderítés volt, van és mindig is lesz. Az ellenség területén nincs közigazgatás, közszolgáltatás, nincs kórház, híd, autószerelv. A hadsereg lételeme az, ahonnan mindenki menekül, ahol semmi nincs. Ellenséges környezetben, tábori körülmények között, telepített eszközökkel, harcban elsősorban katonának kell lennünk és utána funkcionális szakembereknek. A szakmánk nagyon összetett, mert mindent magunknak kell megtenni. Ha a katonák elbuknak, akkor nincs, aki segítsen rajtuk, rajtunk, az országon. A siker fokozása és a veszteség csökkentése érdekében mindig szükséges az információk megszerzése az ellenségről, a terepről, az időjárásról, a műveleti terület humán környezetéről, valamint fontos a saját tevékenység tervezése és végrehajtása.

○ **Mit tudhatunk a már említett túlélési gyakorlatról?**

B. G. Többféle harchelyzet alakulhat ki, erre készülünk fel a kiképzés során. Ma már Európában kis létszámú hadseregek vannak, akik a feladatok nagy földrajzi térben oldják meg. Például Afganisztánban a kb. 20 ezer km² területű Baghlan tartományban kevesebb mint 300 magyar katona látta el a biztonsági feladatokat kb. 2500 helyi rendőrrel. Arany szabály, hogy az ember három percet bír levegő nélkül, három napot víz nélkül és harminc napot élelem nélkül. A háborúba tengerészszákkal, a több napos feladatra hátizsákkal, harcfeladatra málhamellénnyel megyünk, túlélni pedig azzal fogunk, ami a zsebünkben van, ezért ezt a létezést

improvizált eszközökkel való életnek is nevezhetjük. A víz és az élelem nagyon fontos, hiszen azok Magyarországtól távolodva egyre veszélyesebbek lesznek a baktériumok és a fertőzések miatt.

○ **Összesen három évig szolgált missziókban, Mozambikban, Koszovóban és Afganisztánban. Hogyan emlékezik vissza erre az időszakra?**

B. G. Fiatal hadnagyként, a nyolc év orosz és két év német nyelvtanulás után a zászlóaljparancsnokom angol nyelvtanfolyamra küldött el, majd 1993. április 19-én egyedül elindultam 107 kilogrammnyi felszereléssel Mozambikba, ahol 1992-ben ért véget a polgárháború. Az ENSZ azonnal megkezdte a rendezést és megalakította ONUMOZ nevű műveletét. Magyarország akkor kereste a helyét a világban. A központi régióban, gyülekezési helyeken szolgáltam egy tizenhét éves polgárháború után, amelynek résztvevőit „össze kellett gyűjteni” kisebb-nagyobb pontokra, majd lefegyverezni és kialakítani az új hadsereget, a rendőrséget, és előkészíteni a választásokat. Ez volt az egyik legsikeresebb második generációs békefenntartó misszió. Életem leggyönyörűbb és legjobb éveim voltak. Mélységi felderítőként a 25. születésnapomat ott töltöttem. Hihetetlen kulturális élmény és siker volt, hiszen rövid idő alatt sikeresen átvezettük az országot a polgárháborúból a békébe és prosperitásba.

○ **Az ilyen helyzetekben milyen képességek szükségeltetnek?**

B. G. A katonai megfigyelőnek néhány speciális képességre is szüksége van. Sajátos nyitottság a kultúrköri kommunikációhoz, improvizáció, hitelesség, semlegesség. Ezek a tulajdonságok a túlélést biztosítják. A katonai megfigyelők egyszemélyes harcosok. Higgadt, megfontolt, józan emberekre van szükség.

○ **Számos ENSZ- és NATO-tanfolyamon vett részt. Mit tudhatunk ezekről, mit adtak Önnek?**

B. G. A mélységi felderítő mindig újat akar tanulni és az ismeretlent megismerni. Mozambik után egyértelmű volt a morális elkötelezettségem az ENSZ irányába. Hiszek a világszervezetben, ez adott idealista nézetet, mert Mozambikba békét vittünk. 1994-ben Magyarország csatlakozott a NATO-partnerségi folyamathoz, 1995-ben elindult a NATO-tagságra való felkészítés. A tanfolyamaim alapvetően a békefenntartás, a NATO-orientáció és későbbi szakterületeim, a civil-katonai együttműködés (CIMIC) és a lélektani műveletek (PSYOPS) területét fedték le. Természetesen az afganisztáni szolgálatok előtt is voltak céltanfolyamok. Azt vallom, hogy rendkívül fontos a kommunikációs technika, az angol nyelv használata, amelynek során megértem a konkrét kérdést, kérést. Hiszen emberek halhatnak bele abba, ha szgyelljük, hogy nem értjük a problémát, amit a többnemzeti környezetben, törzs és parancsnoki munkában szövegeseink és partnereink intéznek hozzánk. 1997-ben kéthetes magyarországi katonai megfigyelő tanfolyamot szerveztünk Szolnokon, amely azóta hagyománnyá vált. Többször kaptam meg az akkreditációt az ENSZ-től 10-10 évre. Regisztrált ENSZ-oktató vagyok, valamint az ENSZ felkérésre egy tananyagfejlesztésben is részt vettem Moszkvában.

○ **A Pénzügyi és Számviteli Főiskolán is szerzett diplomát szakközgazdász szakon. Hogyan tudta hasznosítani az ott szerzett ismereteket?**

B. G. Szerettem volna egy civil diplomát, volt bennem ambíció, önbecsülés, útkeresés. Akkoriban a katonai hivatás megbecsültsége nagyon alacsony volt. Voltak nehézségek morálisan is, a fizetések nem voltak versenyképesek. Ez a végzettség jül jött a későbbiek során a védelmi tervezési rendszer kialakításánál.

○ **Sokszor hangsúlyozza, hogy a Hadtudományi és Honvédtisztképző**

„A tisztképzés nemzeti, de a feladat végrehajtása nemzetközi.”

Kar büszke arra, hogy a hagyományokat tisztelve, megőrizve, ugyanakkor a modern kor kihívásainak is megfelelően képes betölteni azt a szerepet, amelyre Zrínyi Miklós is utalt: az olyan oktatót, akitől érdemes tanulni. Hogyan látja a honvédtisztképzés múltját, jelenét és jövőjét?

B. G. Amikor elkezdtem a katonai pályafutásomat, 870-en álltunk a Kossuth téren. 2011-ben 61, tavaly 119 volt ez a szám. Más alapokon állt a hadsereg, amikor három katonai főiskola működött. A Néphadsereg 160 ezres volt, ma a haderő 26-28 ezer fős. Zárt piacra képzünk, állami megrendelők van, zárt rendszerből merítjük az oktatóinkat is. A hadtudomány nagy fejlődésen ment keresztül, amely mindig a fegyveres konfliktust, a haderő alkalmazását kutatta. A mai világ teljesen átalakult, az együttműködési képesség kialakítása különösen fontosá vált. Magyarország fizikai védelmét az ide érkező NATO-csapatokkal kell megvalósítani. A tisztképzés nemzeti, de a feladat végrehajtása nemzetközi. A harcszabályzatokat, eljárási rendeket, elveket a szövetségeseinkkel már standardizáltuk. Az egységes gondolkodás és cselekvés a siker egyetlen útja a nagy veszélyeztetettségű, magas kudarckockázatú, extrém körülmények között végrehajtott, sokszor ismeretlen feladatok sikerének.

○ **Hogyan tudná összegezni a dékáni munkakör betöltésével kapcsolatos eredményeit?**

B. G. Gazdag professzor szavaival élve: „az oktatás folyik”. 2011 óta óriási változásokon ment keresztül a honvédtisztképzés. Szellemi integráció valósult meg, többet tudunk egymásról

és a saját hivatásrendünkről. Teljesen átalakítottuk a rendszert a fenntartói igényeknek, elvárásoknak megfelelően. Új szakokat alapítottunk, éves szinten a hadsereg tíz százaléka részt vesz a karon folytatott tanfolyamok valamelyikén, amelyből több mint száz indul évente. Kiváló a kapcsolatunk a Magyar Honvédség alakulataival, a gyakorlati képzésbe is bevonjuk őket.

○ **Mire a legbüszkébb a pályája során?**

B. G. Katonaként azt a feladatot hajtuk végre, amire felkészültünk. Megvédjük a kisebb és nagyobb közösségeket, megteremtjük a fizikai biztonságot. Amikor misszióba megyünk, „fél évet külön élünk, hogy fél évig külön élhesünk” a családuktól. Majd visszatérve nem az az ember jön haza, aki elment. A család több mint egy évig tehát nem azt kapja, ami egy normál családnak megadatik. Elengedhetetlen a stabil háttér. A katonai műveletek, amelyekben részt vettem, az új képességek kialakítása, a mélységi felderítésben végzett munka mindegyik elemére büszke vagyok, elég színesnek tartom a katonai karrierem. Mindig ott tevékenykedtem, ahol innovációt kellett végrehajtani.

○ **A magyar szabadságharc tavaszi hadjáratának csúcspontjaként 1849. május 21-én a honvédsereg háromhetes ostrom után visszafoglalta Buda várát. Ennek emlékére 1992-től a kormány határozata alapján ezen a napon ünneplik a magyar honvédelem napját. Mit jelent Önnek ez a nap?**

B. G. Ezen a napon együtt lehetünk mindazokkal, akikkel pontosan a nemes ügy miatt vagyunk sokszor távol egymástól, így nagy ünnep számunkra.

Hunyadi János, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc is a magyar államiság léteért, a hon védelméért küzdött. A háborút nem a saját területükön folytatták, mert tudták, hogy azzal a saját erőforrásukat merítik ki. Az 1849-es tavaszi hadjárat kicsúcsosodásához kötődik a honvédelem napja. Ennek a napnak olyanná kell válnia, amit a magunkénak is érzünk, a hadsereg egységét jeleníti meg.

○ **Biztonság- és védelempolitikai szakértőként mit gondol, Magyarországon biztonságban érezhetjük magunkat?**

B. G. A biztonságérzet szubjektív, száz százalékos biztonság nincs. Akkor vagyunk biztonságban, ha a ránk leselkedő veszélyekre és kihívásokra hiteles és számunkra is megnyugtató választ tudunk adni. Ha kardfogú tigrisekkel vagyunk körülvéve és vannak négyméteres lándzsáink, és persze tudjuk is használni azokat, akkor biztonságban vagyunk. Arra kell vigyázni, ha a kardfogú tigrisek kihalnak, és helyettük hangyák jönnek, vegyük észre őket, tudjuk, hogy ellenük már nem lándzsával kell küzdeni. Mindenkinek a saját szakmájában farkast kell kiáltania, hiszen a szakembernek van szeme ahhoz, hogy meglássa a veszélyt. De fontos, hogy hiteles legyen. Veszéllyel szembesülünk minden nap, amikor autóba ülünk, amikor egy világvárosban kimegyünk az utcára, nyakláncal a nyakunkban felszállunk egy buszra vagy felcsatlakozunk a világhálóra

○ **Mivel tölti a szabadidejét?**

B. G. Az utóbbi egy évben harcművészetre adtam a fejem. A jiu-jitsu heti két-három alkalommal másfél óra elfoglaltsággal jár. Jó érzéssel tölt el a természetjárás. A néptánc régi nagy szerelmem, de sajnos már régóta nincs időm próbákra járni. Olyan környezetben élek, ahol más érdeklődési körű emberekkel kapcsolódhatok ki felhőtlenül. ●

Százhuszonhét

A magyar közigazgatás-tudomány legnagyobb alakjára emlékeztek

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

A közigazgatás-tudomány iskolateremtő tudósa, Magyary Zoltán születésének 127. évfordulójára emlékeztek Tatán és Budapesten azon a kétnapos programsorozaton, amelyet a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara, a Magyary Zoltán Szakkollégium, a Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság, a Magyar Kormánytisztviselői Kar, Tata Város Önkormányzata, a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal és a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat szervezett.

Magyary Zoltán munkásságával a modern magyar közigazgatás alapjait hozta létre, nem véletlen, hogy a kormány róla nevezte el a 2011-ben meghirdetett nagyszabású közigazgatás-fejlesztési programját. Erre Kovács Zoltán is utalt a Ludovikán *A közigazgatás átalakításának aktuális kérdései* című konferencián elmondott beszédében. A területi közigazgatásért felelős államtitkár kiemelte, hogy 2010-ben egy valódi reformfolyamat indult el a közigazgatásban, amely azóta is tart. Jelenleg ennek a folyamatnak a második üteme zajlik. Az államtitkár szerint az átalakításnak az egyik legfontosabb eleme például az igazgatási szolgáltatási díjak csökkentése, amelyről a kormány konzultációt indított. Továbbra is célkitűzés, hogy az év végére 278 kormányablak működjön, ez a szám most 107. Hangsúlyozta, hogy a fentebb említett reform végső célja az ügyfélközpontú, csökkentett bürokráciájú szolgáltató állam kialakítása. Az állam megreformálásának egyik jelentős állomása lesz a közigazgatási bírósági eljárás kialakítása. Erről Prof. Dr. Patyi András beszélt a konferencián. Az NKE rektora többek között elmondta, hogy a közigazgatási perrendtartás alapelveiről a kormány elfogadott egy koncepciót, és elrendelte ennek az eljárási törvénynek a kidolgozását. A kormányzat ezzel egy jogalkotási előkészítői munkára adott felhatalmazást. Hozzáfűzte, hogy a közigazgatási bíróságok hatékonyabb és gyorsabb ügyintézés tesznek majd lehetővé, ugyanis fontos, hogy korszerű és hatékony bírások álljanak az állampolgárok rendelkezésére a közigazgatási ügyekben. Patyi András reményét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a konferencia méltó Magyary Zoltán emlékéhez, aki mestere volt a közigazgatás-tudománynak, és aki ember maradt az embertelenségben. Prof. Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró,

a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja szerint a közigazgatási bíróság lehet a jogállamiság egyik „koronagyémántja”. Mint mondta, akkor működik jól a közigazgatás, ha ritkán kell bírósághoz fordulni. Az alkotmánybíró kiemelte: az a cél, hogy az állampolgár elégedett legyen a közigazgatási hatósági döntéssel, de ha mégsem, akkor legyen az a lehetőség számára, hogy a közigazgatási bírósághoz forduljon. Dr. Imre Miklós, az NKE Közjogi Intézetének megbízott vezetője előadásában emlékeztetett arra, hogy Magyary Zoltán mindig is nagy figyelmet fordított azokra a nemzetközi gazdasági, társadalmi és igazgatási jogi viszonyokra, amelyek példaként szolgálhattak a magyar közigazgatás fejlesztéséhez. A rendezvénysorozat keretében, Magyary Zoltán szülővárosában, Tatán tartottak megemlékezést, ahol a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja mondott beszédet. Dr. Kancz Csaba kiemelte, hogy Magyarynak a két világháború közötti időszakban, nagyon nehéz gazdasági és politikai körülmények között kellett a magyar közigazgatást megújítania. A kormány megbízott hozzáfűzte, hogy a közigazgatásban dolgozó szakembereknek olyan tudással kell rendelkezniük, amelynek köszönhetően az állampolgároknak megfelelő színvonalú szolgáltatást nyújthatnak. Prof. Dr. Kiss György, az NKE Közigazgatás-tudományi Karának dékánja a megemlékezésen mondott beszédében kiemelte, hogy Magyary Zoltán egy meg nem alkuvó tudós volt, aki sok konfliktust vállalt fel, és elszánt híve volt a magyar közigazgatás reformjának. A dékán Magyary Zoltán ma is aktuális gondolatait idézte 1931-es *Javaslat* című munkájából: „A nemzet bizalmát közigazgatása iránt visszaadni csak a közigazgatás olyan átszervezése útján lehet, amelynek eredménye az adófizető közönséggel és a külföldi szakszerű kritikájával szemben egyaránt védhető.” ●

Újraalakult az NKE szenátusa

SZÖVEG: SZŐR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Új összetételű szenátus kezdte meg munkáját a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen. A május 29-i alakuló ülésre az intézmény életében bekövetkezett szervezeti változások, valamint az egyetemi polgárok arányosabb képviseletének biztosítása miatt került sor. Patyi András rektor ünnepi beszédében többek között arra hívta fel a figyelmet, hogy politikailag semleges, de értékelkötelezett egyetemi közösségre van szükség.

Az NKE előző szenátusa 2012 decembere óta működik, ezt váltja fel a most megalakult testület, amelynek már az év elején létrejött Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, valamint a Doktorandusz Önkormányzat képviselői is tagjai. Először alakult meg szenátus az NKE Ludovika Főépületében, annak is a Dísztermében – mondta Horváth József bevezető gondolataiban az alakuló ülésen. Az intézmény főtitkára – aki egyben a szenátus titkára – külön köszöntötte azt a hetvenöt egyetemi polgárt, akik az előző testületnek voltak a tagjai. A most megalakult szenátusnak negyvenegy szavazati jogú tagja van, közülük huszonnégy főt választottak, tizenkettőt a szervezeti egységek delegáltak, míg öten, a rektor és a négy dékán hivatalból tagjai. A hallgatókat összesen tizenegy, míg a reprezentatív szakszervezeteket egy fő képviseli a testületben. A szenátus elnöke Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora, akinek Molnár Zoltán, az Igazságügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára, a Fenntartói Testület tagja adta át a megbízólevelet. Ezt követően az újraalakult testület tagjai Patyi Andrástól vehették át a szenátusi tagságot igazoló dokumentumot. A rektor ünnepi beszédében megemlékezett az először ideiglenesen, majd 2012 decemberétől véglegesen felálló szenátusi testületek munkájáról. Emlékeztetett, hogy a mostani változásra többek között a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) év eleji megalakulása miatt került sor. A NETK megalapítása sok előkészítő munkával járt, és ezáltal jelentősen gyarapodott az intézmény. A kar a teljes magyar kormányzat számára képezhet szakembereket, és egyfajta kulturális missziót is teljesít az európai és nemzetközi tudásanyag átadásával. „A változást saját sikeremnek is tekintem” – mondta a rektor, majd külön köszönetét fejezte ki Trócsányi László miniszternek a kar megalapításához nyújtott segítségével és a Fenntartói Testületnek támogatásukért.

Patyi András beszélt arról is, hogy az előző szenátus összetételéle még nem tudta teljes mértékben tükrözni az egyetem szervezeti fejlődését, így több száz munkatárs maradt közvetlen képviselet nélkül. Ezt az aránytalanságot küszöböli ki az új összetételű testület. A rektor beszélt az egyetemről mint értékelkötelezett közösségről, amelynek krémje és egyben motorja is maga a szenátus. Szerinte ez a testület az, amely a következő négy évben az egyetemi minőséget a legmagasabb szinten biztosítani tudja.

„A magas minőségű tudományos és oktatási tevékenység mellett fontos, hogy egyetemi méltóságunk is legyen. Ez az egyetemi kultúrának egyfajta szublimátuma. Az intézmény nem működne, ha csak oktatókból és hallgatókból állna, szükség van minden támogató, segítő munkatársra, az egyetemi polgárok alkotó közösségére” – jegezte meg Patyi András. A szenátus elnöke szerint az egyetem és a tudomány mint fogalmak sosem önmagukat határozzák meg. Igazi rangja akkor lehet egy felsőoktatási intézménynek, ha úgy is tekintenek rá mind belföldön, mind a nemzetközi térben.

„Salus universitatis suprema lex esto, azaz Az egyetem üdve legyen a legfőbb törvény! Ezzel a jelmonddal folytassuk tovább egyetemépítő munkánkat” – fejezte be ünnepi beszédét Patyi András. Pohárköszöntőjében Janza Frigyes ny. vezérőrnagy megemlékezett arról a lassan öt éves munkáról, amely az egyetem megalapításához, majd a mostani szenátus megalakulásához vezetett. A Fenntartói Testület tagja elmondta, hogy öröm volt tapasztalni az elmúlt években azt az együttműködési készséget és bizalmat, amelyet az egyetem vezetése mindvégig megkapott a szenátustól. „Arra kérném az új testület tagjait, hogy továbbra is ugyanezzel a bizalommal viszonyuljanak az egyetemi vezetés intézkedéseihöz” – mondta Janza Frigyes. ●

Főszerepben az uniós biztosok

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A jelenlegi és a két korábbi magyar uniós biztos részvételével tartott kerekasztal-beszélgetést a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen. A Navracsics Tibor kezdeményezésére létrejött és a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar által szervezett eseményen szó volt az uniós biztosi szerepről, az EU válságkezeléséről és Európa jövőjéről is.

Kovács László 2004 és 2009 között volt az EU adó- és vámügyi biztosa. Andor László 2010 és 2014 között foglalkoztatásért, szociális ügyekért és társadalmi összefogásért felelős biztosi tevékenységet látott el az Európai Bizottságban. Navracsics Tibor tavaly óta tölti be az EU kulturális, oktatási, ifjúságpolitikai és sportügyi biztosi pozícióját. Témáról témára jártuk végig velük a fontos kérdéseket.

A BIZTOSI MUNKA POLITIKAI JELLEGÉRŐL

Navracsics Tibor: Úgy érzem, hogy az én szerepem politikaiabb színezetű, mint a két korábbi magyar biztosé. A mostani bizottság öndefiníciója is az, hogy ez egy politikai jellegű bizottság szeretne lenni. Ennek megfelelően inkább olyan tagjai vannak, akik korábban politikai szerepet is vállaltak. Emellett az én „tárcám” a leginkább politikai terület a bizottságon belül. Tehát most is politikusnak érzem magam. Ugyanakkor a tagállami politikai irányvonal egyáltalán nem köti meg a biztos kezét aktuális kérdésekben.

Nem fogadhatunk el utasításokat tagállami kormányoktól vagy érdekcsoportoktól. Ez az eskünk szövegében is benne van.

Kovács László: A nemzeti kormányok és az Európai Bizottság között az a legfontosabb különbség, hogy az utóbbi nem hoz kötelező erejű döntéseket a tagállamokra nézve. A kérdések egy részében az Európai Tanács, más részében az Európai Parlament dönt. Szigorúan tilos a nemzeti tagállami érdekek képviselete egy uniós biztos esetében. Az viszont nem tilos, hogy valaki tájékoztatást adjon a saját országáról vagy arról a térségről, amelyből érkezett.

Andor László: Az Európai Bizottság, ha nem is kormány, de mindenképpen egy vezető testület, amelynek tagjai különböző kompetenciákkal rendelkeznek. Eleinte elsősorban a gazdasági területen kiemelkedő múlttal rendelkező politikusok jutottak szerephez a testületben, ma már azonban – az integráció kiszélesedésével – sokkal

színesebb a kép. A biztos legtöbbször saját országa minisztereivel, attaséival, nagyköveteivel találkozik. Ezek az alkalmakon olyan fontos szempontokra lehet felhívni a biztos figyelmét, amelyek nemzeti vagy kormányzati érdeket képviselnek. E kettő egyébként nem mindig ugyanaz.

A BIZTOSI PORTFÓLIÓKRÓL, POZÍCIÓKRÓL

K. L. Amikor a magyar kormány jelöltje lettem, majdnem biztos voltam abban, hogy kétszeres külügyminiszterként a külkapcsolati tárcát kapom meg a bizottságban. Nagyon csalódott voltam, amikor megtudtam, hogy ez nem így lesz. Barroso elnök akkor azt mondta: „László, értsd meg, több mint fél tucat külügyminiszter van a biztosi jelöltek között, és csak egy ilyen tárca.” Egyébként elég sokan kifogásolják a jelöltállításban ezt a mechanizmust, hiszen sokszor előfordulhat, hogy olyan területet kap valaki, amelyhez egyáltalán nem ért. Az adóbevallás

kitöltésén túl soha nem foglalkoztam adóval. Nekem is segítség kellett a bizottsági meghallgatásra való felkészülésben, itt az úgynevezett főigazgatóságokra lehet támaszkodni.

N. T. Eredetileg a bővítési és szomszédságpolitikai területre pályáztam. Miután az Európai Parlament több pártja megüzente, hogy ennek nem lehetek gazdája, magyarul nem fognak megszavazni, Juncker elnök döntött úgy, hogy a jelenlegi tárcámat kapom meg. Nem voltam csalódott, mert nekem ebben az irányban is van kötődésem, hiszen például egyetemi oktató is voltam. A meghallgatásra való felkészítés egy hónapig tartott a főigazgatóságok szakmai segítségével.

A. L. A parlamenti meghallgatás egy politikai esemény. A főigazgatóságok szakmai segítsége mellett nagyon fontos, hogy a biztos beszélgessen azokkal a parlamenti képviselőkkel, akik az adott ügyekkel a legtöbbet foglalkoznak. Meg kell érteni, hogy őket mi érdekli, számukra mik a fontos témák, ügyek. A meghallgatás annak a tesztje, ki hogyan súlyozza a napirenden lévő ügyeket.

AZ ÚJRAPOLITIZÁLÓDOTT EURÓPAI UNIÓRÓL

K. L. Azt látom, hogy az EU kissé eltávolodott az állampolgáraitól. A legutóbb csatlakozott államok többsége az egykori szovjet blokk tagállamai voltak. Az eltávolodás egyik oka a csalódottság érzése, amely Magyarországon is jelentős mértékű. Az emberek azt várták a csatlakozástól, hogy egy-két év alatt Ausztria színvonalára fejlődünk. Még a sokszor példaként emlegetett Írországnak is több mint húsz év kellett ahhoz, hogy a jelenlegi fejlettségi színvonalát elérje. Az eltávolodás másik oka a nemzeti kormányok sajátosságában keresendő: ha valami sikerül, büszkén veregetik a vállukat, ha nem sikerül, akkor Brüsszelre mutogatnak. Ez azért furcsa, mert az

uniós döntéshozó szervek testületeiben ott ülnek a tagállamok képviselői is.

A. L. A gazdasági és monetáris uniónak az a modellje jutott válságba, ami még Maastrichtban kialakult. Felszínre kerültek azok a hiányosságok, amelyeket talán korábban is bepótolhattak volna. Ez nem történt meg, elkezdődött egy pénzügyi polarizáció az unió centrum- és perifériális régiói között. Ez a végén egy politikai polarizációba torkollik, mert az egyik oldalon kialakul az EU-szkepticizmus, más oldalon viszont több Európát szeretnének. Ezek a vélemények és álláspontok most nagyon eltávolodtak egymástól, amit az Európai Parlamenti választásokon való nagyon alacsony részvétel is jelez.

N. T. Ha komolyan vesszük azt, hogy az európai integráció a polgárokért is van, akkor egy alapvetően jó válságról beszélhetünk. Azt jelzi, hogy az integráció elérte a hétköznapokat, beért a tagállamok belpolitikájába. Ennek köszönhetően erőssé váltak az EU-val szemben kritikus politikai hangok, és az integrációt támogató politikai erők életképességén múlik, hogy fenn tudják-e tartani az európai integrációt vagy nem. Eddig szinte senki nem foglalkozott az EU-val, most az állampolgárok számára is

sokkal jobban előtérbe kerültek a fontosabb kérdések.

A TAGÁLLAMI VITÁKRÓL

A. L. A biztosok általában jobban informáltak ezekről a vitákról, azok tartalmáról. Most egy éles vita van Németország és Lengyelország között, hogy a minimálbért alkalmazzák-e a Németországon áthaladó lengyel kamionsofőrökre. Az Európai Bizottság – sejtve azt, hogy mi lehet a vita kimenetele – megpróbálja segíteni azt, hogy a felek pozitív érzelmekkel egymásra találjanak.

N. T. A bizottságban mind a mai napig megvan az a technokrata attitűd, hogy politikai ügyekben nem nyilvánítunk véleményt. Ez még akkor is igaz, ha a bizottságnak saját magát kell megvédenie. K. L. Korábbi politikusként is úgy vélem, hogy a politikai viták legtöbbször szükségesek. Az EU-szkeptikusok jelenléte az Európai Parlamentben inkább pozitív, mint negatív. Bár kevesen vannak, de egyfajta tükröt mégiscsak tartanak az EU elé, amelynek érdemes ezt figyelembe venni. Bár azt nem szeretném, ha valaha is többségbe kerülnének a Parlamentben, mert az az EU végét jelentené.

AZ EU VÁLSÁGKEZELÉSÉRŐL

K. L. Egy sor dolgot a válságnak köszönhetően fogadtak el az EU-ban. Ha nincs válság, napirendre sem kerül a gazdasági kormányzás, amely a költségvetési politikák összehangolását jelentette. De például a banktitok visszaszorítása sem sikerülhetett volna. A válság hatását egyébként nemcsak az EU, hanem például az Egyesült Államok és Kína is megsínylette. Az integráció könnyebben talál megoldást, mintha minden tagállam maga próbálna úrrá lenni a helyzeten. N. T. Fontos leszögezni, hogy nem az európai integráció okozza az emberek egzisztenciális válságát. Nem is hiszem, hogy az emberek többsége azt gondolná, hogy az EU tette tönkre az életüket. Lehet, hogy azt várják, hogy az unió oldja meg a problémáikat, de ezt ugyanígy várják a nemzeti kormányoktól is. Amit az EU tud adni az embereknek, az például a szabad mozgás vagy az olyan programok, mint az Erasmus.

A. L. A válság miatt megváltoztak azok az arányok, ahogy a polgárok egy jelentős része érzékeli az uniót. Hirtelen sokan lettek azok, akik számára az EU elsősorban egy szabályérvényesítő, kötelezettségeket betartató intézmény. A legfontosabb, hogy ezeket az arányokat helyreállítsuk, ami a lehetőségek bemutatásának erősítését is jelenti. Segíteni kell a gazdasági szereplőket, az állampolgárokat és a civil társadalmat abban, hogy jobban élhessenek a meglévő lehetőségekkel.

AZ EU ÉS UKRAJNA KAPCSOLATÁRÓL

N. T. Ukrajnában jelenleg nagyon nehéz a helyzet katonai és gazdasági szempontból is. Az államháztartás egy külön fejezet ebben, amivel az EU csak sokadmagával együtt tud valamit kezdeni. Szerintem fontos, hogy Ukrajnával megmaradjon a kiemelt partnerségi kapcsolat.

K. L. Nemrégén jártam Kijevben, ahol egy konferencián tartottam előadást a külpolitikáról. A hallgatóság a leendő ukrán politikai elit volt. Elmondtam, hogy szerintem Ukrajna vezetése akkor jár el helyesen, ha nem emlegeti a NATO-hoz való közeledést, mert erre Oroszország túlzottan érzékeny. A NATO nem tud segíteni Ukrajnán, inkább erősíteniük kellene az EU-hoz való közeledést. A majdani csatlakozással kapcsolatban azonban nem szabad irreális reményeket kelteni az ukrán emberekben. Ha minden jól halad, a csatlakozás leg hamarabb is csak 10 év múlva lehetséges. De mégis érdemes megtenni.

A. L. A mi bizottságunk utolsó évében egyértelműen az ukrán helyzet volt az egyik fő téma. Először mindenki nagyon hitt a társulási megállapodás megszületésében, mert egy gazdasági segítségre szoruló országról van szó. Az akkori ukrán kormány ezt elutasította. Az igazi baj, hogy nem volt alternatív terv erre a helyzetre. Most a gazdasági stabilizáció lenne a legfontosabb.

A TAGÁLLAMOK ESETLEGES KILÉPÉSÉRŐL

K. L. Ha Görögország kilépne vagy kizárnák, az unió gazdaságát jobb helyzetbe hozná. Ha Nagy-Britannia kilépne, az EU könnyebben működhetne. Összességében azonban a súly csökkenne, tehát hosszú távon nem lenne jót a közösségnek. Nekem úgy tűnik, hogy a britek nem is igazán kilépni akarnak, hanem inkább nyomást gyakorolni az unióra. Ráadásul mindez elindíthatna egy folyamatot, aminek révén más országokban is megerősödne az amúgy sem nagyon rejtőzködő EU-szkeptikusok. Nem szeretném, ha Európa visszafelé fejlődne.

A. L. A briteknél egy politikai hazárdjáték folyik és az ottani belpolitikai szereplőknek nagyon oda kell figyelni, hogy ennek ne egyfajta kisodródás legyen a következménye. Érdemes

lenne elkerülniük annak a látszatát, hogy zsarolni kívánják a 27 másik tagországot. A munkaerő-mobilitás olyan alapvető érték az unióban, aminek korlátozását vagy megszüntetését felesleges követelni. Az európai közösség számtalan ügyben tanúsította rugalmasságát az elmúlt harminc évben azért, hogy a britek boldogok legyenek. Ezt is figyelembe kellene venniük. N. T. Jelen pillanatban nem igazán tudjuk, hogy a britek mit akarnak. Ha olyan reformokat szeretnének, ami az alapszerződés egyfajta kinyitásával járna, az évekre lelassítaná az integráció folyamatát. Az „a la carte Európa” eddig is létezett, ezen belül lenne érdemes megtalálni a megoldást.

AZ EU JÖVŐKÉPÉRŐL

K. L. Az unió joggal tart igényt egy globális szerepre. Nincs ugyanis egyetlen olyan uniós ország sem, amely önmagában versenyképes lenne például Kínával, Indiával vagy az Egyesült Államokkal. Sokan nem tudják, de például Kínának nem az Egyesült Államok, hanem az EU a legnagyobb kereskedelmi partnere. Ez egy nagyon erős közösség, amit nem gyengíteni, hanem inkább erősíteni kellene.

A. L. A világ legtöbb részén úgy tekintenek az EU-ra, mint egyfajta szociális modellre. Németországban erős a szociális párbeszéd, az északi országokban az úgynevezett szociális háló. Ez egy exportcikke is lehet az unióknak.

N. T. Ha az európai identitásnak vannak úgynevezett sikerágazatai, akkor azok a kultúra, a felsőoktatás és a sport. Azokról a területekről van szó, ahol európai eredetű találmányok határozzák meg a világ trendjeit. Befelé fontos tényezői az identitásépítésnek, kifelé pedig nagyon fontos exportcikkek. A diplomáciában például egyfajta hídszerepet is betölthetnek. Ez a három „ágazat” globális szereplehetőséget ad az EU számára a jövőben. ●

Az antalli örökség

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

25 évvel ezelőtt alakult meg az Antall-kormány. Az évforduló alkalmából a Molnár Tamás Kutató Központ konferenciát szervezett a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen, ahol többek között Jeszenszky Géza, az Antall-kormány külügyminisztere, Bod Péter Ákos egykori ipari és kereskedelmi miniszter, jegybankelnök, illetve Tölgyessy Péter volt országgyűlési képviselő emlékezett meg Antall József munkásságáról.

„Közös felelősségünk, hogy Magyarországról jó képe legyen a világnak, és minden adottságunk megvan ahhoz, hogy jó képe is lehessen. De ehhez kemény munkára, összetartozásra és hitre van szükség. Én ezt a hitet, a bizalmat szeretném Önökbe beletáplálni, s szeretném, hogy elhiggyék: minden átmeneti nehézség ellenére a legtöbb esélyünk van arra ebben a térségben, hogy felemelkedjünk” – mondta Antall József egyik beszédében 1991-ben.

Forrai István négy évig dolgozott Antall József közvetlen munkatársaként. Előadásában hangsúlyozta, hogy Antall József halálát követően, ahogyan múlnak az évek, egyre többen ismerik fel a néhai miniszterelnök államférfiúi bölcsességét, politikai éleslátását és tisztességét. Az Antall-kormány volt kabinetfőnöke három kérdéskört érintett előadásában: az erkölcsi és eszmei alapokon nyugvó politikusi hivatást mint a nemzet szolgálatának eszményét, az alapvető szabadságelvekhez való ragaszkodást, illetve azt, hogy mi az elkerülendő és célszerű a politikai gyakorlatban. Forrai István elmondta, hogy Antall József számára a magyarság és a nemzeti függetlenség iránti töretlen elkötelezettség volt a legfontosabb, politikai programja a nemzet szolgálata iránti hitvallásra épült. Olyannyira szilárdan hitt ebben, hogy még a nemzetközi pénzügyi lobbival is szembe szállt. Az 1990-es első szabad választásokat megelőzően Soros György magyar származású amerikai üzletember azt találta ki, hogy az új, reményei szerint SZDSZ-es kormány felfüggeszti a magyar államadósság törlesztését, majd az így elértéktelenedő magyar államadósságot egy pénzügyi csoport – egyfajta megmentőként – alacsony áron felvásárolja. Nagyvonalúan felajánlották, hogy nem kérik az adósság pénzben történő

kifizetését, helyette az új kormány által részvénytársasággá alakított magyar vállalatok részvényeire jelentkeztek be. Ez azonban hosszú időre megfosztotta volna Magyarországot az új beruházásoktól, miközben egy érdekcsoport áron alul megszerelte volna a magyar állami vagyon jelentős részét és a teljes irányítást az ország felett. Erre mondta egyszer Antall József a következőt: „Kitüntető számomra Soros György nyilatkozata, amelyben elismeri szerepemet abban, hogy ebből nem lett semmi.” Antall az MDF eszmeiségét hármas egységbe foglalta: a népi nemzeti szellemi örökség és gondolat, a nemzeti liberalizmus és a kereszténydemokrácia. Forrai szerint Antall József politikai öröksége mindannyiunk számára vállalható, amely az újkori magyar demokrácia kiindulópontja lehetne. >>

Jeszenszky Géza, az Antall-kormány volt külügyminisztere előadásában az antalli külpolitika céljairól, eredményeiről és kudarcairól beszélt. Az iránytűt a nagy magyar gondolkodók (Kossuth Lajos, Deák Ferenc, ifj. Andrássy Gyula) elképzelései jelentették. Ezeket foglalta egységes koncepcióba Antall József, aki szerint helyre kellett állítani az ország függetlenségét, de ehhez szövetségesekre volt szükség. Az utolsó Varsói Szerződés-tárgyaláson, Moszkvában Antall József kijelentette, hogy egész Európa szövetségesei akarunk lenni. Külpolitikáját a nyugati orientáció jellemezte, a visszatérés európai gyökereinkhez és megbékélés a szomszédokkal, de nem a határon túlra csatolt magyar kisebbség feje fölött. Az 1989 őszén radikálisan átírt Alkotmányba Antall vitte be, hogy a magyar kormány felelősséget érez a határon túli magyarokért. A magyar külpolitika három pillére a nyugati rendszerhez való tartozás, a jószomszédi viszony és kisebbségeink védelme volt. A kormányfő szerint lényeges kérdés volt az ország külföldi megítélése, hiszen ennek komoly gazdasági és politikai következményei vannak, főleg akkor, ha az negatív. Jeszenszky Géza kiemelte, hogy a miniszterelnök külpolitikáját érték olyan vádak, hogy túlzottan német-orientált volt, de azzal is vádolták a kabinetet, hogy meglehetősen Amerika-barát. A volt miniszter hozzáfűzte, hogy az Antall-kormány célja 1992-től nemcsak az európai integráció volt, hanem a NATO-ba való belépés is. Ennek fényében fontos volt az USA-val való jó kapcsolat kialakítása. A külpolitikai eredményeiről szólva Jeszenszky hangsúlyozta, hogy megőrizte a békét, miközben három szomszédos föderáció felbomlott, egyikük egy véres háborúban. A kormány a legjobb viszonyt alakította ki a Jelcin vezette Oroszországgal, és létrehozta a visegrádi együttműködést. Hazánk az elsők között volt azon országok között, amelyek 1991 decemberében megkötötték az Európai Közösséggel a társulási egyezményt. Jeszenszky kiemelte, akadtak csalódások, például az, hogy nem sikerült egy olyan nyugati típusú konszenzusos külpolitikát kialakítani, amelyet valamennyi párt támogat. Jeszenszky Géza elmondta, hogy manapság nehéz erőpróbák állnak nemzetünk előtt, háború van a keleti szomszédunknál, itt a terrorizmus és a menekülthullám. A globalizálódó világban kell megvalósítani azt, amit Kossuth Lajos így fogalmazott meg:

„A magyar európaias legyen, s az, mit európainak nevezünk e honban, mindig magyar maradjon.”

Dr. Bod Péter Ákos, az Antall-kormány ipari és kereskedelmi minisztere előadásában emlékeztetett arra, hogy ami a szociális piacgazdaságról gondolatként bekerült az Antall-kormány gazdaságpolitikájába, az nem egy harmadik út, hanem egy olyan piacgazdaság, amelynek ugyan jelzője a szociális, de mégis kemény versenyz gazdaságot jelent. Antall József 1990. május 22-én elmondott parlamenti beszédéből idézve: *„Célunk a szociális piacgazdaság megvalósítása, vagyis olyan gazdaság, amelyben a piac nyitottságát szociális és környezetvédelmi szempontok, a gondoskodó és hosszú távlatokban gondolkozó társadalom elvárásai egészítik ki.”* A piacgazdaság magyar változata Antall József elképzelése szerint a gazdasági hatékonyság, versenyképesség összehangolását jelentette a társadalmi méltányosság és igazságosság, a természeti környezet és a jövő nemzedékek érdekeivel. *„A program eredményeként egy olyan piaci struktúra alakulhat ki, amelyben döntő súllyal szerepelnek a kis- és közepes méretű vállalkozások, átvéve a pazarló, mesterségesen létrehozott és fenntartott állami vállalatok helyét. Ez a privatizálási folyamat eredményeként alakul ki, ennek keretében számítunk külföldi működő és pénztökére.”* (Részlet az 1990-es Nemzeti Megújulás Programjából). Az új piacgazdasági rendszer lényege a világpiacba integrálódó, a magántulajdon elsődlegességére épülő, modern, európai szociális piacgazdaság megteremtése volt. Az Antall-kormány nem egymás mellé helyezte az állami és a magántulajdont, hanem a magántulajdon elsőbbségére helyezte a hangsúlyt. A volt jegybankelnök szerint Antall József ennek a gazdasági rendszernek a magyar változatát tartotta szem előtt mindvégig, ami tudatos, logikus és bátor elképzelés volt részéről, megvalósítása viszont félsiker volt.

Dr. Tölgyessy Péter volt országgyűlési képviselő előadásában emlékeztetett arra, hogy Antall József nem a kormányalakítással kezdte politikai pályafutását, hiszen a rendszerváltás folyamatában is részt vett, aki a kiegyezés és nem a forradalom embere volt. Ha volt a magyar átmenetnek sajátossága, Tölgyessy szerint éppen az volt, hogy a magyar társadalom nem vett részt benne. Hozzáfűzte, hogy az első szabad választásokon a polgárosult országokban 96 százalék körüli volt a részvétel, például

a szlovénoknál, az észtekénél, az egész Baltikumban. A kevésbé polgárosult országokban, mint például Romániában 86 százalék, míg Magyarországon ez az arány csak 65 százalék volt. Magyarországot a szorongás jellemezte ekkor. Úgy gondolja, a magyarokban kettős érzés volt azzal kapcsolatban, hogy vajon jó lesz-e ez a változás nekik. A többi országban a haza visszaszerzésének a tapasztalata uralkodott. Ahogyan a keletnémetek mondták, „mi vagyunk a nép”. Ez történt Lengyelországban és különösen azokban az államokban is, ahol ekkor szereztek meg az államiságukat, ilyen volt például Szlovénia. Tölgyessy szerint az Antall József nevéhez köthető, az egész térségre jellemző igazi újítás az volt, hogy szükség van a jobboldalra egy politikai tagoltságban. Addig az egész térségben, így nálunk is bizonyos értelemben mindenki baloldali volt, annak valamelyik irányzatát képviselte. Antall József úgy gondolta, nem baj, hogy van baloldal, de kell jobboldal is. Tölgyessy Péter szerint az antalli küldetés abban áll, hogy egy hagyományos jobboldali politikával vissza kell adni a nemzetnek a nagyság érzetét, Magyarországot vissza kell vinni a nemzeti kultúrkörbe, megtartva a hagyományokat úgy, hogy közben modernizálni is kell a jobboldalt. A miniszterelnök politikájának sarokpontja az volt, hogy meg kell őrizni a parlamenti többséget, ameddig az lehetséges, és amit lehet, át kell menteni a jobb-közép kormányzásból a jövőnek. Tölgyessy Péter megjegyezte, hogy Magyarország jelenleg más úton jár, de az antalli politika elemzése hallatlanul fontos ma is, és ha hazánk sikeres akar lenni, akkor valahol a „középen” és nem a radikális szembenállásban kell keresni a jövőjét.

A rendezvényen Dr. Pokol Béla alkotmánybíró, volt országgyűlési képviselő Antall József híressé vált mondatát idézte: *„A következő rendszerváltás megvalósításáért tetszettek volna forradalmat csinálni!”* Az előadó szerint Antall ezzel a kijelentésével saját pártjának radikális tagjait figyelmeztette, hiszen a jogállami átmenet megtörtént és forradalmi megoldásokra már nincs lehetőség. A politológus szerint az 1989-es Alkotmányban létrehozott többségi parlamentarizmus forradalom nélkül is több lehetőséget adott volna Antall Józsefnek. Ha kihasználta volna az egyszerű törvényhozási többség adta lehetőségeket, akkor a ciklus végéig

„A következőtesebb rendszerváltás megvalósításáért tetszettek volna forradalmat csinálni!”

Antall József

erőteljesebben végbemehetett volna a neo-liberális és balliberális követelésekkel való szembeszállás. Az alkotmánybíró előadásában kiemelte, hogy az MDF megnyerte ugyan a választásokat, de nem volt meg a kellő társadalmi erőforrása. Hozzáfűzte, hogy a szellemi hatalmat, a médiát az SZDSZ, míg a gazdasági pozíciókat az MSZP birtokolta. Ez a helyzet Pokol Béla szerint ahhoz vezetett, hogy az MDF 1990-es választási győzelme után úgynevezett kettős hatalom jött létre, és ehhez asszisztált a Sólyom László vezette első Alkotmánybíróság, amikor egyik 1990-es döntésében a magyar közjogi rendszer alapelvét tette a hatalommegosztást, pedig az akkor nem is szerepelt a magyar alkotmányban. Az alkotmánybíró kiemelte, hogy az Alaptörvényben ma már benne van a hatalmi ágak megosztása.

Dr. Horváth Attila, az NKE KTK Állam- és Társadalomelméleti Intézetének vezetője előadásában felidézte 1989. március 15-ét, amikor Csengey Dénes (az MDF azóta elhunyt országgyűlési képviselője) szimbolikusan átvette a Magyar Televíziót, és Cserhalmi György színész elmondta a tizenkét pontot a Szabadság téren. Eközben a környékbeli házak padlásán ott hasaltak a kádári hatalom géppisztolyos emberei csőre töltött fegyverekkel, amiről senki nem tudott. A rendszerváltozást sokan a köztársaság kikiáltásának időpontjához, 1989. október 23-ához kötik. Ez egy tudatos lépés volt a hatalomátmentés szempontjából, ugyanis úgy gondolták, hogy október 23. egy „zűrös nap”, és az emberek ezen a napon 1956 helyett a köztársaságra emlékeznek majd. Horváth Attila beszélt arról is, hogy Antallék úgy vették át a kormányzást, hogy még akkora váltás sem történt a közigazgatásban vagy a médiában, mint Nyugat-Európában vagy az USA-ban egy kormányváltáskor. ●

A kormány 1314/2013 (VI.12.) határozatával döntött arról, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen létrejön a **MOLNÁR TAMÁS KUTATÓ KÖZPONT** a 19–20. századi magyar politikai és szellemi élet szempontjából meghatározó jelentőségű tudományos munkák kutatására, megőrzésére. A központ

2013. szeptember 1-jén állt fel, és Prof. Dr. Padányi József mk. dandártábornok, tudományos rektorhelyettes irányítása alatt, két kutatócsoporttal működik. A Jelenkutató Csoport elsődlegesen a rendszerváltozás előzményei- nek és történetének tudományos

igényű feltárásával, feldolgozásával és kutatásával foglalkozik. Kezeli a Rendszerváltás Gyűjteményt, amely a rendszerváltás időszakához kapcsolódó közigazgatási-önkormányzati iratokat, közel 2600 országgyűlési képviselő rendezett személyi anyagát, egyes politikai pártok – köztük

az SZDSZ – iratanyagát, valamint az ebben az időszakban végzett szociológiai kutatásokat, társadalmi riportokat tartalmazza. Az elvégzett rendező, rendszerező munkának köszönhetően a Rendszerváltás Gyűjtemény Archívum a tervek szerint ősztől az egyetem Hungária körüti campusán

nyilvánosan is hozzáférhetővé és kutathatóvá válik. A Molnár Tamás Kutatócsoport szellemi műhelyként az államtudomány, a közigazgatás tudomány és a közpolitikát kutatók munkáját támogatja, azáltal, hogy megteremti a szakmai konzultáció lehetőségeit (műhelybeszélgetések,

nyilvános fórumok), anyagi támogatást nyújt (kutatói ösztöndíjak) és elősegíti a tudományos eredmények konferenciákon és kiadványokban történő közzétételét. A kutatócsoport másik kiemelt feladata Molnár Tamás (Thomas Molnar) filozófus hagyatékának és szellemi örökségének kutatása és feldolgozása. ●

„A belügyi vezetés és a tábornoki kar ilyen magas szintű személyes részvétele a mai eseményen azt jelzi, hogy számukra ennyire fontos az egyetemen, és azon belül, a Rendészettudományi Karon végzett munkánk” – ezekkel a gondolatokkal kezdte ünnepi beszédét Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora szerint az elmúlt három és fél év bebizonyította, hogy a kar szellemi-szakmai építkezése jó úton halad. A korábbi Rendőrtisztviselői Főiskola 2012-ben bekövetkező egyetemi karrá válásával többlet felelősséget vett magára, ami a korábbi évtizedekben az intézményt nem terhelte. „Az NKE-nek emellett, hogy úgy kell működnie, mint egy normál felsőoktatási intézménynek, olyan érték- és tudásátadást kell végeznie, amely az itt folyó munkát az országos parancsnok előtt hitelessé teszi” – fogalmazott Patyi András. „Nem elég az ország egyetlen rendészeti képzést nyújtó intézményének lennünk, hanem a lehető legjobbra is kell válni” – tette hozzá. „Az elmúlt évek azt is bebizonyították, hogy van jövője az integrált tisztképzésnek” – hangsúlyozta Papp Károly

Új dékán az RTK élén

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Dr. habil. Boda József rendőr vezérőrnagy vezeti június elsejétől a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karát. Az előző dékán, Prof. Dr. Ruzsonyi Péter büntetés-végrehajtási dandártábornok három évig állt az RTK élén.

altábornagy. Az ORFK vezetője beszédében megköszönte Ruzsonyi Péter munkáját, aki nagyon fontos időszakban volt a Rendészettudományi Kar dékánja. Az új vezetővel kapcsolatban megjegyezte, Boda József személyében egy nagy tapasztalattal rendelkező, az oktatói és a tudományos munkában egyaránt élen járó vezető irányíthatja majd a kart a következő években. Az országos rendőrfőkapitány szolt a hamarosan hatályba lépő új szolgálati törvényről, amely a rendvédelmi dolgozók életpályamodelljét is tartalmazza. „A törvény szellemiségének kihatással kell lennie a hallgatók nevelésére, oktatására, képzésére, a tiszti hivatásra való felkészítésükre” – fogalmazott. Szerinte a tisztjelölti jogviszony törvényben való nevesítése új kihívást jelent a kar vezetése és az itt oktatók számára. Az altábornagy megjegyezte, hogy a rendészeti vezetés támogatja az állomány tagjainak tudományos ambícióit is, hiszen egyre fontosabb a képzés nemzetközi, tudományos elismertsége is.

„Szakmai életem egyik legszebb periódusa zárul le most” – mondta leköszönő beszédében Ruzsonyi Péter. A dandártábornok 30 éve lépett a büntetés-végrehajtás szervezetébe, a három évtized felét az RTK-n töltötte tanszékvezetőként és az utolsó három évben dékánként. „Részese lehettem a kar építésének, és részt vállaltam két új intézetünk alapításában, valamint hozzájárulhattam a Rendészeti Doktori Iskola akkreditációjának elindításához” – mondta. Beszédében szolt a Kari Zászlóról, amely az intézmény egységét,

az itt dolgozók tudati azonosságát, a közös küldetés elfogadását és a közös célok eléréséért való aktív és érdemi munkát jelenti. „A zászlót vinni kell, magasba emelve – fáradhatatlanul. Ez máttól az új dékán feladata lesz” – szolt a dandártábornok, aki az új vezetés támogatását kérte a jelenlévőktől.

„Tudom, hogy Önök közül sokan már hosszú évek óta becsületesen és odaadóan dolgoznak az NKE Rendészettudományi Karán és annak elődszervezeteinél, és szeretném, ha ez így is folytatódna” – ezekkel a szavakkal kezdte ünnepi beszédét Boda József. Az RTK új dékánja dolgozott a Magyar Honvédségnél, a rendőrségnél, az utóbbi öt évben pedig a nemzetbiztonság területén. „Meg kell találnunk a helyes egyensúlyt az elméleti és a gyakorlati képzés vonatkozásában” – beszélt szakmai programjáról Boda József, aki szerint biztosítani kell a hallgatók számára a legkorszerűbb rendészettudományi, szakmai és információs technológiai ismereteket, a hagyományok tiszteletén keresztül. Az új dékán beszédében kitért arra is, hogy az RTK a rendvédelmi szervek számára képez szakembereket, ezért fontos, hogy a hallgatók mellett a „megrendelő intézmények” is elégedettek legyenek az RTK-n folyó munkával. Boda József megjegyezte, hogy feladat- és teljesítményorientált vezetést kíván megvalósítani, amelyek része egy hatékony tervezési és belső ellenőrzési, felügyeleti rendszer. „Szerénység, szorgalom és szakmaiság. Ezek az előttünk álló három év legfontosabb elvárásai” – fejezte be beszédét az RTK új dékánja. ●

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karának E-közszolgálati Fejlesztési Intézete vendéglőadói programot szervezett Az információ-kommunikációs technológiák közszolgálati alkalmazásairól címmel ebben a félévben. A meghívott előadók az e-közigazgatás és az e-kormányzás különböző területeinek gyakorlati és elméleti szakemberei, akik a Közigazgatási Informatika és Információrendszerek tantárgy keretében tartottak előadásokat. Ezek során az adott téma előadói beszéltek az aktuális hazai helyzetről és azokról az igazgatásszervezési kihívásokról, amelyek a hallgatókat érintik. Az előadások átfogó képet adtak az európai uniós jó gyakorlatokról, fejlesztési irányokról, valamint az ezekkel kapcsolatos karrierlehetőségekről és kutatási területekről.

Prof. Dr. Nemeslaki András, az NKE KTK E-közszolgálati Fejlesztési Intézetének vezetője a programmal kapcsolatban elmondta, hogy az évfolyam, amelyik ebben részt vett, már az NKE

megalakulásakor akkreditált új tanterv szerint tanul. Ennek része a közigazgatási informatikai és információs rendszerekről szóló két féléves tantárgy. Az intézetvezető hangsúlyozta,

hogy gyakorlatilag arról van szó, hogy az infokommunikációs technológiákat milyen stratégiák, elképzelések mentén használja fel a közigazgatás, és mi jellemzi az e-közigazgatási rendszerek

működését, irányítását, valamint projektjeit. A képzésfejlesztés során a külföldön már jól ismert tankönyveket, illetve képzési tananyagokat is adaptáltak. Természetesen emellett folyamatosan fejlesztik az új tananyagokat – ezek között számos e-learning megoldást is, a videó-tananyagoktól a vizsgakérdések rendszeréig –, amelyek folyamatos tartalmi és módszertani megújulást jelentenek. A vendéglőadói sorozatnak az volt a célja, hogy olyan szakembereket hívjanak meg, akik vagy a közigazgatásban dolgoznak, vagy a közigazgatási stratégia kialakításában vettek részt, akár ilyen koncepciókat saját maguk dolgoztak ki. Dr. Kiss Attila, az intézet tanársegédje, infokommunikációs szakjogásza hozzáfűzte, hogy a képzés során az elsődleges szempont az volt, hogy a hallgatók ne csak az elméleti, jogszabályi háttérrel ismerkedjenek meg, hanem találkozzanak olyan gyakorló szakemberekkel, akik más szemszögből is látják a különböző területeket. Fontosnak tartották azt is, hogy olyan gyakorlati példákat mutassanak be, amelyek részben kapcsolódnak az elektronikus közigazgatás informatikai szervezési hátteréhez, valamint a hallgatók betekintést nyerjenek a nemzetközi gyakorlatba is. Ilyen volt például az elektronikus közbeszerzésről szóló előadás, de szó esett arról is, hogy az információ-kommunikációs technológiák közszolgálati alkalmazásaira milyen példák vannak külföldön, így például Portugáliában, Észtországban vagy Németországban. Nemeslaki András leszögezte, hogy olyan hallgatók vettek részt a képzésben, akik nemrég kerültek ki a középiskolából, ezért fontos volt, hogy találkozzanak a szakterületükön jelentős sikereket elért szakemberekkel. Az előadók között volt mérnök, szociológus, közgazdász, jogász, informatikus, így a képzésben résztvevők színes képet kaptak az adott területről, illetve megismerkedhettek

az egyes területek szaknyelvével is. Az oktatók nagy hangsúlyt fektettek a jövő közigazgatás- és igazgatásszervezőinek képzése során az interdiszciplináris, vagyis a több szakterületet érintő megközelítésre. A hallgatók betekintést kaptak az adatvédelemből, a közérdekű adatok nyilvánosságának jogi megközelítésébe és az információbiztonságról is hallhattak előadást, ami különösen fontos, hiszen hazánk első és eddig egyetlen információbiztonsági tanszéke az NKE KTK E-közszolgálati Fejlesztési Intézetének keretein belül működik. Kiss Attila kiemelte, hogy a hallgatók gyakorlati órákon is részt vettek, ahol az alapvető számítástechnikai ismeretek elsajátítása mellett szó volt arról is, hogy az életben milyen gyakorlati problémákkal találkozhatnak majd a személyes adatok kezelésével kapcsolatban. Milyen feladatokkal jár például egy polgármesteri hivatal térfigyelő kamerákkal történő felszerelése, hogyan kell kikérni az adatvédelmi hatóság állásfoglalását, bejelentkezni az adatvédelmi nyilvántartásba, és kihez kell fordulniuk, ha valamilyen probléma felmerül. Nemeslaki András hangsúlyozta, hogy a magyar közigazgatás működése és hatékonysága a rendkívül szerteágazó információs rendszertől függ. Hozzáfűzte, hogy lényeges kérdés, hogy a kormánytisztviselő vagy köztisztviselő hogyan működteti ezeket a rendszereket, milyen készségekkel rendelkezik, és mennyire látja át a folyamatokat. Ennek támogatására olyan e-learninges tananyagok készültek, amelyek a hallgatókat segítik abban, hogy tanulmányaik befejeztével minél hamarabb bekapcsolódhassanak az információrendszerek működtetésébe. Az intézet vezetője elmondta, hogy a képzés során a későbbiekben szeretnének arra az infrastruktúrára, kapcsolatrendszerre építkezni, amelyet az NKE alakított ki más intézményekkel, így például a Közigazgatási és Elektronikus

Közszolgáltatások Központi Hivatalával, a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-vel, illetve a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal.

Informatikai szolgáltatási modellek a közigazgatásban címmel tartott előadást a kurzuson Dr. Futó Iván okleveles villamosmérnök, a műszaki tudomány kandidátusa, aki az APEH informatikai elnökhelyetteseként is dolgozott és számos ország egyetemén volt előadó. Előadásában arra helyezte a hangsúlyt, hogy milyen formákban használják külföldön az informatikát a közigazgatásban. Kiemelte, hogy nemzetközi szinten a kép eléggé sokszínű ezen a téren. Számunkra általában leginkább az angol gyakorlat lehet irányadó. Ez egy úgynevezett egypólusú, centralizált irányítási modell, amelynek az előnyei közé tartozik például az, hogy nagyobb esély van a duplikációk elkerülésére, egységes elvek alapján történnek a fejlesztések és egyetlen vásárlóként nagyobb tárgyalási potenciállal rendelkeznek a közigazgatás, mintha az egyes intézmények külön-külön tárgyalnának. Ilyen központosított, egypólusú modell szerint működik az Egyesült Királyság mellett Portugália, illetve Olaszország elektronikus közszolgáltatásának felügyelete. A másik modell a két- vagy többpólusú, decentralizált modell. Futó Iván kiemelte, az alapvető kérdés mindig az volt, hogy egy vagy több személy felügyelje az elektronikus közszolgáltatások rendszerét. Az idők folyamán a kettős irányítás felé történt elmozdulás (Ausztrália, USA), az egyik fő területe ennek az irányításnak a szolgáltatás, míg a másik az alapinfrastruktúra. A magyar gyakorlatban általában a kettős irányítás volt mindig is a jellemző, ugyanakkor sokan azt várták, hogy az informatika egy kézbe kerüljön. Futó Iván beszélt a skandináv gyakorlatról is, ahol sokkal szerteágazóbb az informatikai szolgáltatási modell,

ott ugyanis a régióknak sokkal nagyobb önállóságuk van, nem annyira centralizáltan szervezik a dolgokat. Leszögezte, gyakorlatilag nincs olyan modell, amelyik mindenkinek jó lenne. Utalt arra is, hogy az előadását úgy építette fel, hogy abból mindegyik modell levezethető legyen, és arra világított rá elsősorban, hogy az egyes részlegeknek különböző feladatai vannak, és ezek lefedik a közigazgatási informatikai szolgáltatások egészét. Futó Iván szerint a legáltalánosabb cél a jó állam megvalósítása, és ennek egyik fontos eleme a szolgáltató állam jelenléte, ahol az államigazgatás működése az állampolgárok és nem az intézmények igényén alapul. A szakember az e-kormányzat lényegéről elmondta, hogy a kormányzati intézményeknél az információs technológiák (például szélessávú hálózatok, internet, mobil számítástechnika) lehetőséget ad az állampolgárokkal, vállalkozásokkal való kapcsolat átalakítására. Ezek a technológiák különböző célokat szolgálnak, mint például az állampolgároknak nyújtott jobb kormányzati szolgáltatást, a tökéletesebb kommunikációt az üzleti és ipari szférával, illetve a kormányzat hatékonyabb menedzsmentjét. A kurzussal kapcsolatban Futó Iván megjegyezte, hogy szerinte azért volt hasznos, mert a hallgatók megismerhették, mi minden tartozik bele a közigazgatási informatika menedzselésébe, hiszen ide sorolható például a humán erőforrás (például informatikusok) menedzselése, a nyílt és a zárt szoftverek használata, a kiszervezés kérdése, de még lehetne tovább folytatni a felsorolást, hogy mennyire összetett területről van szó ebben az esetben.

Információrendszerek összekapcsolása a közigazgatásban: az interoperabilitás címmel tartott előadást Csótó Mihály szociológus, aki az Óbudai Egyetem Digitális Kultúra és Humán Technológia Tudásközpont tudományos munkatársa. A szakember elmondta, hogy az

„A magyar közigazgatás működése és hatékonysága a rendkívül szerteágazó információs rendszertől függ...”

interoperabilitás, vagyis a rendszerek együttműködő képessége az elektronikus közigazgatásban kulcsfontosságú kérdés, az elektronikus közigazgatási törekvések egyik sarkalatos pontja a kezdetek óta. Az előadó az információrendszerek összekapcsolásának előnye között említette az információgyűjtés költségeinek csökkentését, a közigazgatás reakcióidejének és válaszai minőségének a javulását, az információk könnyebb elérhetőségét. Csótó Mihály hozzáfűzte, hogy az interoperabilitás egyablakos ügyintézés megvalósíthatóságának is az alapja. A közigazgatási reform egyik fő eszköze az elektronikus közigazgatás, amelynek megjelenése különböző előnyöket ad az állampolgároknak és a vállalkozásoknak. Egy jól működő elektronikus közigazgatás minden érintett számára hasznos, mert gyorsabb, átláthatóbb és olcsóbb ügyintézészt biztosít az ügyfeleknek, és az állam működése is hatékonyabbá és olcsóbbá válhat. Ehhez szükség van az állami informatikai rendszerek és működtetőik közötti folyamatos együttműködésre, azaz az interoperabilitásra.

Az elmúlt négy évben egy új, ezt támogató koncepció mentén lefektették az e-közigazgatás jogi alapjait. Ennek részeként a többi között új fejezettel bővült a közigazgatási hatóságról szóló törvény, amelyhez új végrehajtási rendeletek is születtek, de ide sorolható az állami és önkormányzati szervek információbiztonságáról szóló törvény és az interoperabilitás szempontjából kulcsfontosságú 2013. évi CCXX. törvény az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól. Az új koncepció egyik alapja a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatás (SZEÜSZ). A SZEÜSZ-ök az elektronikus közigazgatás építőkövei. Ezek olyan nélkülözhetetlen szolgáltatások és támogató rendszerek (például az elektronikus fizetést lehetővé tevő rendszer, központi elektronikus azonosítási szolgáltatás vagy akár az elektronikus kézbesítési rendszer), amelyekből a legbonyolultabb ügytípusok elektronikus változata is felépíthető. A szolgáltatások közötti átjárhatósághoz valamennyi szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatást hatósági eljárás során kell engedélyeznie a Belügyminisztérium keretein belül működő Elektronikus Ügyintézési Felügyeletnek, amely 2014. január 1-jén alakult, és koordináló szervként működik. Ez egy olyan felső szintű felügyelő szervezet, amelynek feladatai közé tartozik a közigazgatási elektronikus szolgáltatások összehangolása, vagyis az elektronikus ügyintézési szolgáltatások és az azokat támogató háttérrendszerek hatékony együttműködésének koordinációja, de véleményezi az e-közigazgatással kapcsolatos törvényeket is. Csótó Mihály az interoperabilitással kapcsolatban megjegyezte, hogy az úgynevezett „üzemszerű” működés elérése a cél, és utána következhet a finomhangolás, amibe beletartozik a meglévő állami adatbázisok felkészítése az együttműködés magasabb szintjére. ●

Buda ostroma jelképpé vált

Honvédelem-napi megemlékezések

SZÖVEG: SZŐŐR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara az 1848-as Hősi Emlékműnél tartott koszorúzási ünnepséget a Honvédelem Napja alkalmából. A ma már a Gesztenyés kertben található síremlék 1877 óta hirdeti a budavári ostrom alatt elesett honvédkatonák önfeláldozó hősiességét. A HHK és az MH Ludovika Zászlóalj közös ünnepi állománygyűlést tartott, ahol kitüntetésekkel adták át.

1849. május 21-én a magyar honvédsereg háromhetes ostrom után visszafoglalta Buda várát. Ennek emlékére 1992-től ezen a napon ünnepeljük a Magyar Honvédelem Napját. A budavári ostrom hősi halottainak emléket állító, ma már a Gesztenyés kertben található emlékműnél Hajdú András, a HHK Hadtudományi Doktori Iskola doktorandusza mondott ünnepi beszédet. Az egyetem Felvidékről származó hallgatója szólt a 166 évvel ezelőtt történt eseményekről, amikor a budavári ostrom tizenhét napja alatt 368 honvéd vesztette életét. „Ez az emlékmű azon hős katonáknak állít emléket, akik életüket adták a várért, a hazáért és

az egész magyarságért” – tette hozzá. A doktoranduszhallgató szerint fejt kell hajtani a ma már elképzelhetetlen korszellem előtt, amikor a társadalom tagjai olyan tettek voltak képesek, ami még évszázadok múltán is kapaszkodó lehet a ma élők számára. Az ünnepi megemlékezés után Kun Szabó István vezérőrnagy, helyettes államtitkár a Honvédelmi Minisztérium és Piros Ottó ezredes, megbízott parancsnok az MH Vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár képviseletében elhelyezte az emlékezés virágait az emlékműnél. A rendezvényen a Hegyvidéki Önkormányzat nevében Gilicze Zoltán irodavezető és Praimajer Mária, az

NKE rektora, Prof. Dr. Patyi András képviseletében Horváth József főtktár és Fülöp Lajos gazdasági főigazgató, a HHK dékánja, Boldizsár Gábor ezredes nevében Visi Tibor ezredes, dékáni hivatalvezető és Ványa László ezredes, intézetigazgató helyezte el a koszorút az emlékműnél. A HHK és az MH Ludovika Zászlóalj közös ünnepi állománygyűlésen emlékezett meg a 166 évvel ezelőtt történetekről. A rendezvényen Németh Balázs, az NKE HHK doktoranduszhallgatója ünnepi megemlékezésében hangsúlyozta, hogy az 1849-es tavaszi hadjárat a magyar hadtörténelem egyik legdicőségesebb időszaka volt, hiszen hazánk szinte

teljes területét sikerült visszafoglalni egy olyan magyar hadsereggel, amely 1848-ban gyakorlatilag a semmiből jött létre. Németh Balázs hozzáfűzte, hogy a Budai vár visszafoglalása mind hadi, mind logisztikai szempontból hatalmas tettetnek bizonyult. Beszélt arról is, hogy a tavaszi hadjárat győztes csatáit követően a haditanács nem a császári csapatok üldözése, hanem Buda ostroma mellett döntött. Görgei Artúr elmélete szerint meg kellett volna várni, hogy az Erdélyből, illetve Délvidékről érkező csapatok csatlakozzanak a mintegy 35 ezer fős magyar sereghez, és ezzel a haderővel kellett volna elindulni

Mosonmagyaróvár felé, hogy döntő csatát vívjanak a császári csapatokkal. Ebben az esetben az erőfölényt nem tudták volna biztosítani a magyar csapatok, ugyanis az 55 ezer fős, Windisch-Grätz császári és királyi tábornagy által vezényelt császári hadsereg mellett Bécs további tízezer fős helyőrséggel is rendelkezett. Görgei a tanácskozás során végül megváltoztatta véleményét. Igazi katona volt, aki a háború megvívását tartotta fő feladatának, ezért nem a politikai célok, hanem a katonai okok miatt egyezett bele végül Buda ostromába. Heinrich Hentzi von Arthurm az osztrák császári hadsereg vezérőrnagya vezetésével a vár védelmét

jelentősen megerősítették. A vezérőrnagy egyik leghírhedtebb tette az volt, hogy ágyúval lövette Pest polgári lakosságát. Végül a magyaroknak mintegy három hét alatt sikerült elfoglalniuk Buda várát, amely 1849. május 21-én a reggeli órákban már az ostromlók kezén volt. Hentzi is elesett a védelem során. Az összecsapásban 368 magyar lelte halálát, és mintegy hétszázán sebesültek meg. Görgei parancsa szerint a honvédek nem ejthettek foglyokat, ugyanakkor mégis megkímélték a legyőzött ellenség életét. Mind Kossuth, mind Görgei a későbbiekben menekülni próbált a budai ostrom felelőssége alól, ugyanakkor Bécs esetleges

sikeres bevétele sem döntötte volna el a háború kimenetelét. Németh Balázs szerint Buda ostroma jelképpé vált. Annak a szimbólumává, hogy szinte a semmiből építkezve is sikerre lehet vinni egy nemzet ügyét. Előadásában hangsúlyozta: „Aki úgy gondolja, hogy a szabadságharc elbukott, annak javasolom, hogy olvassa el az 1867-es törvényeket.”

Buda 1849-es eseményeinek jelentőségét az a tény is növeli, hogy 1541 óta először foglalta vissza magyar hadsereg saját erejéből az ország fővárosát. A doktoranduszhallgató előadásában emlékeztetett arra, hogy az 1849. május 21-ei győztes roham fényes csillagként ragyog a magyar hadtörténelem egén.

Az eseményen ismertették a Hende Csaba által kitüntetettek névsorát. A honvédelmi miniszter példamutató szolgálatteljesítése, valamint a tanévben nyújtott kiemelkedő oktatói, szakmai, társadalmi teljesítménye és sporteredményei elismeréseként, az oktatás, képzés kategóriában az „Év Katonája Kitüntető Cím” adományozta Dr. Békési Bertold László alezre-desnek, a Katonai Üzemeltető Intézet Katonai Repülő Tanszék egyetemi docensének.

Magyarország honvédelmi minisztere beosztásaikban huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenységük, valamint szakmai érdemeik elismeréseként, előljáró parancsnokaik javaslatára, a Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát adományozta Dr. Bottyán Zsolt századosnak, a Katonai Üzemeltető Intézet Katonai Repülő Tanszék egyetemi docensének, Szilágyiné Bartkó Júlia főtörzsrőmesternek, a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj adatfeldolgozó zászlósának és Gindele Tamás honvédtisztjelöltnek a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj II. hallgatói század állományából. ●

A HŐSI EMLÉKMŰ TÖRTÉNETE

Az 1848-as Hősi Emlékmű jelenleg abban a Gesztenyés kertben található, amely ma használatos elnevezését 1985-ben kapta. A névadó gesztenyefák a 19. század végéről származnak, amikor ezen a helyen az úgynevezett Németvölgyi temető volt, amelyet 22 évnél működés után 1907-ben zártak be. Az emlékmű Gerenday Antal szobrászművész alkotása, eredetileg a Tabáni temetőben állt. 1877-ben állították fel, 1889-ben pedig felújították. 1935-ben a Tabáni temetőt felszámolták, ekkor került az emlékmű a Németvölgyi temetőbe, a mai Gesztenyés kertbe. A Fővárosi Tanács 1984-ben újra felújította, így nyerte el végleges formáját: egy ötlépcsős kő talapzaton és 70 cm kőtömbön 4 ágyúgolyó foglal helyet, amelyen egy 220 cm márvány obeliszk található, aranyozott gömbbel a tetején.

A Tabáni temető legfontosabb emlékei a Buda 1849-es ostromához kötődő honvédsírok voltak. 1867 után közös díszsírhelyre temették át a névtelen vagy azzá vált, de azonosítható honvédsírokat, összesen 168 személy maradványait. A közös sír fölé 1877 májusában reprezentatív, a Gerenday-műhelyben készült obeliszk került, amelyet az ország honvédegyletei állítottak, a következő felirattal: „Itt nyugszanak az 1849-ik évi május 21-én a Budavár bevételénél elesett vitéz honvédek porai, áldás emlékükre.” A közös síremléket 1899-ben körülkerítették, és kívül egy újabb felirat kapott helyet: „A főváros hatósága e sírok örök fenntartását e helyen, 1887-ben közgyűlési határozattal magára vállalta.” A Honvédelem minden temetőlátogatás elsődleges célpontjává, fontos nemzeti zarándokhelyé vált, maga a Tabáni sírkert pedig egyre inkább „honvédtemetővé”, szemben a „császári” katonatemetővel. A fővárosban elhunyt volt honvédtisztek közül többen meghagyták, hogy a közös sír közelében temessék el őket, mint például Polák Vilmos alezre-des, a Szélaknánál fél karját elveszítő Sréter Lajos ezre-des vagy Móry Ferdinánd százados, a komáromi sáncrendszer védelmének egyik vezetője.

Forrás: Katona Tamás – Ráday Mihály: Az 1848/1849-es forradalom és szabadságharc emlékhelyei
– 1. Események és helyszínek (Szerkesztette: Csorba László)

Bojkott helyett együttműködés

SZÖVEG: HORVÁTH ORSOLYA

Sikeres kapcsolatépítő tárgyalásokat folytattak Izraelben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem vezetői, öt egyetemen és főiskolán vitatták meg az együttműködés lehetőségeit. A helyi magyar nagykövetség támogatásával előkészített tárgyalásaikon Prof. Dr. Patyi András rektor, Dr. Kis Norbert továbbképzési és nemzetközi kapcsolatokért felelős rektorhelyettes és Dr. Boldizsár Gábor ezre-des, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja diák- és profesz-szorcserekről, közös konferenciák szervezéséről értekezett.

Barátságosan és nyitottan, valamint céltudatos-sággal fogadták az egyetem delegációját a sokrétű tárgyalásokon, amelyek tükrözték az NKE szerteágazó, a had-, a rendészeti és a politikatudományoktól az európai ügyeken át a közigazgatásig terjedő, minden állami feladatot magába foglaló munkáját. Az NKE delegációja négy állami és egy magánintézményben tárgyalt az együttműködés lehetőségeiről: a Haifai Egyetemen, a beér-sevai Ben Gurion Egyetemen, a Tel-avivi Egyetemen, a Herzliai Interdiszciplináris Főiskolán és a jeruzsálemi Héber Egyetemen. Patyi >>

András rektor elmondta, jó hangulatú, lényegre törő megbeszélések folytak, olyannyira sikeresen, hogy a Haifai Egyetemről már az izraeli tartózkodásuk idején megérkezett az együttműködési szerződés tervezete. Ha minden jól megy, már az ősszel megkezdődhet a professzorok cseréje és a közös konferenciák szervezése.

Nem titkolt lelkesedéssel osztotta meg a beér-sevai Ben Gurion Egyetemen szerzett tapasztalatait is: „Az intézmény, amely a sivatag szélén megtelepedett városban működik, húszezer diáknak nyújt színes képzési portfóliót az orvostudománytól a társadalomtudományokig. Az egyetem egyedülálló kapcsolatrendszerrel épített ki magánkézbe, amelyekkel kutatási együttműködések köt. Egy új szilíciumvölgy van születésben ott. A hadsereg, amelynek kiképző központja az egyetem mellett van, fontos megrendelője az intézménynek. A közeljövőben várhatóan megkötésre kerül a hallgatói létszám.” A jövőbeni intézményi együttműködések a legtágabb értelemben vett kormányzati vagy államtudományi területeken valósulhatnak meg (politika-, közigazgatás-tudomány, biztonsági tanulmányok), de ahogy Patyi András fogalmazott, az intézményvezetők kevesek ahhoz, hogy élettel töltsék meg a megállapodásokat: „Ahhoz, hogy valóban életre keljenek ezek az együttműködések, kevés az, ha a két rektor egymás kezébe csap. Kölcsönösen fel kell tudni kelteni a diákok érdeklődését, mert ezek a kapcsolatok csak akkor kelnek életre. Az egyetemi vezetők a kereteket tudják megteremteni. A kutatói együttműködéseknel fontos, hogy a magyar és az izraeli kutatók kölcsönösen megtalálják egymásban az együttműködés lehetőségét, az egymást érdeklő kutatási témát, amelyre lehet támogatást szerezni, és erre építve lehet majd eredményeket felmutatni.” Ahhoz, hogy az NKE-n tanuló diákok érdeklődését az egyetemi vezetési hetet szervezzenek ősszel. Az intézmény már el is kezdte az ezzel kapcsolatos

előkészítő munkát. Patyi András kiemelte, hogy az együttműködések tovább erősítheti az unió Erasmus+ nevű oktatási, képzési, ifjúsági programja, amely az EU-n kívül is támogatja a fiatalok tanulási lehetőségeit, valamint az oktatói mobilitást. Ez a tárgyalások során is fontos szerepet kapott, az Erasmus lehet az egyik legfontosabb bázisa az együttműködéseknek. „Az elején vagyunk egy útnak. Az intenzív utómunka során derül majd ki, mennyi tényleges együttműködés indul el, de ígéretes egyeztetéseken vagyunk túl” – fogalmazott a rektor. „Az egyetemi építkezés mindig arról szól, hogy meg kell győzni a hallgatókat, a kollégákat, hogy érdemes együttműködni.” Az NKE-nek százas nagyságrendben van EU-s, valamint NATO-országokkal kapcsolata, és komoly kapcsolatrendszer épült ki számos kínai intézménnyel is, hiszen az egyetemen Kína-kutatás és kínai nyelvoktatás is folyik. Ebben a már meglévő intenzív kapcsolatépítésbe jött be Izrael. De miért éppen Izrael? A közel-keleti ország felé történő nyitás 2014-ben kezdődött el, akkor még csak gondolati szinten. Patyi András is tagja volt a kormány által tavaly életre hívott Magyar Holokauszt – 2014 Emlékbizottságnak, és a bizottsági munka során többször beszélt Ilan Morral, Izrael Állam nagykövetével. Ezekben a beszélgetéseken született meg az „izraeli nyitás” gondolata. Ilan Mor támogatta és segítette az NKE törekvését, javaslatokat tett arra, hogy melyik, az NKE profiljához

illő intézményeket érdemes felkeresni. A kinti nagykövet, Nagy Andor is aktív szerepet vállalt az NKE izraeli útjának szervezésében.

Patyi András szerint az ország több szempontból is érdekes. Államalapítási tapasztalatai viszonylag frissek, ugyanakkor a gazdasága dinamikusan fejlődik, és világszínvonalú egyetemei vannak. Kis ország, és mégis a vezető felsőoktatási intézményeik ott vannak az élvonalban. Várhatóan az államtudományok, a közigazgatás, a kormányzattal, a politikatudomány, a biztonsági tanulmányok és a nemzetközi jog területén indulnak közös projektek. A kapcsolatépítésbe bevont izraeli egyetemek tükrözik az izraeli államot és gazdaságot jellemző dinamikus fejlődést: a világpolitika gyújtópontjában, állandósult biztonsági kockázatok között, a bevándorlás mindennapos társadalmi kihívásait kezelve az állam, a hadsereg és a gazdaság olyan szervezési potenciálja épült ki, amely Izraelt és annak egyetemeit is a világ legversenyképesebb erőforrásai közé emelte. Az izraeli kormányzati, akadémiai és gazdasági kapcsolatrendszer modellértékű, az államszervezésben a „comprehensive approach”-ot hatékonyan érvényesítő ország, ahol a tudástranzfer és az innováció világszínvonalú, a nemzetközi beágyazottság szintén példaértékű. Az egyetemek a domináns USA-kapcsolatok mellett növekvő érdeklődéssel fordulnak Európa felé. „A hazánk és Izrael közötti kapcsolatot erősíti annak a 300 ezer magyar származású embernek a sorsa, akik a holokauszt után Izraelben kezdték új életet. Nem szabad elfeledkezni arról sem, hogy prosperáló, sokszínű zsidó közösség él ma hazánkban, akik önmagukban is fontos kapcsolatot jelentenek. Említhetjük Hertzl Tivadar nevét is, aki elismert és máig ható szerepet játszott az izraeli nemzetépítésben” – mondta a rektor. Izraelt sok tekintetben a hazánkra is igaz „kis ország” modell

EGYETEM HATÁROK NÉLKÜL

Az NKE kiemelt jelentőséget tulajdonít a külföldi együttműködések ösztönzésének. A versenyképes egyetem ugyanis nem képzelhető el nemzetközileg beágyazott oktatási és kutatási tevékenység, valamint magas színvonalú mobilitás nélkül. Az NKE – részben a jogelőd intézményeknek köszönhetően – számos szervezettel és intézménnyel áll kapcsolatban nemzetközi szinten, amely az oktatókat és hallgatókat egyaránt hozzásegíti a nemzetközi tapasztalatszerzéshez, hatékonyabban teszi az egyetemi kutatómunkát, és hozzájárul a határokon átnyúló, széles látókör kialakításához.

Az NKE azonban még mindig új név a nemzetközi felsőoktatási térségben. Missziójának és erősségének definiálásához, a nemzetközi kapcsolatépítéshez stratégiát alkotott, amelyben jelentős szerepet kap az államtudományi egyetemmé válás új lehetősége. A kapcsolati politikában az egyetem igazodik a kormányzati külpolitika által kijelölt irányokhoz, kihasználva a kormány és a fenntartó tárcák nemzetközi kapcsolataiból következő lehetőségeket. Az NKE a földrajzi és geopolitikai szempontokat figyelembe véve kívánja erősíteni az Európán belüli (V4, Közép-Európa, Nyugat-Balkán) és bővíteni az Európán kívüli együttműködések (különösen az USA, a keleti partnerség és a déli nyitás országai, szubszaharai országok). Szorosabb kapcsolat kialakítására törekszik a diplomáciai szervekkel, az EU intézményeivel. Továbbra is átfogó cél a nemzetközi képzésfejlesztés, a mobilitás ösztönzése és a komplex intézményi kapcsolatok bővítése.

A NETK három olyan graduális képzési programot gondoz, amely a nemzetköziesítés motorjává válhat. Az első évfolyam hallgatói a Nemzetközi Közszolgálati Kapcsolatok MA-programon ősszel választanak specializációt. Szeptemberben indul a Nemzetközi Igazgatás BA- valamint az International Relations in Public Service MA-program első évfolyama.

jellemzi, az értékpluralizmus, a tradíciók és modernitás társadalmi kezelése sok tanulsággal szolgál. „Ha egy kicsit mélyebb, filozófiai szinten közelítjük meg a kérdést, láthatjuk, hogy mindkét ország átéli és átérzi azt, hogy a környező országok kulturálisan egészen mások, mint ők. Mindketten olyan szomszédokkal vagyunk körülvéve, akik nem értik a nyelvünket, s nem igazán kedvelnek minket” – tette hozzá. A két ország felsőoktatási és kutatási kapcsolatai jelenleg csekélyek, ezért fontos az NKE számára, hogy intenzív

együttműködést folytasson a tudományos világélibe tartozó egyetemekkel. A palesztin-izraeli konfliktus miatt Európában és az Egyesült Államokban is számos helyen az izraeli tudományos kapcsolatok bojkottjára szólítanak fel. „Az NKE ilyen kérdésekkel nem foglalkozik, ez a politikai véleménynyilvánítás szegmense. Nem politikai demonstráció céljából mentünk Izraelbe, hanem azért, hogy a világ vezető egyetemei közé tartozó intézményekkel együttműködhessünk. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a magyar közszolgálati

egyetem célja, hogy politikailag semleges és toleráns állami vezetőket képezzen. Ezt segítheti, ha a diákok találkoznak az izraeli tudósok gondolkodásával a globális helyzetről, a közel-keleti térségről, a helyi konfliktusokról, ha megismerik államszervezési tapasztalataikat, kisebbségi, vallási jogokról vallott nézeteiket. Fontos, hogy a magyar diákokban tudatosuljon, Izrael nem azonos az izraeli-palesztin konfliktussal, hanem egy kulturálisan és gazdaságilag prosperáló ország egyedülálló történelemmel” – hangsúlyozta Patyi András. ●

A Rendészettudományi Kar gondozásában – a többi kar erőseire építve – 2015 első félévében kidolgozzák az első európai rendészeti közös MA-képzés egyik modulját. A CEPOL által jegyzett képzési program keretében létrejövő tananyagok hozzájárulnak a graduális képzés nemzetköziesítéséhez is, ahogy a KTK új BA- és MA-szakjainak nemzetközi szakirányai is. Ebben a folyamatban kiemelt szerepet kaphat a közös diploma programok fejlesztése. A double vagy joint degree programok nem csak az utánpótlásképzés minőségét növelik, de a hazai és nemzetközi kiválósági szabályok szerint is előnyt jelentenek a minősítésben. Mind a fejlesztésre, mind az indításra és mobilitás támogatására jelentős európai uniós források érhetők el az ERASMUS+ keretében.

Az egyetem nemzetközi hálózatában külön él az NKE „nemzeti” missziója; a határon túli (külhoni) magyar felsőoktatással való kapcsolatépítés önálló, a kormányzati nemzetpolitikát követő stratégia alapján zajlik. Az egyetem a határon túl élő magyarokért érzett felelősség jegyében kiemelt lehetőséget lát a határon túli oktatási és kulturális intézményekkel, szervezetekkel történő együttműködésekben; illetve olyan közös projektek indításában, amelyek kölcsönösen erősítik a partnerek képességeit és lehetőségeit. Az NKE az elmúlt években felvette a kapcsolatot az összes, a Kárpát-medencében magyar relevanciával rendelkező felsőoktatási intézménnyel, mint például a kolozsvári Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem vagy az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara. Az együttműködések kialakításával párhuzamosan az egyetem a határon túli tehetséggondozó programok finanszírozására is pályázott a Nemzeti Tehetség Programhoz, két esetben pedig a Bethlen Gábor Alaphoz. A nyertes pályázatok forrásainak felhasználásával az elmúlt években négy alkalommal valósult meg külhoni tehetséggondozó program, amely az intézmények közötti együttműködés záloga hosszú távon.

Állam és diplomácia

A magyar külpolitika irányváltásai

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A magyar külpolitikáról való tudományos gondolkodás jegyében indította el az NKE Államtudományi Intézet a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karral (NETK) együtt a Magyar külpolitikai műhely című vitafórumát, amelynek első állomása az Állam és diplomácia című műhelybeszélgetés volt. A Ludovika Főépületben tartott eseményen a tudományos élet meghatározó személyiségei mellett államigazgatási vezetők és egykori magyar nagykövetek is részt vettek.

Abban szinte minden magyar diplomata vagy külpolitikával foglalkozó szakember egyetért, hogy a rendszerváltás óta eltelt 25 év egyik legnagyobb eredménye hazánk csatlakozása az Európai Unióhoz és a NATO-hoz. Az elmúlt években azonban jelentősebb irányváltásokat is megfigyelhetünk, amely elsősorban a keleti és déli országok felé való nyitásban és a külgazdasági kapcsolatok erősödésében nyilvánul meg. Tólas Péter, a NETK dékánja azokról az integrációs folyamatokról beszélt megnyitójában, amelyek a rendszerváltást követően erősödtek meg Magyarországon. 1945 után az ország a korlátozott szuverenitás állapotába került, a nemzeti integrációs törekvések megszakadtak. A rendszerváltással került ismét előtérbe a nemzeti érdekek megfogalmazása – mondta el Tólas Péter. A dékán beszélt az európai integrációról és a globalizációról mint univerzális integrációról is, amelyek kihívásaira a magyar társadalom nem volt felkészülve a rendszerváltáskor.

„Amíg a nemzeti integráció a szuverenitás kiterjesztésének a stratégiáját követeli meg, az európai integráció annak megosztásáról szól. A diplomácia igazi művészete az, hogy ezeket a törekvéseket összehangolja” – tette hozzá a biztonságpolitikai kutatóként is dolgozó Tólas Péter. *„A magyar állami lét törekvény, az elmúlt évszázad nagyobb részében nem voltunk függetlenek”* – ezzel a gondolattal kezdte az előadást Fülöp Mihály, az NKE Államtudományi Intézetének (ÁTI) kutatóprofesszora, a rendezvény egyik szervezője. A diplomáciatörténet elismert szakértője szerint az elmúlt évszázadok azt bizonyítják, hogy a hadsereg helyett sokszor a magyar diplomáciának kellett megvédenie az országot. *„Magyarországon 1918-tól egészen a rendszerváltásig a kormányok és a rendszerek idegen hatalmak közvetlen beavatkozása által jöttek létre”* – mondta Fülöp Mihály. Szerinte a magyar diplomáciának jelenleg is a permanens béke biztosítása és fenntartása az egyik központi feladata.

szerint az újra megszerzett szuverenitásunkkal mint lehetőséggel összességében jól éltünk, hiszen hamarosan a NATO-nak és az Európai Uniónak is a tagjai lettünk. A rendezvényen szó volt a külpolitika jelenlegi kihívásairól és feladatairól. Balogh Csaba, a Külgazdasági és Külügyminisztérium közigazgatási államtitkára szerint a külpolitika feladata ma is elsősorban az, hogy reagáljon az államtól kívülről érő különböző hatásokra. Az egykori nagykövet szerint csak szuverén külpolitika létezik, és az a bipoláris világrend felbomlásával még inkább a külső érdekérvényesítés eszközévé vált. Balogh Csaba rámutatott arra, hogy Magyarország geopolitikai értelemben civilizációs törésvonalak mentén helyezkedik el, ami áldás és átok is egyszerre. Az államtitkár beszélt az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkról, amelynek kapcsán túl nagyok voltak a várakozások a magyar emberekben. *„Az uniós tagságunk 11 évének tapasztalatai és a gazdasági világválság következményei arra döbbsentettek rá minket, hogy saját érdekeinket igazából csak mi magunk tudjuk képviselni”* – fogalmazott Balogh Csaba. Az államtitkár szólt a külgazdasági és kulturális diplomácia megnövekedett szerepéről, valamint arról az új külpolitikai és külgazdasági intézményrendszeréről, amely gyorsabban és hatékonyabban tud reagálni az új kihívásokra. Becsey Zsolt szerint intézményi korlátokat is vállaltunk az európai integrációval. Az Európai Parlament egykori képviselője szerint sokszor nagyon nehéz összeegyeztetni az érték alapú külpolitikai és érdek alapú külgazdasági törekvéseket. Becsey Zsolt előadásában szólt arról is, hogy a magyar diplomácia a 70-es évek óta a folyamatosan a külső egyensúlyi hiányok által meghatározott korlátozott térben mozgott, ez az állapot csak 2-3 éve szűnt meg teljesen. Úgy véli, hogy a keleti nyitás ellenére az exportunk több mint 80 százaléka még mindig

„450 év után valódi függetlenség” – így köszöntötte Jeszenszky Géza külügyminiszterként a szovjet csapatok kivonulását 1991-ben. A volt nagykövet előadásában a nemzeti szuverenitás visszaszerzésének örömteli, ámde konfliktusoktól sem mentes folyamatáról beszélt. A külügyi tárca egykori vezetője szerint a Kádár-korszakban csak formálisan létezett magyar külpolitika, hiszen nem voltunk birtokában a szuverenitásnak. A professzor példaként hozta fel az 1984-es Los Angeles-i olimpiát, amelyen akaratum ellenére sem tudtunk részt venni a szovjet bojkott miatt. Jeszenszky Géza úgy véli, a gorbacsovi politika tette lehetővé Közép-Európában, így hazánkban is a belpolitikai változásokat, amelynek az egyik következménye a szovjet csapatok kivonása volt. Ennek a folyamatnak fontos állomása volt a Varsói Szerződés 1991-es felbomlása, amelynek előkészítésében az Antall-kormány is meghatározó szerepet játszott. Jeszenszky Géza

az EU országaiba irányul. A következő évek tervei kapcsán megjegyezte: arra kell törekednünk, hogy kilépjünk az úgynevezett „összeszerelő ország” pozíciójából. Ehhez egyre több olyan magyarországi székhelyű vállalatra van szükség, amelyek jelentős K+F tevékenységet végez. Fülöp Mihály elmondta: jelenleg nincs egyetlen olyan intézmény sem Magyarországon, amely a magyar külpolitikával, annak nemzetközi jogi, történeti, gazdasági hátterével tudományosan foglalkozna. Az ÁTI a NETK-val karöltve *Magyar külpolitikai műhely* címmel ezért is indította el ezt a vitafórumot. Céljuk, hogy a magyar külpolitikával tudományos szinten foglalkozó szervezeteket (kutatóintézeteket, egyetemeket) egyfajta baráti szövetségbe tömörítsék. Terveik szerint a NETK-val közösen nemzetközi jogi, biztonságpolitikai, szomszédságpolitikai oldalról vizsgálják meg azt, hogyan lehet a magyar külpolitikai érdekeket megfogalmazni, képviselni és érvényesíteni. Ezzel a magyar külpolitikának is municiót adnak a döntésekhez. *„Szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy a kormány és ellenzéke végre megteremtse azt a külpolitikai egyetértést, amely minden korszerű demokráciára jellemző”* – mondta Fülöp Mihály. Az ÁTI nemcsak külpolitikai tudományos témákkal foglalkozik. Ahogy Kaiser Tamás tudományos igazgató az esemény zárógondolataiban összefoglalta, fontos, hogy az államközpontú kutatásokat az intézet összefogja, ezért is kell folytatni a stratégiai jellegű műhelybeszélgetéseket, amelyek segítenek a kutatási irányok meghatározásában is. *„A célunk az, hogy több olyan témát tűzzünk napirendre, amelyek az állami működés hatékonyságának növelését szorgalmazzák. A műhelybeszélgetéseken megfogalmazódó javaslatok, kutatási irányok komoly húzóerőként hathatnak a jövő évi fejlesztésekre”* – tette hozzá. ●

Külpolitikáról négy szemközt

Jeszenszky Géza

Történész, egyetemi tanár, politikus, diplomata. 1990–1994 között az Antall-kormány külügyminisztere. 1998–2002 között Magyarország washingtoni, majd 2011–2014 között norvégiai és izlandi nagykövete.

AZ ELMÚLT 25 ÉV EREDMÉNYEIRŐL
A negyedszázad már egy történelmi korszak, így nem lehet egy kalap alá venni mindent, ami a külpolitikában történt. Először meg kellett alapozni azt, hogy mi egy európai, nyugati, demokratikus ország vagyunk, és be tudunk kapcsolódni azokba a közösségekbe, intézményekbe, amelyek jövőnk gazdaságilag, politikailag, katonailag hosszú távon tudják biztosítani. Ehhez az alapokat az Antall-kormány tette le, hiszen a NATO-csatlakozásunk is gyakorlatilag 1994 januárjában dőlt el. Az uniós csatlakozásunk után – amely jóval később következett be, mint ahogy azt reméltük – a fő prioritás a tagság által kínált előnyök minél hatékonyabb kihasználása volt. Magyarországon – érthető módon – ez nem hozta meg mindenki számára a várt sikert. Ugyanakkor a magyar társadalom még ma sem mérte fel igazán, hogy mennyire fontos az uniós tagság, hiszen a támogatások nélkül Magyarország nem igazán tudna fejlődni. >>

ÉRTÉKEK ÉS ÉRDEKEK

Magyarországon az emberek sajnos nem ismerik kellően a számunkra oly fontos európai és atlanti szövetségi rendszereket. Amellett, hogy fontosak a nemzeti érdekek, az értékek szerepét sem szabad lebecsülni. Az EU és a NATO alapelve az értékekért való kiállás. Sokkal tisztább képet kellene kapnia a társadalomnak az elmúlt 10-15 évről. A közép-kelet európai országok között a rendszerváltást követően verseny volt, hogy ki kerül be hamarabb a különböző nemzetközi intézményekbe. Én mindig úgy vallottam, hogy ez egy olimpiai verseny, a részvétel a fontos és az, hogy a célban ott legyünk együtt. Most is azt gondolom, hogy jó döntés volt csatlakozni az európai intézményekhez és az atlanti klubhoz. Örülünk annak, hogy már szomszédjaink egy része is ott van velünk az EU-ban és a NATO-ban, a többieket pedig támogassuk, hogy minél hamarabb bekerüljenek. Ez politikailag és gazdaságilag is előnyt jelent majd számunkra.

A HATÁRON TÚLI MAGYAROK MEGSEGÍTÉSÉRŐL

Magyarország sokféle módon próbálja segíteni a határon túli magyarokat. Sokszor esik szó nemzetpolitikáról, és anyagi támogatást is nyújtunk számukra. Ugyanakkor, ha kedvezőbb lenne hazánk nemzetközi megítélése, lehet, hogy előrébb jutnánk a külhonban élő honfitársaink jogainak (autonómia, nyelvhasználati jogok stb.) biztosításában is. Tudom, hogy nem könnyű eredményt elérni ezen a téren, mert a szomszéd államokban nincs meg igazán a szándék, hogy átvegyék a nyugati országokra jellemző toleráns magatartást. Ugyanakkor nekünk az is érdekünk, hogy azok a szomszédos államok fejlődjenek, ahol sok magyar él. A határon túli magyarok sorsát ugyanis csak Magyarországról jövő támogatással nem lehet érdemben befolyásolni. Ha például Románia gazdaságilag virágzik, akkor az jó lesz az ott élő magyaroknak is.

Becsey Zsolt
A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium közlekedésért felelős helyettes államtitkára. 2004 és 2009 között Európai Parlamenti képviselő. A Magyar Atlanti Tanács tagja.

A RENDSZERVÁLTÁS SORÁN ELVESZETT ÉRTÉKEKRŐL

Nekem történelmi gyönyört adott a rendszer-

váltás, hiszen már 1989-től Európa tanácsi referens voltam. Fiatalemberként nagy élmény volt átélni a nyugati integrálódást. Az elmúlt 25 év eredményei nehéz szülés során jöttek létre, és sajnos sok érték veszett el az integráció során. Például csődbe jutottak a porcelángyáraink, eltűnt a Tungsram is. Ezek a kommunizmus idején is piacképes márkák voltak, mégsem tudtuk megmenteni azokat. De ide sorolható a Rubik-kocka is, amelyet jobban össze-

lehetett volna kötni Magyarországgal. Ez a rendszerváltás kritikájának is felfogható. A külső egyensúlyi hiány 2013-ra megszűnt, visszanyertük külgazdasági szuverenitásunkat. Így lehetőségünk lesz bizonyos nemzeti értékek visszaszerzésére is, gondoljunk csak például a debreceni Déry Múzeum Munkácsy-trilógiájára.

A KÜLGAZDASÁG ERŐSÖDÉSÉRŐL

Örök vita Európában, hogy a külgazdaság milyen intézményi keretek között működjön. Nálunk jelenleg a külüggyel közös intézményi irányítás jellemző. Ennek megvannak a pozitívumai, de a kihívások is nagyok. Érdemes megnézni, hogy a nyugati szférában lévő országok hogyan viszonyulnak a „keleti” országokhoz. Formálisan nem ismernek el egy számunkra nehezen azonosítható kultúrát, de pragmatikus okokból gazdaságilag azonnal megteremtik velük a közös nevezőt. Ez az adott ország bátorságának vagy jó helyzetmegítélési képességének a függvénye is.

Balogh Csaba

A Külgazdasági és Külügyminisztérium közigazgatási államtitkára. Korábban a tárca keleti nyitásért felelős helyettes államtitkára volt. 2011-2014 között Magyarország pozsonyi nagykövete.

A KÜLÜGYI SZAKEMBERKÉNT SZERZETT TAPASZTALATOKRÓL

Moszkvában szereztem első diplomámat, a Nemzetközi Kapcsolatok Intézetében, 1992-ben. Román nyelven végeztem a főszakot az egyetemen, ami szerencsésnek bizonyult később, hiszen a magyar diplomácia kevésbé tartott igényt azokra, akik „csak” világnyelveket beszéltek. A környező országok és a balkáni állomáshelyek nem tartoznak a legnépszerűbbek közé, így a bukaresti, a szófiai és a pozsonyi munkámért sem kellett túlzottan sorba állni. Közigazgatási államtitkárként jól jönnek a diplomáciai tapasztalatok, hiszen így könnyebben átlátom és megértem azt, hogy mire van szükség a külképviseleteken.

A DIPLOMATA FELKÉSZÜLTÉGÉRŐL

A diplomata olyan, mint a polihistor a reneszánsz korban. A kollégák többsége nem kiemelkedő szakértője a közgazdaságtannak, a nemzetközi jognak, a protokollnak, a kultúrának, de mindenképp tud egy kicsit. Akkor lehet jól végezni a munkát, ha széles érdeklődési körrel rendelkezik, jól tájékozott az adott ügyekben. A súlypontok persze változhatnak. A nemzetközi szerződések számának növekedésével az utóbbi 10-15 évben például „eljogiasodott” a szakma. A 2000-es évek elején az egész diplomáciai karban újdonság volt az európai politikai és intézményi ismeretek. Ezeket mindenkinek meg kellett tanulnia, és szükség van a folyamatos továbbképzésekre is. Most pedig a gazdasági súlypontok erősödését tapasztalhatjuk.

150-en tettek tiszti esküt a Várban

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES ÉS SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának 150 végzett hallgatója a Szent Korona másolata és a történelmi zászlók előtt, Pintér Sándor belügyminiszter és a tábornoki kar jelenlétében tette le a tiszti esküt június 28-án, a budai Várban. A hallgatók előző nap a Ludovika-kápolnában vehették át az okleveleket és a kinevezési okiratokat, a rendőrtisztjelöltek számára pedig az ORFK-n rendeztek befogadó ünnepséget.

„Szolgáljanak és védjenek hittel, meggyőződéssel, tisztességgel, a jog parancsának megfelelően” – hangsúlyozta Papp Károly r. altábornagy, országos rendőrfőkapitány az ORFK Teve utcai épületének Auditoriumában, ahol ünnepélyes keretek között fogadta a Rendészettudományi Kar 103 végzős, rendőri szakirányos hallgatóját. A leendő tiszték figyelmét felhívta arra, hogy hivatásuk gyakorlása során mutassanak példát társaiknak, beosztottaiknak, legyenek határozottak a jogsértőkkel szemben, nyújtsanak támogatást és segítséget az elesetteknek, rászorulóknak. Az országos rendőrfőkapitány emléklapot nyújtott át a végzős hallgatóknak, akiknek hivatásos pályafutása július elsejével vette kezdetét a megrendelő szervek állományában.

Az NKE Rendészettudományi Karán idén összesen 162-en fejezték be tanulmányaikat nappali munkarendben. Közülük 103 tiszt kerül a rendőrséghez, akik bünygyi nyomozó (34 fő), gazdaságvédelmi nyomozó (12 fő), igazgatásrendészeti (13 fő), közlekedésrendészeti (14 fő), közrendvédelmi (13

fő) és határrendészeti (17 fő) szakirányokon végeztek. A többi végzős a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (24 fő), a Büntetés-végrehajtási Szervezet (12 fő) és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (11 fő) tisztje lesz. Első alkalommal kaptak oklevelet a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal számára felkészített szakemberek. A migrációs szakirányon 11, a biztonsági szakirányon 1 fő végzett. Nyolc hallgató kiváló eredménnyel fejezte be tanulmányait. „Nagyon jó érzés ilyen sok tiszta, nyílt, bátor és értelmes tekintet látni” – szölte a végzett hallgatókhoz Prof. Dr. Patyi András, a Ludovika-kápolnában rendezett oklevélatadó ünnepségen. Az NKE rektora hangsúlyozta, hogy ez az első évfolyam, amelynek hallgatói már teljes egészében az NKE-n folytathatták tanulmányaikat. Emellett ez az első diplomaosztó is a nemrég megújult Ludovika Főépületben – tette hozzá a rektor, aki szerint a helyes célok által irányított tevékeny, fiatal élet egy hosszú köszönetnyilvánítás a szülők felé. Patyi András elmondta: az intézmény oktatói azon dolgoztak, hogy életük célja

helyes legyen, ezek között pedig kiemelt fontosságú a rend védelme, a köz és a nemzet szolgálata.

Az NKE rektora kitért arra is, hogy az intézmény nevében a nemzeti szó egyediséget jelöl, ami arra is kötelezi az egyetemet, hogy a legjobb legyen. „Az egyetemi kiválóság elsősorban a hallgatókban, azok fejében és szívében lakozik” – fogalmazott Patyi András, aki szeretné, ha a végzett hallgatók minél nagyobb arányban térnének vissza az egyetemre újabb tudást és diplomát szerezni. „Bizom benne, hogy a kápolnában található két szent király, Szent István és Szent László képe bizalmat és hitet is kölcsönöz jövőnk karrierjük-höz” – fejezte be ünnepi beszédét az NKE rektora.

A katasztrófavédelmi szakirány rendészeti igazgatási szakán most végeztek utoljára hallgatók, mert az egyetem önálló katasztrófavédelem szakot alapított, ahol már két évfolyamon oktatják a jövő tisztjeit. Idén szereztek viszont első alkalommal oklevelet a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal számára felkészített szakemberek, akikre a jelenlegi migrációs helyzetben kiemelt feladat hárul majd. A végzett hallgatók a diploma megszerzése után tiszti kinevezést kaptak, és a rendészeti szerveknél a végzettségüknek megfelelő beosztásokat töltenek majd be. Három év gyakorlatban töltött idő után felvételizhetnek a rendészeti vezető mesterképzésre vagy specializálódhatnak a kar valamely továbbképzési szakán.

A 162 végzett hallgató közül 150-en tettek tiszti esküt a budai Várban rendezett ünnepségen, ahol Pintér Sándor belügyminiszter köszöntötte a jelenlévőket. „Esküt tett tiszték! Köszöntöm Önöket sorainkban. Vártuk Önöket, számíttunk Önökre” – ezekkel a szavakkal kezdte ünnepi beszédét a belügyi tárca vezetője. Pintér Sándor elmondta, hogy Európa határain a világ forrong, polgárháborúk dúlnak, terrorcselekmények sokaságát követik el. Az események egy újkori népvándorlást indítottak el, amely elérte Magyarországot

is, ez pedig felértékeli a rend és a társadalmi béke fontosságát. Ezért is van nagy szükség a most végzett tiszték szaktudására, szolgálatképességére. A hivatásos állománynak egyszerre kell biztosítania az ország biztonságát és minden itt élő jogát. A rendészeti állomány képzésének jogi és szakmai háttérrel az NKE gondoskodik – hangsúlyozta a belügyi tárca vezetője, aki beszédében kiemelte a hivatásos állományról szóló, július elsejével hatályba lépő törvény fontosságát. Ez nemcsak segít, hanem erkölcsileg és anyagilag is elismeri az állomány teljesítményét – tette hozzá. Pintér Sándor kiemelte, hogy a következő hónaptól új illetményrendszer lép hatályba, amely 2019. január elsejéig, átlagosan 50 százalékos illetményemelkedést biztosít a rendvédelmi dolgozóknak.

„A tisztavatásnak az eskütétel áll a középpontjában, amelynek számomra az alábbi fordulat a lényege: jogszabályait megtartom és másokkal is megtartatom” – mondta Patyi András rektor a tisztavatást követő pohárköszöntőjében. „Ez az a tevékenység, amelyre a fiatalok akár életük kockáztatásával is felelősek, amely a rendvédelmi munka mint a végrehajtó hatalom körébe tartozó tevékenység lényegét, középpontját jelenti” – tette hozzá. Kiemelte, külön büszkeség számára, hogy nemcsak a kormány tagjai, köztük Trócsányi László igazságügyi miniszter, aki július 1-jétől a Fenntartói Testület ügyvivője, hanem a törvényeket alkotó Országgyűlés, a bíróságok, a Legfőbb Ügyészség képviselői, valamint a teljes magyar rendvédelmi és katonai tábornoki kar jelenlétében tehetők le az esküt a fiatalok. „Bár az iskolarendszerű képzés sokuk számára a tisztavatással befejeződött, az élethosszig tartó tanulás, a folyamatos készenlét még csak most kezdődik, ami ennek a szép hivatásnak a folytatásához szükséges” – zárta gondolatait az NKE rektora. Idén nyolcan végeztek kiváló eredménnyel, közülük Kiss Alexandra katasztrófavédelmi szakon fejezte be tanulmányait. „Édesapám rendőr volt, miatta is

A Ludovika-kápolnában rendezett oklevélatadó ünnepségen többek között az NKE oktatói és hallgatói is elismerésben részesültek.

Az NKE Rendészettudományi Kar dékánja, dr. habil. Boda József vezérőrnagy a Kar kiváló oktatója címet adományozta Prof. Dr. Blaskó Béla r. vezérőrnagynak. A Rendészettudományi Kar Kratochwill Ferenc-díjas Szakasz elismerést a rendészeti igazgatási szak katasztrófavédelmi szakirány III./13. számú szakaszának képviselői, Joó Bálint, a szakasz osztályfőnöke és Takács Barbara hallgató, a szakasz parancsnoka vehette át. Dr. Tollár Tibor tűzoltó vezérőrnagy, a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója, a Dr. Vitéz Roncsik Jenő

Emlékplakett bronzfokozatú elismerésben részesítette Takács Barbarát, az NKE Katasztrófavédelmi Intézet közszolgálati ösztöndíjas hallgatóját. Aranyfokozatú elismerést kapott Prof. Dr. Bleszity János ny. t.ú. altábornagy, az NKE Katasztrófavédelmi Intézet igazgatója. Papp Károly r. altábornagy, országos rendőrfőkapitány dr. Győri László r. őrnagyot a rendvédelmi szerveknél eltöltött 15 év és Dr. Budaházi Árpád 10 év alkalmazási jogviszonyban eltöltött idő alatt kifejtett eredményes tevékenységük elismerésül dicséretben és jutalomban részesítette.

választottam ezt a hivatást” – mondja a tűzoltó hadnaggyá kinevezett fiatal hölgy, aki szerint ez több mint egy szakma, hiszen az egész életüket ennek szolgálatára áldozzák. Kiss Alexandra számára az elmúlt három év legnagyobb élménye az volt, amikor a szakaszából egyedülként átvette az úgynevezett Rózsetör hallgatói díjat. Már azt is tudja, hogy Szigetszentmiklóson fog dolgozni katasztrófavédelmi megbízottként. „Munkám során hűsz település polgármesterével, a kormányhivatalok és a járás hivatalok képviselőivel kell majd kapcsolatot tartanom” – beszélt a jövőről. A későbbiekben mesterdiplomát szeretne szerezni, valamint idegen nyelvi tudását is szívesen fejlesztené. A vám- és jövedékgazgatási szakirányon végzett Hézsze Zsófia régi álma teljesült a diploma megszerzésével. „Bár néha megérőltetőnek éreztem a korai keléseket és a különböző fizikai gyakorlatokat, aki szívből szeretné megtanulni ezt a szakmát, annak könnyebben mennek a nehezebb feladatok is” – fogalmazta meg tapasztalatait Zsófia, aki a későbbiekben tovább szeretné képezni magát. Tóth Evelin igazgatásrendészeti szakirányon végzett. Számára a tisztavatási

ünnepség az elmúlt három év megkoronázása volt. „A kiképzések mind lelkiileg, mind fizikailag nagyon megerősítettek” – emlékezik vissza a fiatal hadnagy, aki Budapesten, a IX. kerületi önkormányzatnál szabálysértési előadóként dolgozik majd. Az NKE megalakulása óta a hagyományos rendészeti tisztképzés megújult. Az RTK képzései továbbra is nagyon népszerűek, egyes szakokra közel tízszeres a túljelentkezés. A hatszemeszteres alapképzés (BA) belügyi alaplappal kezdődik, amely biztosítja, hogy a rendészeti hivatásos állományba lépők egységesen sajátítsák el a közös ismeretanyagot. Az egyetem mind a négy karán, így az RTK-n is már két évvel ezelőtt létrejött az „egységes egyetemi közös modul”, amely a majdani átjárhatóságot biztosítja a hivatásrendek között. Az NKE-n zajló tudatos intézményfejlesztés eredményeként idén szeptemberben megkezdte működését az RTK-n a Magatartástudományi Intézet és a Kriminálisztikai Intézet is. Ez a két kutatóhely biztosítja a szervezeti kereteket ahhoz, hogy a jövő magyar bünyűldözői a nemzetközi színvonalnak megfelelő legkorszerűbb tudást sajátíthassák el. ●

A kormányzati képesség mérhető

Út a Jó Állam Jelentéshez

SZÖVEG: DR. KAISER TAMÁS ÉS BOZSÓ GÁBOR

Az államnak korunk gyorsan változó kihívásaira reagálni tudó, a nemzeti, regionális és globális érdekek versenyében hatékony, a nemzeti érdeket érvényesíteni tudó szervezeti és működési képességekkel kell rendelkeznie. Mindez középpontba állítja a kormányzás államközpontú megközelítését és gyakorlatát, amelynek kiindulópontja az állam autonóm mivoltának elfogadása. A pénzügyi és gazdasági válság, illetve annak kezelése megerősítette azt a paradigmát, hogy a közjó absztrakt normarendszerének érvényesítése érdekében az államnak kell értékteremtő és értékvédő szerepet vállalnia a politikai, gazdasági és társadalmi szférákban. Ez nem jelenti a társadalomtól való elkülönülést, éppen ellenkezőleg: az állam autonómiája a széles körű társadalmi beágyazottság, a társadalom különféle szereplőivel, szervezett érdekcsoportjaival történő párbeszéd, valamint az ebből nyert felhatalmazás alapján és birtokában szolgálja a gazdasági-társadalmi fejlődést.

Ezt a paradigmaváltást fejezi ki a Jó Állam fogalma, ami a közjó és a közszolgálati etika normáira támaszkodva szorosán összekapcsolódik a jó kormányzás és a jó közigazgatás fogalmával. Az állam és a kormányzat növekvő felelőssége, valamint az egyre sokrétűbbé váló, egymással gyakran átfedő feladatok ellátásához szükséges integrált megközelítés gyakorlata egyre jelentősebb kapacitásokat, intézményi és adminisztratív képességeket igényel, amelyek megteremtése, „karbantartása”, folyamatos fejlesztése és mérése a mindennapi kormányzati gyakorlat szerves részének tekinthető. A probléma fontosságát az is mutatja, hogy számos jelentős nemzetközi szervezet (OECD, ENSZ, Világbank,

Világ gazdasági Fórum, IMD) foglalkozik a kormányzás teljesítményének komplex értékelésével, az ehhez szükséges indikátorrendszerek kialakításával, összehasonlításra alkalmas átlagok, trendek, rangsorok készítésével és közzétételével. Mindezek alapján a hatékony működés és a fenntartható eredmények biztosítása, valamint az önreflexióra képes államreform érdekében olyan mérési és értékelési rendszer kialakítása és folyamatos működtetése válik szükségessé, amely meghatározott hatásterületekre fókuszálva visszacsatolást ad a kormányzati hatékonyság tartalmi elemeiről és változásairól. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiemelten fontos feladatnak tartja, hogy karai, intézetei, doktori iskolái és kutatóhelyei interdiszciplináris megközelítéssel,

objektív, kutatásalapú tudásbázis kialakításával hozzájáruljanak a modern állam és a hatékony nemzeti közigazgatás feltételrendszerének és működésének megvalósulásához. Az 1602/2014. (XI. 4.) kormányhatározat az „Államreform II. – a bürokráciacsökkentés programja” egyes intézkedéseivel kapcsolatban a kormány egyetértett az NKE államtudományi felsőoktatási intézménnyé történő alakításával. E kiemelt feladat végrehajtására jött létre az Államtudományi Intézet (ÁTI), amely kutatóműhelyei révén az államtudományok területén végez kutatásokat, a meglévő és az újonnan előállított eredményeket szintetizálja, integrálja. Az ÁTI szervezeti keretei között működik a Jó Állam Kutatóműhely (JÁK), amelynek általános célja, hogy a Jó Állam működése, fejlesztése és

folyamatos reformja érdekében egy autonóm, tudományosan megalapozott mérési, értékelési módszertant és adatbázist hozzon létre, ami sajátos, a magyar állam viszonyaira alkalmazható, ám nemzetközi téren is megismertethető és elfogadtatható.

A JÁK 2014. január 1-jével kezdte meg működését. Tevékenysége az elmúlt másfél évben két szakaszra bontható. Mivel a hazai és a nemzetközi szervezetek által kifejlesztett mérési rendszerek rendkívül sokfélék, módszereiket és eredményeiket folyamatos viták övezik, ezért a JÁK elsőként az indikátorrendszer kiépítését megalapozó kutatásokra koncentrált. Ennek során a műhely szakértői előzetesen kiválasztott, ún. hatásterületek bázisán kidolgozták a mérési módszertant, típusok szerint meghatározták és definiálták a későbbiekben alkalmazni kívánt indikátorokat. Az eredményeket az NKE által szervezett műhelyviták, tudományos konferenciák, valamint *A Jó Állam mérhetősége* című tanulmánykötet keretében mutatták be. A következő szakasz operatív, mérési és értékelési tevékenysége alapján került sor a Jó Állam Jelentés első változatának összeállítására. Már a kutatómunkába is számos hazai és nemzetközi szakmai partner kapcsolódott be (például a Magyar Tudományos Akadémia, az Állami Számvevőszék, partneregyetemek, OECD), amelyek közül a második szakaszban kiemelő a Központi Statisztikai Hivatal szakértőinek a munkája, akik a statisztikai és adatbázis-építési szakértelmükkel nagymértékben támogatták az indikátorrendszer kifejlesztését. A JÁK alapvető szervezeti keretét a műhelyvezető, Dr. Kaiser Tamás szakmai és szervezeti koordinációs tevékenysége, valamint az ügyviteli referens, Bozsó Gábor által biztosított adminisztratív kapacitás bázisán a kutatás előzetesen kiválasztott hatásterülete mentén megszerveződő kutatócsoportok jelentették: a Biztonság és bizalom a

kormányzásban hatásterületen a kutatócsoportot Dr. Kis Norbert továbbképzési és nemzetközi rektorhelyettes vezeti, a Közösségi jóllét csoport kutatásvezetője Prof. Dr. Báger Gusztáv.

Prof. Dr. Csath Magdolna irányításával jött létre a Pénzügyi stabilitás és gazdasági versenyképesség kutatócsoport, Prof. Dr. Bukovics István a Fenntarthatóság, Dr. Fejes Zsuzsanna, a Közigazgatás-tudományi Kar dékánhelyettese a Demokrácia kutatócsoportot, míg a Hatékony közigazgatással kapcsolatos tudományos kutatásokat dr. Kádár Krisztián vezeti.

A Jelentésben a Jó Állam mérésének struktúráját négy, egymásra épülő

bonthatók. Ezek mérése érdekében a negyedik (4.) szinthez az egyes dimenziókhoz kapcsolódó indikátorok tartoznak. Az összes társított indikátor együttese alkotja az indikátorrendszert. Az indikátorok csoportokba rendeződve illeszkednek egy-egy részterülethez, amivel együtt jár az a módszertani sokszínűség is, hogy a mutatók többféle, egymással nem összehasonlítható skálán mérnek. A jelentés nem azzal a céllal készült, hogy megismételje és kövesse a nemzetközi rangsorok normatív szemléletét és az ezen alapuló versenyelvű, összehasonlítható megközelítést. Kiindulópontja szerint a kormányzati teljesítménymérés elválaszthatatlan az adott ország gaz-

A jelentés a kormányzati döntések támogatásának egyik lehetséges eszköze

szint alkotja. Az első (1.) szint a jó állam komplex jelensége. E legfelső szint alatt határozták meg a (2.) hatásterületeket. A hatásterületek a gazdaság, a társadalom és az államigazgatás szempontjából fontos szektorok összekapcsolódását fejezik ki, amelyek egyrészt külön-külön is megragadhatók, másrészt együttesen átfogó és egyben mérhető képet adnak a Jó Állam működését alapvetően meghatározó kormányzati képességekről. A JÁK által kialakított indikátorok a kormányzati képességek mértékét és alakulását mérik. A harmadik szintet (3.) a dimenziók alkotják. Míg egy-egy hatásterület nagyobb, általános témára vonatkozik, addig a dimenziók révén történik az adott hatásterületen belül a legmarkánsabb, konkrét jelenségek megragadása. Mivel a jelentés megközelítése többdimenziós (heterogén), azaz a kormányzás hatásterületei nem egységesek, ezért további részterületekre

dasági-társadalmi helyzetétől, speciális adottságaitól és problémáitól, valamint az ebből következő vagy ezekre reagáló kormányzati célkitűzésektől. A jelentés használati értéke mindenekelőtt az „eredménytábla” (scoreboard) és a „kormányzati irányítópult” (government dashboard) módszertani sajátosságainak ötvözéséből fakad. Másként szólva a jelentés – szándéka szerint – a kormányzati döntések támogatásának egyik lehetséges eszköze, így elsődleges célcsoportját a döntés-előkészítés érintett szereplői, szakmai testületei és műhelyei jelentik. A kormányzati szféra részéről történő visszacsatolás és a tudományos kutatások egymásra épülése ugyanakkor megteremti a lehetőséget a 2015-től évente megjelenő jelentés szakmai-módszertani elemeinek folyamatos továbbfejlesztésére, egyes ágazatok, szektorok specifikus területeire irányuló mérések és elemzések megvalósítására. ●

„Mindig készen kell állni a rendezésre”

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

30 évvel ezelőtt mutatták be Magyarországon A tanítványok című filmet, amely az akkor forgatókönyvíróként már ismert Bereményi Géza első rendezői munkája volt. A film egyik központi figurája Magyary Zoltán professzor, iskolateremtő tudós, a közigazgatás tudományának nemzetközi művelője.

○ A tanítványok volt az első rendezése. Kitől származott az ötlet a film elkészítéséhez?

Bereményi Géza: Korábban színdarabok és novellák mellett több tucatnyi filmnek én írtam a forgatókönyvét. Utóbbiak közül talán a *Megáll az idő* című produkció volt a legsikeresebb. Úgy éreztem, hogy a forgatókönyvírói egy hátrányos helyzetű szakma, ezért abba akartam hagyni. A 80-as évek közepén az egyik nap felhívott Nemeskürty István, aki akkor a Budapest Filmstúdió vezetője volt. Elmentem hozzá a Filmgyárba, ahol azt mondta, hogy már csak év végéig dolgozik ott, de egy film elkészítéséhez még van pénze, és szeretné, ha én írnám annak a forgatókönyvét, valamint mondjam meg, hogy melyik rendezővel szeretnék dolgozni. Mondtam, hogy rosszkor szólt, hiszen pont most akarom abbahagyni ezt a műfajt, ráadásul nem tud olyan rendezőt mondani, aki nekem megfelelné. Erre azt mondta, hogy legyen én a rendező is! Annak idején csak olyan ember lehetett filmrendező, akinek megvolt az ehhez szükséges végzettsége, én ezzel pedig nem rendelkezttem. „Ezt az utolsó csínt még megengedhetem magamnak” – válaszolta Nemeskürty, és végül

megállapodtunk. Másfél hónapom volt arra, hogy kész forgatókönyvet „szállítsak” neki.

○ Magyary Zoltán nevét nem igazán ismerték akkoriban. Hogyan lett ebből végül egy olyan film, ami az ő munkásságáról (is) szól?

B. G. A sors úgy hozta, hogy még aznap meg is találtam a témát. Délben egy szociológus barátommal ebédeltem, aki Magyary Zoltán hagyatékával foglalkozott. Elmesélte, hogy a professzor és munkatársai nagyon fontos és érdekes munkát végeztek a két világháború között, egyfajta „titkos társaságként”. Azt mondta, hogy Magyarország megreformálásán dolgoztak. A téma rögtön megfogott, és kértem hozzá valami személyes háttéranyagot. Így jutottunk el még aznap délután Magyary egykori tanítványához, Szaniszló Jóska bácsihoz, aki átnyújtott nekem egy megsárgult papírokból álló, gépelt emlékiratot. Jóska bácsinak egyébként voltak kétségei a film elkészítésével kapcsolatban, hiszen szerinte Magyary nevét még említeni is tilos volt akkoriban. Az emlékiratot vagy életrajzot aztán még aznap éjjel elolvastam, és ebből építkeztem a

A tanítványokat 1985-ben forgatta Bereményi Géza. A történet Fehér Józsefről szól, aki tehetséges parasztyerekként a harmincas évek végén bekerül az egyetemre. A nagy hírű professzor, Magyary Zoltán diákja lesz, aki tanítványaival a közigazgatás reformján dolgozik, ezzel akarják elősegíteni a magyar társadalom fejlődését. Bár az akkori kormány, élén a szintén tudós Teleki Pállal, nem nézi jó szemmel a tanszék kutatásait és eredményeit, a tanítványok mégis egy életre elkötelezik magukat a professzor eszméi mellett. Ám mindez csak akkor válik egésszé, ha a munka folytatódik, és van, aki továbbviszi a dolgokat. De az ifjabb nemzedék – úgy tűnik – nem fogékony az elődök hite, a tradíciók iránt.

A film egyik fő jelenete a Károlyi-palotában rendezett kiállítás, amelynek anyagát Magyary Zoltán és munkatársai állították össze. Teleki először hozzájárult a kiállítás megrendezéséhez, később betiltotta és bezáratta. Azt mondta, hogy nem a kiállítás anyagában van a hiba, hanem abban, hogy a rendezők kategorizáltak. „A kiállítással minden lelki közösséget megtagadok” – jelentette ki Teleki.

forgatókönyv írásakor. Ki kellett belőle választani a filmre illő eseményeket, így készült el a forgatókönyv, majd abból a film. Egyébként én sem tudtam semmit Magyaryról a film elkészítése előtt.

○ Elsőfilmes rendezőként hogyan sikerült stábot toboroznia?

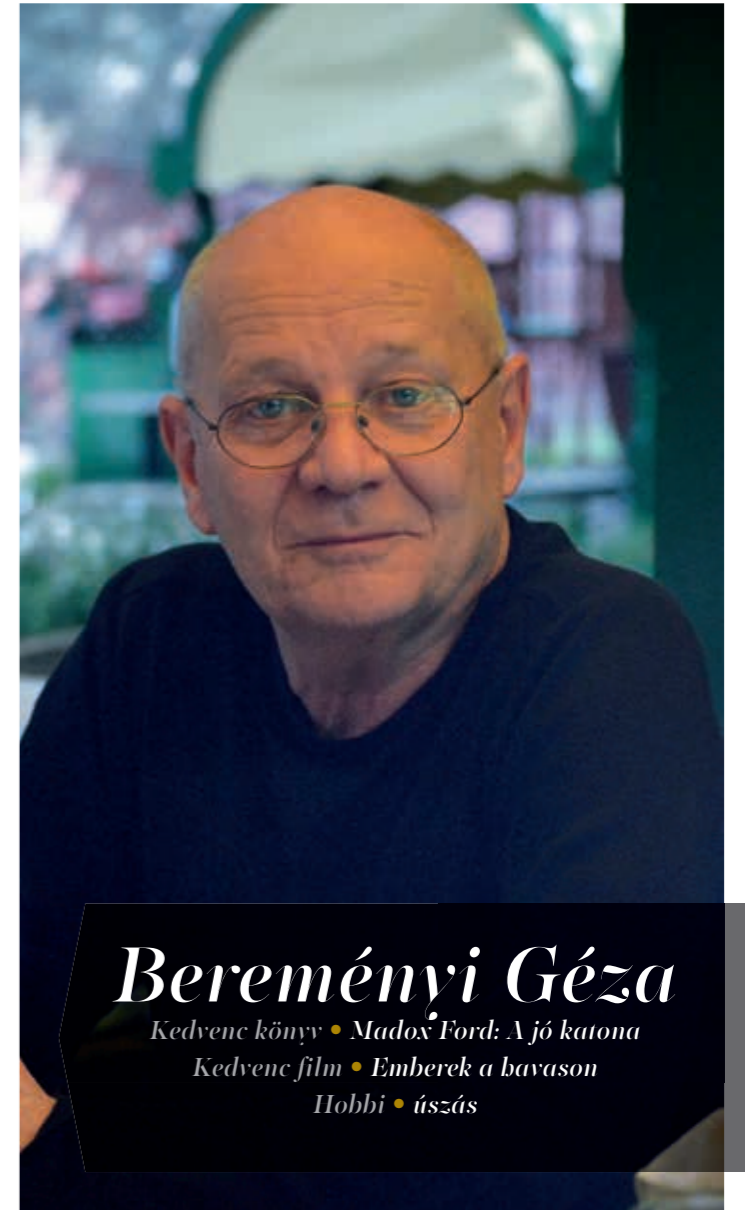
B. G. Be kell vallani, hogy az első próbálkozásaim nem voltak sikeresek. Először felkértem egy akkoriban neves operatőrt, aki azért nem vállalta, mert félt, ha velem történik valami, neki kell befejeznie a filmet. Hasonlóan jártam egy gyártásvezetővel is. Mindannyian elégedett, jóllakott filmesek voltak. Végül megkaptam az „elégedetleneket”, akik megüzenték, hogy szeretnének részt venni a film elkészítésében. Így választottam például operatőrt, gyártásvezetőt és első asszisztenst is. Lett egy olyan stábom, akik bár tapasztaltak voltak, de még ki voltak éhezve a sikerre. Ez szerintem nagyon jó dolog. Később aztán ezt a társaságot szinte kompletten „vitték el” rendezők más filmek forgatásához is.

○ Említette, hogy korábban nem volt rendezői tapasztalata. Ugyanakkor ez nem igazán látszik a filmen. Hogyan érezte magát a forgatás közben?

B. G. Az első film olyan, mint a harangöntés: sokba kerül, és elsőre sikerülnie kell. Ez egy próbakő; ha nem sikerült volna, valószínű, hogy nem próbálkozhattam volna még egyszer. Az első filmnek egyébként van egy feelingje, egy jellegzetes hamvassága: egy kicsit szögletes, egy kicsit naiv. De ettől lesz valami nagyon különleges íze és bája. Nagy boldogságot éreztem, ugyanakkor a kivagyiságát fitogtatta, én pedig meg voltam hatva, hogy a munkatársaim foglalkoznak a filmmel. Úgy gondolom, ettől még nem néztek „hülyének”. Én egyfajta kalandor voltam, nem tartottam nehéz és bonyolult dolognak a rendezést, nem is félttem tőle. A film elkészítése 80 százalékban technikai tudást igénylő szakmunka. A stábban két ember van, aki nem ilyen munkát végez: az egyik, aki először hisz a témában (ez lehet a producer, a rendező vagy a forgatókönyvíró), a másik, aki a szereplők válogatását végzi. A tanítványok esetében is fontos volt a jó forgatókönyv, ami tantárgyilag lehet, hogy kissé kusza volt, de a szakaszokból való felépítés jól állt neki.

○ A filmnek különleges a képi és zenei világa is. Ez mennyire volt jellemző abban a korszakban?

B. G. A film operatőre Kardos Sándor, aki nagyon élvezte, hogy egy úgynevezett „tegnap filmen” dolgozhat. A két világháború közötti időszakra korábban és talán azóta sem készítették jó filmet. Sándor barátomnak volt egy gyűjteménye régiófotókból, amelyeket korábbi dokumentumfilm-részletekkel együtt megjelenített a filmben is. A régi dokumentumokat egybe kellett színeznii a forgatott felvételekkel, ezt Sándor különösen élvezte. Darvas Ferenc zeneszerző pedig egy régi polgári >>

Bereményi Géza (1945. január 25. –)

Kossuth- és Balázs Béla-díjas magyar író, dalszöveg- és forgatókönyvíró, filmrendező. Számos regény, dráma és novella szerzője. 1970 óta Cseh Tamás alkotótársa, dalszövegírója. Összesen mintegy 1300 közös dalt írtak. Olyan sikeres filmek forgatókönyvírója, mint például a *Megáll az idő*, a *Veri az ördög a feleségét* vagy a *Potyautasok*. 1985-től már többségében maga is rendezte filmjeit, így a többi között az *Eldorádót*, a *Hídembert* vagy a *Szabadság tér 56-ot*. 2001-ben megkapta a Kossuth-díjat, 2014-ben pedig a Magyar Érdemrend középkeresztjét. 2013-tól Józsefváros díszpolgára. Jelenleg a Thália Színház igazgatója.

családból származott, ahol jól ismerték az úgynevezett sercegős lemezeket. Nagyon élvezetes volt számára is a munka.

○ **Hogyan fogadták az alkotást a kritikusok és a nagyközönség? És egyáltalán, mitől lesz sikeres egy film?**

B. G. Annak idején, ha elkészült egy film, rendre megdicsérték, szóval a kritika alapvetően megbízhatatlan volt abban a korban. Tanácstalanság volt tapasztalható a szakma és a közönség részéről is, hiszen ilyen szemléletű filmet a két háború közötti időszakról nem készítettek korábban. Nagyon kedvezően fogadták, de egy furcsa kakukktojásnak tartották. A filmkritikusok díját is elnyerte és külföldi fesztiválokon is szerepelt a film, így Spanyolországban és Németországban is nagy sikert aratott. Egyébként abban az időben Magyarországon egy 20 fős grémium döntött arról, hogy engedélyezik-e egy új film bemutatását. A film készítői közül egy ilyen „próbavetítésre” csak a stúdióvezető (ma producernek hívjuk) mehetett be. Én ugyan meg akartam csinálni ezt a filmet, de nem mindenáron. Végül szerencsére engedélyezték a nyilvános vetítését.

○ **Ha pedig egy üzlet beindul... A tanítványok után jött a második filmje, az Eldorádó, ami közönségsiker lett. Ez felfogható egyfajta folytatásként is?**

B. G. Az első filmem után eltelt két év, amikor megkeresett a korábbi stáb néhány tagja, hogy szeretnének újra velem együtt dolgozni. Akkoriban éppen Spanyolországban jártam, A tanítványok egyik külföldi bemutatóján, amikor jött egy érzés, hogy a nagyapámról kellene filmet forgatni. Korábban már írtam róla egy novellát, így volt hozzá alapanyag is, aztán ez alapján a stáb tagjaival újra összeálltunk, és elkészítettük az Eldorádót, ami tényleg nagy siker volt, és egyfajta szerves folytatása A tanítványoknak.

○ **A szereposztás szempontjából is vannak érdekességei A tanítványok című filmnek. Például nemcsak Eperjes Károly, hanem az édesapja is szerepel a filmben.**

B. G. Két külön időszakban játszódik a film: egyrészt a 30-as, 40-es években, másrészt a korabeli, 80-as években. Láthatjuk a főszereplőt, Eperjes Károlyt fiatalon, majd hirtelen ugrással 30 évet öregedve. Tehát kellett egy időskori mása. Mivel az édesapja amatőr színész volt, így adott volt a lehetőség.

Magyartól a többi között a következő gondolatok hangzanak el a filmben:

A jogszerűség elavult. Az eredményesség az új út, amit ez az évszázad nyitott meg az emberiség előtt. Az eredményesség a technikai lehetőségek meghódítása. Az emberiség vagy él vele, vagy elpusztul vele...

A közigazgatás a 20. század emberének legfontosabb kérdése. Az állam ma már nem csak hatalmat gyakorol, más feladatokat is vállalnia kell. A világ gazdasági vérkeringésébe kell az országot bekapcsolni és ez túlnőtt az egyedek cselekvési lehetőségein. Állami feladat. A magyar közigazgatás cselekvőkép-telen, a múlt századból itt felejtett... A közigazgatás nagyüzem, szakértőknek kell vezetni, technikusoknak. Felkészültség, emberközelség, szakszerűség. A közigazgatási szakember mindent túlél, hatásköre az idővel nőni fog. Politikai jelvény nélküli vezető.

zedekben nem igazán voltak nyugati filmek Magyarországon. A közönség úgy nézte a magyar filmeket, mintha nem lett volna más, így nem a minőség volt a fontos. Sőt, az akkori másodrangú filmek bizonyultak a legidőállóbbaknak, mint például a Sikátor vagy az Emberek a havason. Ezek voltak a legfilmszerűbb filmek. Mára a magyar film sajnos elvesztette a közönségét. Úgy gondolom, hogy ha készülne egy nagy erejű játékfilm, egy fikciós film, akkor azt sokan megnéznék.

○ **Vannak ilyen tervei?**

B. G. Most regényt írok, de utána még szeretnék filmet készíteni. Azt mondják, hogy az az igazi filmrendező, akinek mindig van a tarsolyában legalább egy forgatókönyv. Mindig készen kell állni a rendezésre. Ez egy soktényezős műfaj, hiszen az összes előadó-művészeti ág közül ebben dolgozik a legtöbb ember. Sok embertől függ és sokba kerül. ●

○ **A filmjeit utólag is meg szokta nézni?**

B. G. Igen. A tanítványokat például a múlt héten néztem meg újra, nekem most is nagyon tetszik, mondhatni a kedvenc filmem. Ráadásul Magyary tényleg megsejtett valamit a jövőről, és a nézők különösen szeretik az ilyen alkotásokat.

○ **Mennyire fontos az Ön számára az aktualitás?**

B. G. Ami nem a jelenről szól, az is lehet aktuális. Egy írónak és egy filmkészítőnek nem kívülről befelé kell dolgozni, hanem pont fordítva. Persze fontos, hogy lehetőleg népszerű legyen a film, hogy a saját korában jusson érvényre. De úgy gondolom, hogy ha egy film jó és eredeti, akkor bármikor érvényre juthat.

○ **A filmkészítés – ahogy Ön is említette – költséges műfaj. Mennyire befolyásolja a finanszírozás a tartalmat?**

B. G. Ahol a pénz megjelenik, ott minden megváltozik, hiszen kisajátítja magának a műfajt. Akik a pénzt adják, azok sok mindent meghatároznak. Jó példa erre, hogy még az Oscar-díj átadásán, a legjobb film kategóriában is a film producere veszi át először a szobrot.

○ **Mi a tapasztalata, mennyire ideális a helyzet Magyarországon a filmkészítéshez?**

B. G. Nehéz ezt megmondani, mivel a régebbi kondíciók és a megítélés alapvetően hazug volt. A rendszerváltás előtti évti-

Senkit sem hagyhat hidegen a klímaváltozás

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A földi élet jövője attól függ, hogy képesek vagyunk-e cselekedni. Sokan egyénileg is megtesznek minden tőlük telhetőt, ám valódi sikert csak akkor érhetünk el, ha gyökeres változások mennek végbe a társadalomban, a gazdaságban és a politikában” – mondta David Attenborough, a neves brit természettudós és televíziós. A Nemzeti Közszerződés Egyetem komolyan veszi a klímaváltozással járó kihívásokat, ezért is szerveztek egy Európában eddig egyedülálló tréninget Átmenet a karbonszegény társadalomba címmel.

A képzéssel kapcsolatban Besenyei Mónika, az NKE Egyetemi Tudományszervező Központjának vezetője elmondta: a kétnapos tréning ötlete onnan ered, hogy tavaly részt vett egy csereprogramon az NKE jóvoltából Angliában, Birminghamben, amelyet a Climate-KIC (az Európai Unió legfőbb, éghajlatváltozással kapcsolatos innovációs kezdeményezése) szervezett. Birminghamben ismerkedett meg Jon Bloomfield professzorral, aki az NKE-n szervezett workshop egyik trénera volt. Még Angliában beszélgettek a fenntarthatóságról, arról, hogy ezen a területen Magyarország hol tart, és mit tudnának tenni közösen az egyetemmel. A Climate-KIC-en belül létrejött egy új kezdeményezés, olyan módszertani hálózat, amelynek a lényege: hogyan tudunk egy karbonra épülő társadalomból karbonszegény társadalomba átmenni, figyelembe véve ennek társadalmi, technológiai és gazdasági vonatkozásait. Az átmenet akadályai

gyakran nem gazdasági vagy technológiai jellegűek, hanem a kultúrában, az emberek hozzáállásában gyökereznek. Ezt a problémát csak összefogással lehet kezelni. Ezért létrehoztak egy módszertant tavaly év végén Birminghamben, amelyet az Európai Parlamentben is bemutatottak. Jon Bloomfield felajánlotta, hogy ezt a képzést kísérleti jelleggel elhoznák Magyarországra, az NKE-re, hiszen Európában erre az új módszerre épülő oktatás még nincsen. Besenyei Mónika kiemelte, hogy a vezetői tréning nem klímatudósoknak szól, hanem azoknak, akik nyitottak a klímaváltozás elleni küzdelemre, és szeretnék a szervezetükön belül is elősegíteni a változásokat. A képzésben résztvevők projektcsapatokban dolgoztak, ahol az oktatók által megadott témákat járták körül különböző szempontok szerint. Besenyei Mónika hozzáfűzte: az NKE egyre nyitottabb arra, hogy a fenntarthatóság területén, a karbonszegény társadalomba való átmenetben szerepet vállaljon. Felmerült annak a gondolata, hogy olyan

tudásközpont jöjjön létre az NKE-n, amely partnerei segítségével képes a fenntarthatóság aktuális kérdéseiben irányt mutatni. A Tudományos Szervező Központ vezetője elmondta, hogy az elképzelések szerint a tudásközpont feladatai között szerepelne további képzések, konferenciák szervezése a klímaváltozás és a fenntarthatóság témájában. A központ a meglévő ismeretek integrálása és mozgósítása mellett a meghatározott prioritások mentén megvalósuló kutatásokat és programokat is támogatná. Ennek az előkészítése jelenleg is folyik.

Jon Bloomfield, a University of Birmingham kutatóprofesszora szerint elérkezett az a pillanat, amikor olyan lépéseket kell tenni, amelyek megmutatják, miként lehet elmozdulni a karbontársadalomból a karbonszegény társadalom felé. Az EU 2014 októberében meghatározta az elérni kívánt célokat a szén-dioxid-kibocsátás visszaszorítására a 2020 és 2030 közötti időszakra. A professzor meggyőződése, hogy azokra a területekre kell koncentrálni, ahol a legjelentősebb csökkentések érhetők el. Ilyenek például az energia és a fűtés tekintetében az épületek (lakások, gyárak) használatából, az energiatermelésből, valamint a közlekedésből adódó szén-dioxid-kibocsátás. Hozzáfűzte, hogy ez vonatkozik Budapestre is, hiszen mint minden nagyváros esetében, itt is az a hatalmas energiavesztés jelent az egyik legnagyobb problémát, ami például az épületek hőszigetelésének hiányosságából adódik. Frankfurtban például a passzívházak fejlesztésének segítségével mutatták meg, miként lehet radikálisan csökkenteni az energiafogyasztást. A közlekedésben az az öröndes változás figyelhető meg, hogy Európa nagyvárosaiban folyamatosan nő a kerékpárosok aránya. A kurzuson éppen az volt az egyik feladat, hogy a résztvevők összehasonlították Birmingham és Koppenhága kerékpár-használati szokásait. Az adatokból kiderült, hogy míg Birminghamban 1, addig Koppenhágában 37 százalék a kerékpárosok aránya a közlekedésben. Ennek az az oka, hogy a dán fővárosban jobb a feltételek, biztonságosabban lehet az utakon biciklizni, több a kerékpárparkoló. Ez a példa a birminghami professzor szerint jól mutatja, hogy a változások csak részben technológiai folyamatok, ugyanis a társadalmi változások nélkül nem következhet be valódi fordulat. A tudós beszélt Németországról, ahol nem azért terjedt el a napenergia hasznosítása, mert ez lenne a legnapfényesebb ország a kontinensen, hanem azért, mert itt jelentősen támogatják a napenergia használatát. Bloomfield szerint a szélenergia hasznosításában is nagy lehetőség van, ugyanis a geotermikus és a vízenergia is sok tartalékot rejt még. Hangsúlyozta, hogy a képzésen érintettek néhányat a fenti témákból, de a cél az volt, hogy olyan példákkal dolgozzanak a kurzus során, amelyeket a résztvevők és a delegáló intézmények hasznosítani tudnak majd a mindennapokban. Ez azt is jelenti, hogy a megszokott

rutin megváltoztatásával hozzájárulhassanak a karbonszegény társadalomba való átmenethez. Jon Bloomfield kulcsfontosságúnak ítélte az érdeklődést az NKE és a közigazgatási szervek részéről, mivel a közintézmények szerepe jelentős az átmenetben.

Christoph Auch, a Climate-KIC oktatási vezetője elmondta, hogy szervezetük küldetése olyan kezdeményezéseket támogatni, amelyek elősegítik a karbonszegény társadalomba való átmenetet Európában. Ez azt jelenti, hogy a klímaváltozással kapcsolatos új vállalkozások elindulását, új megoldások és technológiák kidolgozását segítik. A Climate-KIC foglalkozik oktatással és szemléletformálással is, azért, hogy képessé tegyék az embereket az előttük álló átmenetben való aktív részvételre. Az EU által finanszírozott szervezetről van szó, amely a budapesti székhelyű Európai Innovációs és Technológiai Intézet alá tartozik. Auch beszélt az úgynevezett Transition Hub elnevezésű kezdeményezésről, amelynek a lényege, hogy a változás menedzseléséhez szükséges módszertant és eszköztárt biztosítja mindazoknak, akik a változással foglalkoznak akár cégeknél, akár hatóságoknál. Christoph Auch szerint még sok munkát kell fektetnünk a módszertan továbbfejlesztésébe, amelyet Európa-szerte szeretnének terjeszteni. A jövőben speciálisan a hatóságoknak és külön a vállalatoknak szóló, valamint haladó kurzusokat is terveznek, alkalmazkodva az igényekhez. Az oktatási vezető hangsúlyozta: nagyon örülnek annak, hogy az NKE meghívta őket ennek a bevezető kurzusnak a megtartására, ami jó alkalom volt a módszertan és az eszközök kipróbálására.

Nemes Mariann, a Földművelésügyi Minisztérium Környezetfejlesztési Főosztályának munkatársa jelenleg az NKE-n gyakorol a Climate-KIC Pioneers into Practice program keretében. A Climate-KIC a klímaváltozással és fenntarthatósággal foglalkozó szakértőket helyez el a fogadó

szervezeteknél egy-egy hónapra, akik a klímaváltozással kapcsolatos projekten dolgoznak. Nemes Mariann feladata az, hogy az NKE-n felállítandó, úgynevezett Sérülékeny Erőforrások Tudásközpont létrehozásában közreműködjön. Igyekszik felterképezni azoknak az érintetteknek a körét, akiket bevonhatnának a tudásközpont munkájába. A tréningen olyan módszertannal ismertették meg, amelyet sikerrel kamatoztathat majd a munkája során, ahol a hulladék-megelőzéssel is foglalkozik. Kőrösi Csaba, a Köztársasági Elnöki Hivatal Környezeti Fenntarthatóság Igazgatóságának igazgatója gratulált az NKE-nek a karbonszegény társadalomba való átmenettel kapcsolatos ismereteket bővítő képzéséhez, amelyet jövőbe mutató elgondolásként értékel. Kiemelte, hogy a klímaváltozás olyan feladatok elé állítja a tudományt, a társadalmat, a gazdaságot, amelyeket tanulmányozni kell. A Környezeti Fenntarthatóság Igazgatóság feladatáról Kőrösi Csaba elmondta, hogy Áder János köztársasági elnök számára már európai parlamenti képviselőként is kiemelten fontos volt a környezeti fenntarthatóság. Az igazgatótól megtudtuk, az államfő szerint a világ, a régióknak és elsősorban Magyarországnak számára egyaránt meghatározó jelentőségű a klíma-, a víz-, az energia- és az élelmiszer-biztonság, az élhető települések kérdése. Ide sorolhatók még bizonyos közegészségügyi kérdések, szolgáltatások és az ezeket támogató oktatási és információs technológiai megoldások. Az államfő szerint a világ veszélyes pályán halad a környezeti fenntarthatóság tekintetében: ha nem történik változás, akkor 2100-ra az ipari forradalom kezdetekor mért átlaghőmérséklethez képest akár 5 vagy 6 Celsius-fokos emelkedés is bekövetkezhet. Az emberi szervezet esetében ez azzal jár, hogy a szervek egymás után mondják fel a szolgálatot – ennek analógiájaként működik a bioszféra is. Tagadhatatlan, hogy a felmelegedés elkezdődött és a gyorsasága fokozódik. Ahhoz, hogy ez a folyamat kontrollálható legyen, nem emelkedhet 2 Celsius-foknál többel az 1700-as

évekhez mért hőmérséklet. Ebből a mai napig az emberiség már „elhasználta” 0,9 Celsius-fokot. A tét az, hogy plusz 1,1 Celsius-fokos melegedésen belül tud-e maradni a világ – erről kellene beszélni Párizsban. A köztársasági elnök a kampányban a klímaváltozással kapcsolatos információkra hívja fel a figyelmet, valamit rámutat arra is: a kihívásban ott vannak a lehetőségek is. Az igazgató példaként említette az Áder János által összehívott 2013-as Budapesti Víz Világtalálkozót, amelynek az egyik fő feladata volt, hogy áttekintse a világban, a régióban, illetve hazánkban meglévő „vizes kihívásokat”. A világtalálkozón arra is választ akartak találni, hogy a kihívásokra adandó megoldások gazdasági értelemben hogyan valósíthatók meg, kik lesznek azok a piaci szereplők, amelyek ebben a piacbővítési folyamatban meghatározók lehetnek. Kőrösi Csaba elmondta, a magyar államfő fontosnak tartotta a folyamatban, hogy ebben minél nagyobb számban legyenek jelen a magyarok. Ez a várakozása sikert aratott. A magyar vizes szakma azóta közel egymilliárd dollár összegű szerződést kötött, és a magyar vizes cégek piaci terjeszkedése tovább folytatódik. Az igazgató elmondta, hogy az EU 2030-ra azt szeretné elérni, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátása 40 százalékkal csökkenjen. Magyarországon ez a csökkenési mutató most éppen 40 százalékon áll, tehát hazánk most ott tart, amit az EU 2030-ra szeretne elérni. Kőrösi Csaba hozzáfűzte, hogy a német és brit kutatóintézetek konzorciuma minden évben elvégzi azt a vizsgálatot, amely az országok klímaterjesztését értékeli, és az első hetven államot rangsorolja. Az első három helyet nem adják ki, ugyanis azt mondják, nincs olyan ország, amelynek a teljesítménye kiváló lenne, így a rangsor a negyedik helytől kezdődik. Magyarország ebben a rangsorban a tizennegyedik, abszolút értékben a tizenegyedik helyen áll, tehát hazánk ott van az élbolyban. Kőrösi Csaba megjegyezte: amikor az államfő azt szorgalmazza, hogy Magyarországon a gazdaság a klímabarát fejlődés céljait integrálja, akkor egy korszerű, versenyképes gazdaságban gondolkodik, amely egyben klímabarát is. Az igazgatóság vezetője felhívta a figyelmet arra az éghajlatvédelmi kezdeményezésre, amelyet Áder János köztársasági elnök egy globális kampány részeként indított el hazánkban. Ennek része egy elektronikus aláírásgyűjtés, amelyben az emberek arra voksolnak, hogy a 21. század minél élhetőbb legyen. A világgkampányban Al Gore, az USA Nobel-díjas volt alelnöke vállalta, hogy egymilliárd ember támogatását gyűjti össze azért, hogy klímánk védelméért cselekvésre ösztönözze a világ vezetőit a decemberi párizsi klímakonferencián. Ezt a nemes célt Áder János is támogatja, és arra kéri a magyarokat, hogy klímavoksukkal csatlakozzanak azokhoz, akiknek szavát minden ország vezetőjének figyelembe kell vennie a párizsi klímacsúcson. A kampányhoz a következő weboldalon lehet csatlakozni: www.elobolygonk.hu

Egyenruha mint tradíció

Magyar ruha

– magyar uniformis

SZÖVEG: **SÁGVÁRI GYÖRGY TÖRTÉNÉSZ**
ILLUSZTRÁCIÓ: **MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR**

Nem számít ritkaságnak, hogy közgondolkodásunkban időről időre fantasztikus elképzelések olykor már a mitikus felé hajló elméletek bukkanak fel a magyar nemzeti viseletről, benne természetesen a katonairól is. „*Ez a különleges, mondhatnám egzotikus ruházat vérben, tűzben alakult ki, s a magadaliás, katonás mivoltában egy küzdő, vérsző vitéz nemzet jellemének kitűnően megfelelt...*” – írta az 1930-as években a jeles kosztümtörténész Höllrigl József. Nem volt új keletű, amit állított, régebbi időkben is születtek hasonló vélemények a magyar ruháról. „*A magyarok ruhája igencsak harcias, még ha bálba mennek, akkor is úgy öltöznek, mintha harcba indulnának*” – ezt a Rákóczi szabadságharc idején kuruc szolgálatban álló egyik francia tiszt tollából olvashatjuk. Jó évszázad múlva egy angol utazó csodálkozott rá Révkomáromban a nyusztos kalpagban, prémes mentében sétálgató „huszároffítzer” kinézetű városi polgárookra, ezt mondván: „*Mindenkor hallottuk, hogy igen martialis nemzet ez a magyarság. Megmutatja ezt öltözeteivel is, hogy még akik nem rendes katonák, azok is ilyen huszár módra öltöznek.*” Abból pedig, amit 1819-ben a *Mindenes Gyűjteményben* olvashattak, kifejezetten a büszkeség szól: „*...az idegenek a magyar öltözetet régen is becsülték, ... s most is becsülik, mert gyalog katonáiknak csákót, lovagjaiknak magyar huszár öltözetet adnak.*” A fentebbiek mind ugyanarról szólnak: a magyar nemzeti (nemesi) és a huszárviselet szimbiózisáról, az értékrendben a lovas (könnyűlovas) viselet primátusáról, a magyar viselet harcias jellegéről, a huszáruha „nemzeti jelkép” szerepének túlhangsúlyozásáról, végső fokon a „magyar mint katonanemzet” mítoszról, annak talmi értékeiről.

MILYEN HÁT EZ A „HARCIA” MAGYAR UNIFORMIS?

Kuruc kori hagyományokon, a 18. század első felében született meg, a Habsburg-birodalmi haderő magyar lovas (huszár) és gyalog regimentjei viseleteként. A korszak elején még nincs lényeges különbség a két fegyvernem között, mind a gyalog, mind a lovas magyar „nationalis militia” magyar nemzeti stílusú ruhát

viselt. Elsőszámú „nemzeti uniformisnak” azonban már ekkor is a huszárviselet számított, ez volt a „mi viseletünk”, amit évszázadokon át magáénak vallott a magyar rendi-nemesi társadalom, s amit a maga eszközeivel mindvégig formálni igyekezett. A gyalogos viseletre nem terjedt ki ez a fajta gondoskodás, ez kevésbé számított nemzetinek, s noha történetek kísérletek „megmagyáritására” – még az országgyűlésben is szóba került a 18. század végén –, fokozatosan „denacionalizálódott”, egyre több elemet vett át az egyetemes katonadivatból.

A huszárviselet viszont valóban egyedi volt, és szinte semmiben sem hasonlított az akkori idők egyetlen standard egyenruhájához sem. Különbözött minden egyes ruhadarabtól, különböztek a kellékek, a ruházat gazdag színvilága, a különleges díszítések. Az összes huszárhalmi között a legfantasztikusabb műdarab talán a kacagány volt, ahogy akkoriban nevezték, a hátibőr („hátibűr”). Közönséges változatát farkasbőrből készítették, ez az alacsonyabb rangú huszártiszteknek járt, a főtisztek és „stabális tisztek” párducbőr kacagányt hordtak. A karakteres külső, a különleges ruhaformák és kellékek a huszárságot mint lovas csapatnemet jellemezték, így különböztetve meg őket más fegyver- és csapatnemek katonáitól. Ezt a különleges könnyűlovas viseletet vette át más európai hadseregek huszársága is, jórészt az idegenben szolgálatot vállaló magyar huszárok közvetítésével.

Minden regiment más-más színű ruházatot hordott: ahány regiment, annyi színvariáns, sok a piros és a kék, ritkábban zöld, néha sárga s ezek megannyi árnyalata. Nem ritka, hogy egy-egy huszáröltözet négy-öt vagy még több színt vegyített; más és más volt a süveg, a mente és a dolmány, a nadrág és a salavári, a csizma, a zsinór, a tarsolyfedél, a lótakaró színe. Kezdetben az ezredtulajdonosok egyezkedtek a színekről, a század második felében azonban már az Udvari Haditanács döntött. 1768-ban a menték és dolmányok számára négy főszínt állapítottak meg: sötétkéket, világoskéket, sötétzöldet, világoszöldet. A kék árnyalatokhoz ugyanolyan színű, azaz sötét- vagy világoskék, a zöldekhez pedig

EGYENRUHARAJZOK A SZABADSÁGHARCÓL

vörös, a sötétzöldhöz buzér-, a világoszöldhöz karmazsinvörös nadrág járt. Ez a színsisztéma egészen 1848-ig fennmaradt. A franciák elleni háborúk alatt formálódott ki az a szín pompás huszárviselet, amelyet történelmi tudatunk ma is a huszár-egyenruhaként tart számon. Vitézkötéses, fekete tollbokrétás csákó (a magasságát 37 cm-ben határozták meg), sűrű zsinóros mente és a dolmány, vitézkötéses, szűkszerű magyarnadrág, mindegyik három-három konfekcionált méretben. Alkalmasint még világoskék tábori sapka, sűrű lovaglónadrág s mindehhez zsinóröv, ugyancsak három méretben. Nem is szólva a szablyatarsolyról. Nem kevésbé jellegzetes a huszárok lábbelije. A huszárcsizma színe a század elején többnyire piros vagy sárga, a 18. század második felétől már inkább fekete, mindig oldalvarrott, torkolata ívelt, zsinórral szegett.

GYALOGOS UNIFORMIS

Ez volt a „mostoha uniformis”, a kevésbé nemzeti, a kevésbé dédelgetett. A korszak kezdetén, akkori nevükön „hajdú regimentek” katonái a kuruc korból öröklött, enyhén huszárosnak tetsző viseletüket hordták: süveget, dolmányt, szűk nadrágot (olykor-olykor salavárvall), lábbelinek bocskort, magyaros köpönyeget, zsinórövet, tarsolyt, a rangosabbjai mentét. Majd ahogy a század közepe felé felgyorsult a magyar gyalogság integrálódása a császári seregbe, ez a hagyományos viselet gyorsan felhígult. Elsőként a süveg cserélődött háromszögletű kalapra, majd a dolmányból lett kabát (rock, waffenrock), később frakk; néhány évtized alatt pedig már csak egyetlen magyaros ruhadarab, a szűkszerű magyarnadrág (ungarische Hose) maradt a régi holmikból. Illetve még néhány szolidabb dísz, a kabáton a csúcsba futó kézelő, rajta a rojtos szegélyű, a később „medvekörömnék” (Bärentatze, a 19. századi hivatalos nevén Lisse) elkeresztelt dísz. Ez a három dolog, a zsinóros magyarnadrág, a csúcsos hajtóka

és a medveköröm különböztette meg a magyar gyalogost a haderő „német gyalogosától”, azaz az osztrák örökös tartományokból kiállított gyalogezredek katonájától. Minden más viseleti cikk azonos volt, így az egymást váltó fejfedők, a már ismert háromszögletű kalap, az azt követő, a 1770-es években bevezetett kerek borsapka, a casquett, még később az ugyancsak bőrből készült, antik formákat utánzó tarajos sisak, végül az 1798-ban rendszeresített csákó. S ugyanígy minden más cikk is, a változó kabátfélék, a szerelvények, a szíjzawat, a fegyverek. Elit katonának számítottak a gránátosok, akiket a medvebőrös süveg különböztetett meg a közönséges gyalogosoktól. Ezt a hálósípkára emlékeztető fejfedőt alul prém szegte, felső része pedig hosszan megnyúlva hátrafelé csüngött alá. Végén rojtos bojt díszlett. Az egyes ezredek hajtókaszájnak (galléron, kézelőn) és gombszín (sárga, illetve fehér) különböztette meg egymástól. Hogy melyik ezrednek milyen színe legyen, sorshúzással döntötték el.

A központi szabályozás a 18. század közepére a tiszt kiült is elérte. A szabályok minuciózusak: a kalapot kétujjnyi vastag aranypaszomány szegje be, bal oldalán arany gomb és gombhurok legyen, a kalapsarkokban arany-fekete rojtok – szólt a rendelet. A felsőkabáton (kaputrock), gomboló gyanánt fehér színű, fele-fele arányban selyem, illetve teveszőr, finom krepphurok legyenek; a világoskék nadrágot elől, a két bevágásnál arany paszomány ékesítse, alul, a lábszáron kis aranygombok és aranyzsinórok legyenek. Egyéni pedig tilos egyénieskedni, tilos divatholmikot használni, selyem nyári ujjast, ezred- vagy bármilyen helyőrségi díszelgésen köpenyt, utazó- vagy egyéb más bundát viselni; a kesztyű fehérített bőrből készüljön, kerek legyen, és ne legyen túl nagy visszahajtása. A végcél a tiszt ruházatkodás megregulázása, az adott regimenten belül az egységes külső megteremtése, a tiszt és a legénységi ruházat formában és színekben való összehangolása.

Hiába voltak azonban a tiltások, a tiszt ruhát sok férfidivat-holmit befogadott. Kedvelt ruhadarab lett például a biedermeier kor divatkabátja, a lábikraközépig érő „oberrock”. Divatozásban különösen az ifjabb tisztek jártak az élen, akik nagy előszeretettel hordták az egyre rövidülő frakk-kabátot s hozzá a mindegyre magasabb derekú nadrágot, a „hasas nadrágot”. Számos változás okozója nem a divat, hanem a háborús tapasztalat lett. Abból pedig adódott jócskán a 18–19. század fordulóján. A háborús évek terméke az emblemikus csákó is. Az 1798-ban a huszárok számára rendszeresített fejfedőt 1806-ban a gyalogságnak is előírták. A csákó kifejezetten harctéri ruhadarab volt, csak a legénység és a főtisztek (századosig bezárólag) viselték, a törzstisztek kalapot (Zweispitz) hordtak. A gyalogos viselet a napóleoni háborúk végére stabilizálódott: fekete csákó, fehér frakk-kabát, világoskék magyarnadrág, bakancs, sűrű köpeny – ez jelentette a kincstári alapuniformist, ami az 1848–49-es egyenruhareformig már nem sokat változott. ●

Egy szent hely a Ludovikán

A Ludovika-kápolna története

SZÖVEG: SZŐR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A táborigyelmi lelkész szolgálatok vezetői a magyar hősök emlékűnepe alkalmából, május 30-án, szentmisén és ökumenikus istentiszteleten áldották meg a Ludovika Főépület kápolnáját. Az NKE épületében található szent hely a több évtizedes „romlás” után a főépület rekonstrukciója során újult meg. A kápolna élő története 1883-ban kezdődött, akkor szentelték fel először.

A Ludovika Akadémián a tisztviselők testi, szellemi képzése mellett mindenkor nagy hangsúlyt fektettek erkölcsi, vallási nevelésükre is. Ehhez azonban szükség volt egy olyan helyiségre, amely a vallásos hit elmélyítését szolgálta. Ilyen volt az 1883-ban felszentelt római katolikus kápolna, illetve a később létrehozott protestáns oratórium. Erre a két istentiszteleti helyre 1934 után a Hősök Csarnokán át lehetett bejutni. Ezt a kápolna 1916–1918 között történt átépítése során alakították ki. A Hősök Csarnokának létrehozása Bartha Lajos altábornagynak, a Ludovika Akadémia első világháború alatti parancsnokának az érdeme volt. Munkáját dr. Auer Jenő honvéd-plébános, címzetes bathai apát segítette,

aki az akadémia akkori lelkésze volt. A Hősök Csarnokát 1934-ben kibővítették. „Mindig meghatottan léptünk az akadémia ezen részébe, amikor a kápolnába vagy az oratóriumba mentünk” – olvasható Nemes Ödön m. kir. főhadnagy visszaemlékezésében. Dr. vitéz Mosonyi Sándor m. kir. esperes, pápai kamarás a *Ludovikás Levente* című lap 1934. évi számában ezt írja a kápolnával kapcsolatban: „1930-ban megjelent az *Alma Mater története*, de benne – bizonyára az akkor rendelkezésre álló adatok elégtelensége miatt – a kápolnáról említés nem esik, pedig együtt épült fel vele és midőn az akadémia 1849-ben megnyílt, bizonyára készen várta az imádkozni szándékozó lelkeket ez az építészetileg nemes stílusú istenháza, melynek történetét 1883-ig a legsűrűbb homály fedi.”

Az akadémia kápolnáját 1883-ban szentelte fel az akkori józsefvárosi apátplébános, aki egyben a budapesti esperes is volt. Valószínűleg addig nem istentiszteleti célokra használták, hanem raktárhelyiségül szolgált.

A kápolna élő története 1883-ban kezdődött és a második világháború végéig tartott. A több mint hat évtized alatt több ezer ludovikás hallgató számára adott lehetőséget a vallásgyakorlatra. Korabeli visszaemlékezések szerint a kápolna berendezése kezdetben nagyon egyszerű, mondhatni szegényes volt. A kápolna az első világháború alatt újult meg, amely sok berendezéssel gazdagodott; Bartha Lajos altábornagynak, a Ludovika Akadémia első világháború alatti parancsnokának fáradhatatlan munkája révén különböző adományozóktól mintegy 40 ezer korona értékben művészi templomfelszerelést kapott. Így például aranyozott ezüst miséző kelyhekkel, szentségmutatóval, szenteltvíztartóval és füstölővel is gazdagodott a szent hely „felszerelése”. A megújult kápolnát 1918 augusztusában Csernoch János esztergomi érsek szentelte fel és egyben megáldotta az aznap felavatott és harctérre induló új hadnagyokat is. A felszentelésen és az avatáson részt vett a fiatal József Ferenc királyi herceg is. „Belépéskor a kápolna főoltára mögötti, az addig befalazott ablak helyén, 1934-ben készült színes Kálváriás ablak, két oldalt Szent László és Szent István képével, valamint az 1921-ben eltávolított, de 1932-ben a főoltár trónusára, a tűzaranyozásos tabernákulum fölé visszaállított, Thorwaldsen-féle, lelket megrázóan hatalmas kőfeszület tűnt a szemünkbe” – írja visszaemlékezésében Nemes Ödön. Az oltáron gróf Mikes János szombathelyi megyés püspök által adományozott gyertyatartók, míg az oltár két oldalán aranyozott kandeláberok álltak. Az oldalt felállított, tölgyfából faragott két – a kápolna stílusához alkalmazkodó – gyóntatószékét Olcsvay Géza iparművész

tervezte. A korábbi időből származó padokat 1931-től székekkel és vörös bársonnyal borított térdeplőkkel helyettesítették. A kápolnát díszes Zsolnay-féle fajansz kályhákkal fűtötték, a falakat a mellékhajókban két-két nagy művészi kép díszítette. A képek, amelyeket Révay Kálmán, volt lovas kiképzésben részesült akadémikus festett (Szűz Mária, a tisztaság anyja, Szent Borbála, a tűzesség védőszentje, Szent György, a lovasság patronusa és Szent Mihály, a küzdők arkangyala) 1933 óta hirdették a festő alma materhez való ragaszkodását, vallásos lelkületét. A kápolna közepén egy díszes rézcsillár függött. A falakon a kápolnában is voltak hadizászlók felfüggesztve, akárcsak a Hősök Csarnokában. A Révay és Benedek cég szállította a sekrestyében a miseruhák, kegytárgyak és templomi felszerelések elhelyezésére szolgáló díszes faragású szekrényeket.

A kápolnában egy 1902-ben épült, két manuális Rieger-féle orgona „teljesített szolgálatot”, ezt 1918-ban felújították. A helyiségben időnként énekkari és zenekari misék is voltak, dr. Mathia Károly százados, a Zrínyi-kör tanárútkára, a zenekar és az énekkar vezetőjének irányításával. Nemes Ödön visszaemlékezése szerint „a vasár- és ünnepnapon közös miséken felül a vallásgyakorlathoz a mi időnkben az évenkénti lelkigyakorlat is hozzátartozott, melyre az akadémia parancsnoka ciszter-, domonkos-, valamint pálosrendi szerzeteseket hívott meg.”

A katolikus kápolna mellett a Ludovikán egy protestáns oratórium is volt, amelynek működése szintén 1883-ban indult el. Havonta egy-két istentiszteletet tartottak benne. A protestáns oratórium megvalósítása Jány Gusztáv vezérőrnagy nevéhez fűződik. 1945 után a kápolnát és az oratóriumot megszüntették, a berendezését kirámolták, raktárnak is használták, sokáig itt tárolták az évtizedenként megtartott népszámlálásokat adatait és egyéb irományait.

A Ludovika Főépület felújítása során teljes körűen restaurálták a kápolnát, amelynek ólomüvegét a korabeli képek alapján gyártották újra. Az üvegen Szent István és Szent László alakja jelenik meg, a felső tagozatában „A Haza Szolgálatában” jelmondat olvasható. A kápolna mostani megáldásával a helyiség eredeti, hitéleti funkcióját is visszanyerte. A május 30-i ünnepségen Bíró László katolikus táborigyelmi püspök, katonai ordinárius celebrálta a szentmisét. Ezt követően Nánai László őrnagy, a Protestáns Táborigyelmi Püspökség hivatalvezetője, majd Jákob János dandártábornok, protestáns táborigyelmi püspök, végül pedig Bíró László áldotta meg a felújított kápolnát.

Az eseményen részt vett Kun Szabó István vezérőrnagy, a Honvédelmi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára és Varga Zs. András alkotmánybíró is. Közreműködött az MH Légierő Zenekar Veszprém, Katona János karnagy vezényletével. ●

Egy igazán „súlyos” egyéniség

SZÖVEG: SZABÓ TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Dr. Muhoray Árpád, az NKE Katasztrófavédelmi Intézetének egyetemi docense a 60–65 évesek korcsoportjában idén is a dobogó legmagasabb fokára állhatott fel az Országos Masters Súlyemelő Bajnokságon, a 105 kg-os súlycsoportban. Teljesítményével kvalifikálta magát a walesi Masters Súlyemelő Európa-bajnokságra, ahonnan ezüstéremmel tért haza.

○ **Hogyan kezdődött súlyemelő pályafutása?**

Muhoray Árpád: Amikor 14 évesen a Zalaegerszegi Gépipari Technikumba beiratkoztam, kiderült, hogy a technológia tanárom edző a Zalaegerszegi Torna Egyletnél és az első órán megkérdezte, hogy kinek lenne kedve lemenni súlyemelő edzésre. Úgy gondoltam, hogy belevágok, hiszen ha elmegeyek súlyt emelni, akkor erősebbé válok. Ez pontosan 48 évvel ezelőtt történt. Ott ragadtam, ezzel a sport a mindennapjaim részévé vált, és azóta is aktívan űzöm a súlyemelést.

○ **Vannak a fiatalabb korszakából olyan súlyemelők, kiemelkedő sportemberek, akik meghatározták a sportpályafutását?**

M. Á. Földi Imrét emelem ki elsősorban, világcsúccsal nyert aranyérmet az 1972-es müncheni olimpián, de megemlíteném Tóth Gézá, kétszeres világbajnokot, aki az 1962-es tokiói olimpia ezüstérmesét vagy Veres Győzöt, a súlyemelés első magyar világbajnokát. Célként lebegett előttünk, fiatal versenyzők előtt, hogy kövessük ezeknek a nagyszerű sportlegendáknak a példáját. Sportvezetőként pedig Dr. Aján Tamást, a Nemzetközi Súlyemelő Szövetség, az IWF elnökét tekintem mentoromnak, akihez ma már több évtizedes barátság fűz.

○ **Masters kategóriában már a sokadik bajnoki címét szerezte meg áprilisban. Hogyan készül fel ezekre a versenyekre?**

M. Á. Amíg Zalaegerszegen laktam, a szülői ház, majd a hivatásom oda kötött, addig a ZTE súlyemelő edzőtermébe szinte naponta lejártam edzeni. Amikor a fővárosba, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság egyik vezetői beosztásába helyeztek, akkor itt már nehezebben tudtam volna megoldani azt, hogy rendszeresen eljárjak edzőterembe, ezért otthon, a

garázs melletti tárolóban rendeztem be magamnak egy szerény edzőtermet súlyzókészlettel, fekvenyomó paddal, bordásfallal, kézi súlyzókkal. Azóta itt edzek legalább napi egy-másfél órát hatvankét évesen is.

○ **A masters bajnoki címmel kvalifikálta magát a walesi Masters Súlyemelő Európa-bajnokságra. Hogyan történik a hazai és nemzetközi masters versenyek szervezése?**

M. Á. A 35 év feletti korosztálynak – akik zömmel már nem aktív versenyzők – hozták létre az úgynevezett masters kategóriát. A Nemzetközi Súlyemelő Szövetségnek és minden nemzeti szövetségnek van masters ágazata, a versenyek, a Világ- és Európa-bajnokságok, idehaza az Országos Masters Súlyemelő Bajnokság ezek szervezésében zajlanak évente. Négyévenként rendezik meg, ahogyan én mondani szoktam, az „öregek olimpiáját”, vagyis a Masters Világjátékokat 28 sportág versenyzői, köztük a masters súlyemelők számára. A legutóbbi Torinóban volt, ahol az ötödik helyet szereztem meg. A versenyek komolyságát jól mutatja, hogy igazoltan teljesíteni kell az előírt szinteket ahhoz, hogy valaki részt vehessen a masters kategória világversenyein. Tavaly Kazincbarcikán, a hazai súlyemelő sport egyik fellegrájában volt a Masters EB, ahol a magyarok kiemelkedően jól szerepeltek. Ezen a versenyen ötödik helyen végeztem, és csapatbajnokságban a magyarok szereztek a legtöbb érmet. Tavaly Koppenhágában rendezték a Masters Világbajnokságot, ahol hatodik lettem, szeretném ezt a helyezést az idén is elérni, vagy ezen javítani, képviselve egyetemünket is. Úgy gondolom, hogy nagyon fontos az egészséges, fiatalos, sportos életmód. Ha ifjúkoromra visszaemlékezem, akkor a 62

éves férfiak már idős bácsiknak számítottak. Hála a sportnak, én úgy érzem, hogy sokkal jobb kondícióm van, mint akkoriban az időseknek.

○ **A nemzetközi mezőnyben van-e olyan ellenfele, akivel állandóan rivalizálnak, vagy szeretné túlszárnyalni, legyőzni?**

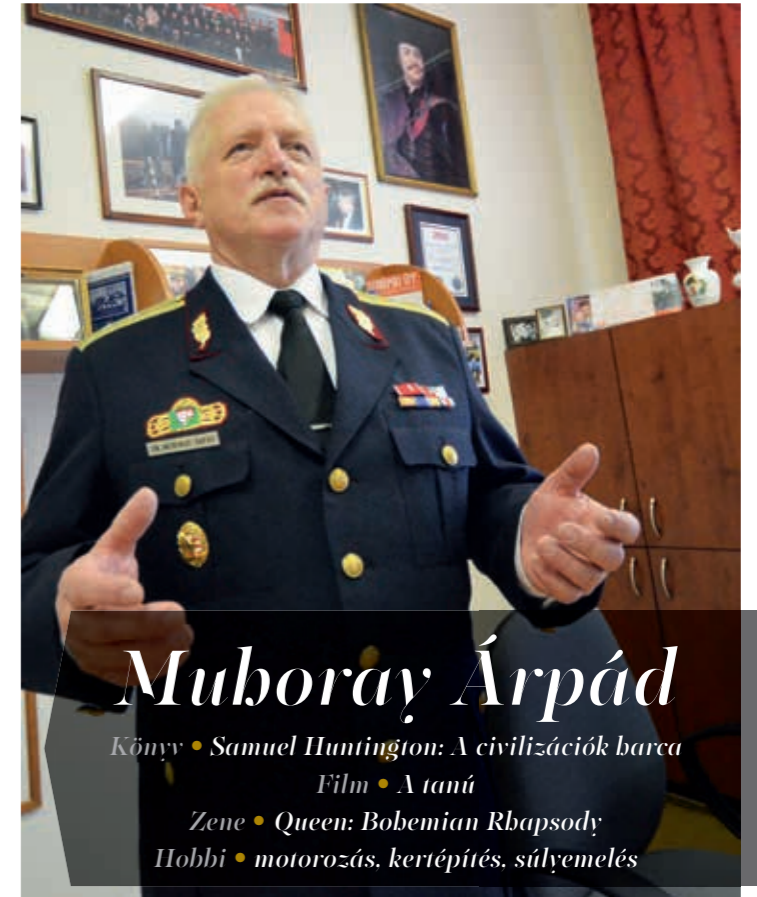
M. Á. A nemzetközi versenyeken van egy német kolléga, aki szinte minden versenyen ott van, és hol ő szerepel jobban, hol pedig én. A támogatók érdeklődése a fiatalok felé irányul, a masters versenyekre külföldön is nehéz olyan szponzorokat találni, akik finanszíroznák ennek a korcsoportnak a versenyzőit. Ezért általában saját zsebből, a családi költségvetés terhére megy a nemzetközi versenyen való szereplés, talán emiatt is változik a résztvevők összetétele, de a súlycsoportokban ismerjük és számon tartjuk egymást.

○ **A 2008-as pekingi és a 2012-es londoni olimpián is részt vett, igaz nem versenyzőként, hanem sportvezetőként.**

M. Á. Az említett olimpiai játékokon a magyar válogatott kíséreként emellett számos nemzetközi versenyen sportvezetőként, a Magyar Súlyemelő Szövetség korábbi alelnökéeként vagy Masters Bizottságának elnökeként vettem részt. Sok sportbarátság alakul ki az ilyen nagyszabású sporteseményeken más országbeli sportvezetőkkel, edzőkkel, sportolókkal, akikkel mindig örömteli a viszontlátás. Ezek a versenyek arra is jók, hogy figyelemmel kísérjük azt, hogy az olimpián résztvevő országok versenyzői milyen eredményeket érnek el, milyen az utánpótlásuk, kiket tudtak kinevelni az előző verseny óta. Természetesen vannak érdekes sztorik is egy ilyen világraszóló eseményen. Például egy kazah súlyemelő nyerte néhány évvel ezelőtt Szöulban a világbajnokságot, és megkérdeztük a felkészítőitől, hogy milyen étrend- vagy táplálék-kiegészítő a titka annak, hogy ennyire erős az ő versenyzőjük. Erre azt válaszolták, hogy a titok nyitja a Kaukázus magas hegyei között a méhek által gyűjtött méz fogyasztása. Lehet, hogy igazuk volt, de azt, hogy mi volt még a mézben, végül nem árulták el. Szóval néha az ember ilyen műhelytitkokba is próbál betekinteni egy világversenyen. Szeretném itt hozzáfűzni azt, hogy a Belügyminisztérium és a Katasztrófavédelem színeiben is vettem részt világbajnokságokon. 2002-ben a jogvégrehajtok olimpiáján indultam Kanadában, ahol erőemelésként szereztem ezüstérmem.

○ **Mit adott Önnek a sport, mivel járult hozzá a munkájához, hivatásához?**

M. Á. Nagy örömmel mentem annak idején a tatai edzőtáborba még az ifjúsági válogatott tagjaként, azonban ha valaki élversenyző szeretett volna lenni, akkor sokkal több időt kellett volna a sportra szánni. Választott hivatásom, a katonatiszti pálya, a tanulmányaim a Katonai Műszaki Főiskolán, majd a Katonai Akadémián és a csapatotállat nem tették lehetővé, hogy fiatalon csak a sportoljak és élversenyző legyek. Azonban nagyon sokat köszönhetek a sportnak, így kitartást, erőnlétet,

Muhoray Árpád

Könyv • Samuel Huntington: A civilizációk barca

Film • A tanú

Zene • Queen: Bohemian Rhapsody

Hobby • motorozás, kertéptés, súlyemelés

egészséget, de világlátást és a sok sportbarátot is. Azokat a nehéz fizikai megpróbáltatásokat, amelyeket a hivatásos tiszt pálya megkövetelt, eredményesen tudtam teljesíteni, mert jó volt a kondícióm. Amikor átkerültem a Polgári Védelem, majd a Katasztrófavédelem állományába, már táborként is tudtam bizonyítani a sportnak köszönhetően. Katasztrófa-helyzetek, például nagy árvizek esetén több hétig, de a vörösiszap-katasztrófa kapcsán, az Újjáépítési Kormányzati Koordinációs Központ váltásparancsnokaként több hónapig kellett a helyszínen irányítani a védekezést, a helyreállítást, újjáépítést, ahol az aktív sportélet adta edzettség sokat segített abban, hogy kitartóan végezzem a munkámat. Tehát azzal kapcsolatban, hogy mit adott, mit jelent nekem mind a mai napig a sport, csak pozitív választ tudok adni. A sport a jó fizikai erőnlét mellett egy nagyszerű közösséget, lelki pluszt is adott, hiszen megtanított arra, hogy amiért igazán küzd az ember, azt kitartással, szorgalommal el is érheti. Jó szívvel ajánlom a tanulást mellett a sportot egyetemünk minden hallgatójának, hisz a sport és tanulás kölcsönhatásban erősíthetik a kitűzött célok elérését. ●

„Percre se feledd, hogy testvéred minden magyar,
bárhon is éljen. Összetartásban rejlik csak az erő.”
(Wass Albert: Intelem, részlet)

Nemzeti katasztrófánk: Trianon, és ami mögötte van...

SZÖVEG: VITEK GÁBOR TÖRTÉNÉSZ

Trianon tragédia. A magyarság legnagyobb traumája. Napjaink gondolkodásmódjával valójában fel sem fogható, hogy a közel 900 esztendő Szent István-i birodalom ilyen mértékű „nemzetcsonkítása” milyen következményekkel is járt.

Az alábbiakban a „trianoni sokk” néhány körülményére világítunk rá.

Az Európa „szívében” Közép- és Délkelet-Európában elterülő Osztrák-Magyar Monarchia (Ausztria-Magyarország) területe az első világháború hajnalán megközelítette a 677 ezer négyzetkilométert (ebből a történelmi Magyarország közel 283 ezer négyzetkilométert tett ki), amellyel – az európai területekkel rendelkező, Ázsiába átnyúló Oroszországot nem számítva – a kontinens földrajzilag legnagyobb állama. Az 1910. évi népszámlálás 51,3 milliós lélekszámot rögzített (ezzel a közel 65 millió lelkes Németország mögött a második Európában). A dualizmus minden belső ellentmondásossága s minden átalakítására irányuló kísérlet ellenére közel fél évszázadon keresztül stabil, jól működő államalakulatként funkcionált. A Monarchia felbomlásához belső gazdasági, politikai, kormányzati válságán túlmenően a háborús vereség és a nemzetiségek már korábban kialakult elszakadási törekvései egyaránt hozzájárultak. Még a világháború kitörésének időszakában megkezdődtek a tárgyalások a Monarchia emigrációban élő nemzetiségi vezetői és az antantdiplomácia között. Az antant azonban a Monarchiát a háború első éveiben geopolitikailag továbbra is Kelet-Közép-Európa kiegyensúlyozó államaként tartotta számon, s nem kívánta szétverését. Ugyanezt az elvet követte még Wilson amerikai elnök 1918 januárjában közzétett 14 pontja is, amely a Monarchia népei számára csupán az önálló fejlődési lehetőség

megteremtését tartotta kívánatosnak. Az antanttervek azonban 1918 tavaszára módosultak, s a cél a központi hatalmak (köztük az Osztrák-Magyar Monarchia) teljes leverése lett, amelynek természetesen velejárója lett, hogy az antant szándéka Ausztria-Magyarország fenntartásával kapcsolatban is megváltozott. Ennek eredményeként 1918. április 8-án Rómában a Monarchia nemzetiségei kongresszust tartottak, amelyen az emigráció vezetői kidolgozták elszakadási programjaikat, s az antant elismerte az önálló államiséget célzó törekvéseiket. A Monarchia utolsó uralkodója – a magyar trónon –, IV. Károly (1916–1918) végső kísérletként megpróbálta átalakítani a birodalmat; 1918. október 16-án kelt manifesztuma értelmében a Monarchia föderatív állammá alakult. Az új államalakulatok azonban gyorsan szerveződtek, s az antant minden támogatást biztosított a szilárdabbnak tetsző utódállamok, Csehszlovákia, Románia és a Szerb-Horvát-Szlovén királyság létrejöttéhez. Ausztriában és Magyarországon 1918. október végén forradalmi válság alakult ki. Ezzel egyidejűleg viharos gyorsasággal következett be a Monarchia felbomlási folyamata; tragikus, későbbi történelmünkre sorsdöntőnek bizonyuló események játszódtak le a határok mentén. Kihaszználva a központi kormányzat pillanatnyi cselekvésképtelenségét és a magyar katonai erő szétziláltságát, október 28-án a prágai Nemzeti Tanács bejelentette a csehszlovák állam megalakulását, 30-án a Szlovák Nemzeti

Tanács kimondta a csehekhez történő csatlakozást. Zágrábban október 29-én a horvát nemzetgyűlés proklamálta Horvátország függetlenségét és csatlakozását a délszláv államhoz, november 12-én a ruszin néptanács kimondta Kárpátalja csatlakozását Csehszlovákiához, Ausztria 17-én bejelentette igényét a nyugat-magyarországi területekre, december 1-én pedig Gyulafehérvárott az erdélyi román nemzetgyűlés kimondta a Bukaresthez való csatlakozást. Ezek az események nem csupán a Monarchiát számolták fel, hanem azon belül a történelmi Magyarországot is. Mindezekkel egyidejűleg, illetve ezek hatására IV. Károly november 11-én az ún. eckartsau nyilatkozatban lemondott Német-Ausztria államügyeinek intézéséről, majd 13-án ugyanezt megtette Magyarország vonatkozásában is. Ezt követően november 12-én Ausztriában, 16-án pedig Magyarországon kikiáltották a köztársaságot.

Magyarország 1919 őszétől tehát új útra lépett; a háborús vereség, a nyomában kialakult forradalmi válság az Osztrák-Magyar Monarchia, de vele együtt a történelmi Magyarország összeomlásához is vezetett. Az ország területének nagy részét az antanthatalmak – főleg a román hadsereg erői – szállták meg. A győztes hatalmak a béketárgyalásokon döntöttek el véglegesen a Monarchia felosztását s vele együtt Magyarország sorsát is. A Monarchiát és a történelmi Magyarországot soknemzetiségű államok váltották fel, amelyek nemcsak a nemzetiségi ellentéteket örökölték, de politikai gyakorlatukban messzemenően figyelmen kívül hagyták a békeszerződések megkötésekor aláírt „kisebbségvédelmi szerződést”, amelyekben kötelezték magukat a területükön élő kisebbségek jogainak tiszteletben tartására és biztosítására.

A téma jeles kutatója, Romsics Ignác egy helyütt publikált megállapításával élve: „Az 1867 utáni közel fél évszázados nyugalmi periódust 1914 nyarától 4 évig tartó öldöklő háború, a háborút pedig az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország forradalmaktól, majd ellenforradalomtól kísért felbomlása követte. E folyamat végpontja az 1920-as trianoni békeszerződés volt [...] A Kárpát-medence magyarságának mintegy harmadát ugyanakkor idegen államhatárok közé zárta.” Magyarország történelmében tragikus évtizedek következtek, amelyek valójában mind a mai napig meghatározzák fejlődésének kereteit. A magyar hagyományoktól idegen, szovjet-orosz mintájú államberendezkedés megteremtésére irányuló, hamvába holt kísérlet (1919. évi tanácsköztársaság) kudarcát követő fejtelenségből nagybányai

Horthy Miklós, a Magyar Nemzeti Hadsereg fővezére, a szegedi kormány korábbi hadügyminisztere mutatta meg a kivezető utat. A román hadsereg fővárosi „kitakarodását” követően a későbbi kormányzó – darutollas és Bocskai-sapkás nemzeti hadserege élén – november 16-án vonult be híressé vált fehér lován a fővárosba.

Az első világháborút lezáró trianoni békediktátum (1920. június 4.) kilátástalan politikai és gazdasági helyzetet teremtett. Magyarország területe 325 000, illetve – Horvátországot nem számítva – 282 000 négyzetkilométerről 93 000 négyzetkilométerre, lakóinak száma 20,8, illetve 18,2 millióról 7,9 millióra zsugorodott. Közepes méretű európai országból ezzel a térség egyik kisállamává vált Magyarország, amelyet terület szempontjából Lengyelország több mint négyszer, Románia több mint háromszor múlt felül. Megdöbbentőbb mindezeneken túl, hogy az elcsatolt területeken élő 10,6 millió ember közül 3,2 millió, tehát 30,2 százalék magyart szakítottak el az anyaországtól. A békediktátum gazdasági következményei még ennél is súlyosabbnak bizonyultak. Aláírásakor az ország engesztelhetetlen gyászba borult: 1920. június 4-én az üzletek és az iskolák zárva maradtak, a napilapok gyászkerettel jelentek meg, s ellene Budapesten százezrek tüntettek. Az Ereklés Országzászlót ettől kezdve mindig csupán félárbcig vonták fel. A zárt gazdasági egységet képező Monarchia felbomlásával elkeseredett küzdelem kezdődött a túlélésért.

A trianoni békediktátum a magyarság számára az ország feldarabolását, államhatárain túlrá kényszerített magyar nemzettestének különböző mértékű üldöztetését és – miután

Az Osztrák–Magyar Monarchia utód-államainak és egyéb államoknak a részesedése a történelmi Magyarország területéből, népességéből a Horvát-Szlavónország nélküli adatokkal, valamint az 1910. évi népszámlálás anyanyelvi adatai alapján
(Forrás: Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp., 2000. 143. p.)

Ország	Terület km ² -ben	Népesség (fő)	Ebből magyar (%)
Csehszlovákia	61 633	3 517 568	30,3
Románia	103 093	5 257 467	31,6
Szerb–Horvát–Szlóven Királyság	20 551	1 509 295	30,3
Ausztria	4020	291 618	8,9
Olaszország	21	49 806	13,0
Lengyelország	589	23 662	1,0
Összes veszteség	189 907	10 649 416	30,2
Trianoni Magyarország	92 963	7 615 117	88,3
Történelmi Magyarország	282 870	18 264 533	54,4

a magyar közgondolkodásban a „békeszerződés” igazságtalan ítéletként, mi több: megaláztatásként érvényesült – a kollektív nemzeti öntudat megrendülését eredményezte. Mindezek tükrében érthető, hogy a nemzeti trauma nyomán a magyar társadalomban a letargiától a revánsig terjedő válságreakciók jelentkeztek, miközben a szomszédos államokban a magyar közhatalommal és részben a magyarsággal szembeni évszázadokon át gyarapodó ellenszenvet az újonnan megszerzett hatalom féltése és a bosszúvágytól való félelem utólag is valójában igazolta, megsokszorozta. Az e hisztérikus állapot elsőként elemző Bibó István állapította meg, hogy a közép-európai államok drámája a több évszázados területi viták megoldatlanságában rejtett. A területi integritás féltésének ősi reflexei a történelmi, Szent István-i Magyarország összeomlásának és feldaraboltságának időszakában az érdekelt államok mind-egyikében csaknem egyidejűleg jelentkeztek; meghatározták a közhangulatot és új külpolitikai programot generáltak. A két világháború közötti időszakban Magyarország és szomszédainak viszonyát mindvégig az ellentétek uralták, s ez az 1930-as évek végére tovább mélyült. „Az együttműködésnek még a feltételei sem igen bontakozhattak ki, hiszen azok az eszmék és csoportok, amelyekben meg lett volna erre a szándék, ekkor általában csekély politikai befolyással bírtak. A térségben ismét a nacionalizmus lett a vezéreszme, s a hatalomban lévők országuk gyors stabilizálását, valamint nemzetük egységesítését és megerősítését tekintették mindennél fontosabb feladatuknak.” A győztes szomszédok a birtokukba jutott hatalom egészét óhajtották megővni, Magyarország pedig természetesen területi integritásának visszaszerzésére törekedett, s e célkitűzések már önmagukban is akadályát képezték a kompromisszumnak. A Magyarországra nézve gyászos aktusra 1920. június 4-én került sor a versailles-i királyi palotát övező hatalmas, Grand Trianon elnevezésű kastélyban. Az iratot magyar részről

Benárd Ágost népjóléti és munkaügyi miniszter (1920. március 15–július 19.) és Drasche-Lázár Alfréd látták el kézjegyükkel. Ne feledjük: két olyan személy, akik nem kívántak tovább a közéletben szerepelni. A 14 részből álló szerződés első része a Nemzetek Szövetsége alapokmányát tartalmazta, a második Magyarország határait, harmadik része pedig Magyarország szomszédjaival és más európai országokkal szembeni kötelezettségeit rögzítette – a teljesség igénye nélkül –: semmilyen formában sem egyesülhet újra Ausztriával, Magyarország csak egy 35 ezer fős, önkéntesekből álló hadsereget tarthatott fent, az általános hadkötelezettséget megtiltották, a modern hadviselésben elengedhetetlen katonai járművek alkalmazását és gyártását ugyancsak tilalmazták, amelynek végrehajtása és ellenőrzése céljából Katonai Ellenőrző Bizottságot állítottak fel, valamint Magyarországot kötelezték, hogy az általa okozott háborús károk fejében jóvátételt fizessen. A nemzetgyűlés 1920. november 13-án tárgyalta és fogadta el a békeszerződést, amelyet végül 1921. július 26-án hirdettek ki és iktattak törvénybe (1921. évi XXXIII. tc.). A 2010-ben megalakult polgári kormány törekvéseinek köszönhetően (valójában első intézkedései között) a trianoni békediktátum aláírásának napját, június 4-ét a Nemzeti Összetartozás Napjává nyilvánította. Az országgyűlés 302 igen szavazattal fogadta el az erről szóló jogszabályt; a Fidesz és a KDNP mellett igennel szavazott a Jobbik, illetve egy MSZP-s (Juhász Ferenc) és egy LMP-s (Schiffer András) képviselő, az MSZP-ből 55-en a nem gombot nyomták meg, az LMP-ből 12-en tartózkodtak. A Nemzeti Összetartozás melletti tanúságtételről szóló törvénnyel az Országgyűlés nyilvánította, hogy „a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, amelynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s együtt a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme”. ●

A függetlenség útján

24 éve hagyták el a szovjet katonák Magyarországot

SZÖVEG: SZŐÓR ADÁM

Több mint 45 évnyi megszállás után, 1991. június 19-én hagyta el az utolsó szovjet katona Magyarországot. A mintegy másfél éven át tartó kivonulás során az oroszok 27 ezer harci és gépjárművet, 230 ezer tonna lőszert, valamint több mint 100 ezer katonát és civil személyt vontak ki hazánkból. A folyamat egyik fontos szemtanúja Takács István nyugállományú alezredes volt, aki annak idején Záhonyban szolgált, és a magyar kormány által létrehozott, a kivonulást felügyelő koordinációs csoport vezetőjeként tevékenykedett. Segítségével jártunk utána annak, milyen események történtek az utolsó hetekben.

„Máig boldog vagyok, hogy a sors megadta számomra azt a kegyet, hogy alkotó részese lehettem ennek a különleges pillanatnak” – ezzel kezdte visszaemlékezését

Takács István, aki 24 év távlatából is úgy gondolja, ez volt számára élete egyik legfelemelőbb napja. Hosszú út vezetett azonban idáig, hiszen a

második világháború végétől több mint négy évtizedig „élvezhettük” a szovjet katonák jelenlétét. Az oroszok voltak itt az urak – mondja az alezredes, és ezt támasztják alá azok a számadatok is, amelyek a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok hadi erejét mutatják: 1988 végén a Déli Hadseregcsoport mintegy 100 ezer katonája hozzávetőlegesen száz helyőrségben, körülbelül 6 ezer ingatlanban állomásozott. Volt két harckocsizó, két gépesített lövész és egy harcászati hadosztályuk, valamint egy hadművelleti-harcászati rakétadandárjuk és számos repülőterük is. A gorbacsovi politika aztán reményt adott számunkra is, amíg eljutottunk odáig, hogy a nagyhatalmak közötti fegyverzetcsökkentési tárgyalásoknak megfelelően, 1989. április 25. és május 28. között, részleges csapatkivonás keretében több mint 10 ezer szovjet katona, közel háromszáz harckocsi és százötven

páncélozott harcjármű távozott hazánkból. Ezt a későbbi teljes csapatkivonás egyfajta próbájaként is felfoghatjuk – mondta Takács István. Bár ekkor még a hivatalos tárgyalásokon nem esett szó a teljes kivonulásról, az ellenzéki pártok és szervezetek egyre komolyabban követelték ezt. Ennek a folyamatnak lehetett az egyik sorsfordító pillanata Orbán Viktor Nagy Imréék újrateremtésén elmondott beszéde. Ebben olyan kormányt követelt, amely „azonnali tárgyalásokat kezd az orosz csapatok kivonásának haladéktalan megkezdéséről”. A két ország akkori vezetői közötti hosszú tárgyalássorozat végén, 1990. március 10-én Horn Gyula magyar és Eduard Sevardnadze szovjet külügyminiszter írta alá Moszkvában azt az egyezményt, amely szerint a szovjet hadsereg 1991. június 30-ig kivonja Magyarországról a teljes személyi állományt, a szovjet állampolgárságú polgári személyeket, valamint elszállítja a fegyverzetet, a harci technikát és az anyagi eszközöket. Két napon belül elkezdődött és több mint egy évig tartott a teljes kivonulás. Ennek a megszervezése komoly logisztikai tervezést igényelt, amelyben a magyarok is segítettek. Így került a képbe Takács István alezredes, aki akkoriban Záhonyban szolgált, és a magyar kormány által létrehozott, katonákból és civilekből álló koordinációs csoport vezetőjeként ellenőrizte a szovjet csapatkivonást. Körülbelül 35 ezer vasúti kocsira volt szükség a szovjet haditechnikai eszközök és katonák szállítására. 27 146 különféle harci és gépjárművet kellett kivonni, közte 860 harckocsit, 600 önjáró löveget, mintegy 1500 gyalogsági páncélozott harcjárművet és 196 önjáró harcászati-hadművelti rakétarendszert. A Déli Hadseregcsoporthoz ezenfelül 230 ezer tonna lőszer és 100 ezer tonna üzemanyagot, valamint további 230 ezer tonnányi egyéb anyagot vitt magával, beleértve a lebontott laktanyák

1992. november 11-én Borisz Jelcin orosz államfő Budapesten aláírta azt a megállapodást, amelyben Magyarország és Oroszország kölcsönösen lemond a csapatkivonással kapcsolatos anyagi követeléseiről. Magyarország humanitárius segélyként 10 millió dollár értékű gyógyszerrel szállít az orosz hadseregnek, és megvizsgálja, miként tudná támogatni a kivont katonák oroszországi lakásépítését. Az oroszok – adósságuk fejében – 800 millió dollár értékben fegyvereket szállítanak.

épületelemeit. A hatalmas logisztikai feladathoz Mándokon és Tornyospálcán katonai rakodóbázist létesítettek, ahol széles nyomtávú szovjet vasúti kocsikba rakodták át a szállítmányokat. A repülősök és azok családtagjai vagy légi úton, vagy személyszállító vonatokon keresztül lépték át a határt. Az anyag- és csapat szállítmányok a Záhony-Csap és az Eperjeske-Bátyevo vasúti csomópontokon távoztak. A szovjetek normál nyomtávon, átrakás nélkül vitték át az anyagok egy részét, jelentősebb hányadát azonban át kellett pakolni egy széles nyomtávú vagonba. „Itt látszott, hogy a szovjet hadsereg szervezettsége nem olyan, amilyennek sokan gondolták. Nekünk kellett segíteni az átpakolásnál, hiszen nem rendelkeztek ehhez megfelelő eszközökkel, gépekkel” – teszi hozzá az alezredes, aki szerint a csapat szállítmányokkal együtt sok-sok ingóság is távozott az országból, így többször előfordult, hogy Volgákat is vittek ki a fedett vagonokban. Takács alezredes emlékei szerint a kivonulás ideje alatt napi 3-4 vonat, összesen mintegy 2100 katonai szállítmány hagyta el az országot. A szovjet katonákkal kapcsolatban egyébként nincsenek rossz emlékei. Azt mondja,

hogy ritkán okoztak „galibát”, de volt olyan eset, amiből akár nemzetközi bonyodalom is származhatott volna. „A szovjet katonák aránylag gyakran kijártak a mándoki táborukból a helyi kocsmába iszogatni. Egyik alkalommal rendesen felöntöttek a garatra, és megrongáltak több síremléket is az ottani temetőben. Mindennek az lett a következménye, hogy a vezetők jól megbüntették a katonákat, és helyreállították a temetőben okozott károkat. Annnyira meaculpázták, hogy még a település útjait is rendbe hozták, építettek egy almáskertet, valamint a záhonyi görög katolikus templom építésének a földmunkáit is ők végezték el” – emlékezett vissza Takács alezredes. A csapatkivonás végül az eredetileg tervezettnél rövidebb idő alatt zajlott le. Az utolsó szovjet katona június 19-én hagyta el hazánkat, ám a magyar politikusok gyakorlatilag június 13-án „elbúcsúztatták” a szovjeteket, az utolsó katonavonat pedig június 16-án távozott. Viktor Silov altábornagy, a Déli Hadseregcsoporthoz parancsnoka hagyta el Magyarországot utolsóként. Az

A Magyar Országgyűlés 2001. május 8-án fogadta el a 2001. évi XVII. törvényt az ország szabadsága visszaszerzésének jelentőségéről és a magyar szabadság napjáról, amely június 19-et nemzeti emléknaprá, június utolsó szombatját pedig a magyar szabadság napjává nyilvánította. A Magyar Szabadság Napja Alapítvány a millennium évében megalapította a Magyar Szabadságért díjat. Az elismerést olyan személyek kaphatják meg, akik az elmúlt évtizedekben nagyban hozzájárultak Magyarország függetlenségéhez, önállóságához, a magyarság megmaradását szolgáló alkotások létrehozásához.

eredeti tervek szerint gyalogosan kelt volna át a határon, ahogy korábban Gromov vezérezredes is tette, amikor a szovjet csapatok elhagyták Afganisztánt. „Silov azonban meggondolta magát, és nem vállalkozott erre” – tudtuk meg Takács Istvántól, aki így emlékszik vissza az utolsó pillanatokra: „Három óra előtt pár perccel begördült Silov altábornagy Volgája. A parancsnok rövid beszédet mondott, majd gyorsan beült az autójába és elhajtott. Nem várta meg a közös sajtótájékoztatót és az azt követő fogadást sem. Azt mondta Silov, hogy tartson sajtókonferenciát ki-ki a saját oldalán.” Az akkori tudósítások szerint Silov a következőket mondta: „A Szovjetunió teljes mértékben eleget tesz a tavalyi egyezményben aláírt megállapodásoknak, és a Magyarországon ideiglenesen állomásozott Déli Hadseregcsoporthoz teljes személyi állományát, harci technikáját, fegyverzetét és minden eszközét kivonta az országból. A magyar fél még nem teljesítette ezt az egyezséget, nem hatott oda, hogy a pénzügyi elszámolások befejeződhetnek. Ezeket a hiányosságokat június 30-ig pótolni kell.”

Takács alezredes szerint az orosz altábornagy sértődöttségének az is az oka lehetett, hogy szovjet részről nem úgy alakultak a pénzügyi kompenzációkról szóló tárgyalások, ahogy azt ők szerették volna. Silov pár nappal később egyébként civilben visszatért Magyarországra, hiszen a szovjet vezetés őt jelölte ki a tárgyalódelegáció egyik vezetőjének. Silov legfőbb feladata az volt, hogy gondoskodjon az anyagi javak teljes körű hazaszállításáról. Takács alezredes szerint ez teljesen ésszerűtlen és gazdaságtalan is volt. A szovjetek ugyanis a laktanyáikat általában otthonról hozott téglákból építették, amit a kivonuláskor tulajdonképpen hazautaztattak. „Mondtam is az egyik szovjet kollégámnak, hogy ezeket a téglákat már aranyárban mérik, hiszen rengeteg pénzbe kerülhetett

SILOV ALTÁBORNAGY ELHAGYJA MAGYARORSZÁGOT

a kivonulás eseményeit, és megköszöntük egymás erőfeszítéseit. Vele, ha csak ketten voltunk, mindig oroszul beszélünk, ha hivatalosan ültünk asztalhoz, akkor egy-egy tolmács volt mellettünk. Azt mondták, hogy ilyen idők vannak, és így kell csinálni. Elfogadtam, nem sértődtem meg. Később a határon még volt egy rövid egyeztetés, ahol, ahogy szokás, koccintottunk, így jó hangulatban köszöntünk el egymástól.”

„A magyar féllel folytatott pénzügyi jellegű tárgyalásainkon az volt az álláspontunk, hogy nekünk kártérítés jár a Magyarországon hagyott ingatlanokért, ötvenhárom milliárd rubelre tartottunk volna igényt. A magyar állam ugyanakkor a környezetben tett károk ellensúlyozására kért tőlünk 116 milliárd rubelt. A nézetkülönbségek miatt vita alakult ki, mindenki a saját pozícióját védte, végül 1991-ben megállapodás sem született. Egy évvel később Moldáviában szolgáltam, amikor egy júliusi napon kaptam egy telefonhívást, hogy másnap Antall József Jelcinnel tárgyal Moszkvában, és feltételezhetően alá fogják írni a nullszaldós szerződést. Akkor azonban repülővel éppen nem lehetett felszállni Moldáviából, máshogy nem érkezhettem meg időre Moszkvába. Így mindent nélkülüm tárgyalta meg, Jelcin helyettem is aláírta, hogy Moszkvának nincs követelése Magyarországgal szemben. Megtehettem. Győzött a szeretet, a béke és a barátság, utólag már azt mondom, így volt jó.”

az ide-, majd a visszaszállításuk. Javasoltam nekik, hogy az elbontott épületek darabjait próbálják eladni vagy valamire elcserélni, de hajthatatlanok voltak” – emlékezett vissza Takács alezredes. Bár a magyarok nem igazán ismerhették meg a szovjet szállítmányok tartalmát, lehet sejteni, hogy azok a vagonok szállíthattak akár atomfegyvereket is. „Voltak csak éjszaka közlekedő katonai szállítmányok, amelyeknek hajnalig el kellett hagyniuk az országot” – utal az alezredes az atomfegyverek esetleges magyarországi jelenlétére. A szovjetek kivonulásával kapcsolatos legszébb emléke Kéri Kálmán személyéhez

fűződik. Az egykori vezérezredessel, aki akkor országgyűlési képviselő volt, a Hadtörténeli Múzeumban találkozott néhány héttel a kivonás befejezése előtt. Kéri Kálmán elmondta neki, hogy amikor a szovjet csapatok bevonultak, megfogadta, hogy nem táncol addig, amíg ki nem mennek az országból. „Arra kért meg engem, hogy telefonáljak neki, ha az utolsó szovjet katona is elhagyja az országot. Ő nem tudott részt venni azon az ominózus eseményen, mivel kórházban volt. Az ünnepség után rögtön felhívtam, és éreztem a hangján, hogy nagyon érzékenyült, amikor közöltem vele a jó hírt. Azt mondta, hogy ez volt élete legboldogabb napja.” ●

Budapest, 1989. június 16.

„1989. JÚNIUS 16. KÜLÖNLEGES NAP VOLT. A **NEMZETI EGYSÉGET** SZIMBOLIZÁLÓ ELŐADÁS ÚGY ZAJLOTT LE, HOGY AZ **ÜNNEPLŐ TÖMEG** MÖGÖTT NEM VOLT SEMMI-FÉLE ÁLLAMI HATALOM, KÖZPONTI POLITIKAI AKARAT. (...) BIZONYOS ÉRTELEMBEN EZ A NAP VOLT AZ **ÚJ ÉLET** NYITÁNYA.” (GYÖRGY PÉTER ESZTÉTA)

Mensáros László és **Darvas** Iván betűrendben felolvasta az **1956**-ban kivégzettek névsorát a rákoskeresztúri köztemető **301**-es parcellájánál.

HORVÁTH ERNŐ

A magyar ifjúság nevében szónokló **Orbán** Viktor elsőként szolt nagy nyilvánosság előtt a pártállam korábban tabusított témáiról, követelve a **szovjet csapatok** kivonását és a **szabad választások** kiírását.

HORVÁTH ERNŐ

Nagy Imre 1956-os miniszterelnök és mártírtársai újratemetése a Hősök terén tartott **ünnepélyes megemlékezéssel** indult. Az MSZMP hivatalosan nem képviseltethette magát, de a párt tagjai igen.

HORVÁTH ERNŐ

FESZTIVÁL

VeszprémFest
2015. július 15–18.

Idén júliusban 12. alkalommal várja a vendégeit Veszprémbe az egyik legdinamikusabban fejlődő kulturális fesztivál, amely igazi értéket teremt mind a helyi, mind az országos igényes zene- és művészetkedvelők örömeire. A rendezvény nyaranta több napon át kínálja a különböző zenei műfajok legszínvonalasabb, világhírű előadóit, legyen szó világzenéről, jazzről, klasszikus zenéről, operáról vagy popzenéről. A koncertek háttérére, természetes díszlete a Veszprémi Vár érseki palotájának gyönyörű barokk épülete. A helyszín nagyban hozzájárul ahhoz, hogy – a nagyvárosok zajától távol – az idelátogatók egyedi, meghitt, baráti hangulat részesei lehessenek.

Ebben az évben a Vár és az Aréna színpadok többezres nézőterei mellett a Rozé Rizling és Jazz Napok 10 napján, 30 borászáni és 30 koncertjén, illetve a Dubniczay-palota kiállításán és a köré szerveződő performanszon, koncerteken kívül két új színpaddal is jelentkeznek a szervezők.

A FestGardenben, a festői szépségű egykori érseki nyári pihenő helyén, a História Kertben, egy újabb szabadterei színpaddal idén három napon át várják a jazz és a világzene rajongóit. A FestPresszóban pedig – amely a Hangvillában található kultikus klubban, az Expresszóban kapott helyet

– két éjszakán át kínálnak „örült kávéházi szvinget és jazzt” a műfaj kedvelőinek.
További információk:
<http://veszpremfest.hu/>

KÖNYV

Dr. Garamvölgyi László: Bűnmegelőzés-alapú társadalom

Századunk kriminális rizikója nem egyszerűen annyit jelent, hogy gyökeresen átalakul a bűnözés jellege – ennél többről van szó. Olyan, a globalizációs technológiák által támasztott, újszerű, eddig alig ismert kihívásokkal állunk szemben, amelyekkel ha nem küzdünk meg, mindennapi létünkben veszélyeztetnek bennünket. A primitívség, a bestialitás, az újabb és újabb formákban támadó gonoszság ellen azonban felvehetjük a kesztyűt. A lehetséges megoldás kulcsszava: a bűnmegelőzés-alapú társadalom. Garamvölgyi László új könyvében a profilaxison alapuló szemlélet – mint a jövő kriminológiájának alapeszméje – útja vázolódik fel. A rendőrségi színterületként ismertté vált szerző, miután kinyomozta a nagyjaink halálával kapcsolatos rejtélyeket, huszonhatodik könyvében

átfogóan beszél mindazokról a problémákról, amelyekkel a bűnmegelőzés vonatkozásában számolnunk kell – a nem is távoli jövőben.

A könyv a Studium Plusz Kiadó gondozásában jelent meg.

KIÁLLÍTÁS

Ötvenkét év után Csontváry-kiállítás Budapesten

Ötvenkét év után nyílik Csontváry-kiállítás Budapesten; a Honvéd Főparancsnokság épületében a festő 97 képe lesz látható a tervek szerint július 5-től.

L. Simon László jelentette be az erről szóló hírt sajtótájékoztatón. A Miniszterelnökség parlamenti államtitkára hozzátette: Csontváryban benne van a lehetőség, hogy az egész világon méltón képviselje a magyar képzőművészetet és az európai művészeti kánonban elfoglalja az őt megillető helyet, de ehhez szükséges egy nagy budapesti kiállítás.

A várbeli kiállítás a tervek szerint Csontváry születésnapján, július 5-én nyílik, és december 31-ig tart, de indokolt esetben még egy hónapig meghosszabbíthatják. A Gulyás Gábor által rendezett tárlaton összesen 97 alkotás lesz látható, ennek 40 százaléka Pécsről érkezik, de kölcsönöznek képeket az Magyar Nemzeti Galériától és magángyűjtőtől is.

BÚCSÚZNAK VÉGZŐS HALLGATÓINK

NEMZETKÖZI ÉS EURÓPAI TANULMÁNYOK KAR

DIPLOMAOSZTÓ ÜNNEPSÉG

2015. JÚLIUS 9. 10 ÓRA
LUDOVIKA FŐÉPÜLET · KÁPOLNA

HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

OKLEVÉLÁTADÓ ÜNNEPSÉG ÉS TISZTAVATÁS

2015. JÚLIUS 10. 9 ÓRA
ZRÍNYI MIKLÓS LAKTANYA ÉS EGYETEMI CAMPUS

2015. AUGUSZTUS 20. 8.30 ÓRA
KOSSUTH LAJOS TÉR

KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI KAR

DIPLOMAOSZTÓ ÜNNEPSÉG

2015. JÚLIUS 11. 10 ÓRA
BUDAPESTI KONGRESSZUSI KÖZPONT

